

T.C.
NEVŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**MECMUA-İ GAZELİYYAT-I KADİM
(İNCELEME-METİN)**

Yüksek Lisans Tezi

Battal EVREN

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Ömer BAYRAM

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Nevşehir
Şubat 2013

Bütün hakları saklıdır.

Kaynak göstermek koşuluyla alıntı ve gönderme yapılabilir.

© Battal Evren, 2013

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Battal EVREN

KILAVUZA UYGUNLUK ONAYI

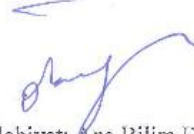
"Mecmua-i Gazeliyyat-ı Kadim (İnceleme-Metin)" adlı yüksek lisans tezi, Nevşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Kılavuzu'na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Battal EVREN

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Ömer BAYRAM

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Başkanı
Yrd. Doç. Dr. Ömer BAYRAM

Yrd. Doç. Dr. Ömer BAYRAM danışmanlığında Battal EVREN tarafından hazırlanan "Mecmua-i Gazeliyyat-ı Kadim (İnceleme-Metin)" adlı bu çalışma jürimiz tarafından Nevşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

21 / 02 / 2013.
(Tez savunma sınav tarihi)

JÜRİ:

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Ömer BAYRAM

Üye : Doç. Dr. Tuncay BİLİR

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ali KOZAN

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun 20.03.2013 tarih ve 2013.09.01 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

ÖZET

MECMUA-İ GAZELİYYAT-I KADİM
MİLLİ KÜTÜPHANE, 06 Mil Yz B 799
(İNCELEME-ÇEVİRİYAZI)

Battal EVREN

Nevşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı, Yüksek Lisans, Şubat 2013
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ömer BAYRAM

Mecmualar, hazırlayan kişinin beğenisini ve dönemin sosyokültürel yapısını yansıtmaya yönüyle klasik edebiyatın önemli kaynaklarından. Devrin edebi yapısını değerlendirirken mecmualardan kıymetli bilgiler elde edilebilir. Divan düzenlememiş veya divanı kaybolmuş pek çok şairin gazel ya da başka şekildeki şiirlerinin, mecmularda büyük bir yekûn teşkil ettiği gözlenmektedir. Milli Kütüphane 06 Mil Yz B 799 numarada kayıtlı olan mecmua, şiirlerden kurulmuştur. İncelenen eserde 402 gazel, 1 murabba, 1 muhammese yer verilmiştir. Yapılan çalışma şair biyografileri, çevriyazı metin ve tıpkıbasımdan örnek varaklardan oluşmaktadır. Ayrıca divan sahibi şairlerin divanlarında geçmeyen şiirleri de tespit edilmiştir.

Seçilen gazellerin ağırlıklı olarak âşıkâne özellikte olması ve şair sayısının çokluğu eseri birçok açıdan değerli kılmaktadır. Adları, mahlasları pek öne çıkmamış şairler ve onlara ait şiirlerin de bu mecmuada yer alması, mecmuaya edebiyat tarihi açısından ayrı bir değer katmaktadır. Hatta kaynaklarda geçmeyen, adı veya mahlası Kara Murad olan bir şaire ait şiirin çalışılan bu mecmuada yer alması, bu çalışmanın önemini artıran diğer husustur.

Anahtar Sözcükler: Mecmua, gazeliyyat mecmuası, gazel, klasik edebiyat.

ABSTRACT

MECMUA-I GAZELIYYAT-I KADIM
MİLLİ KÜTÜPHANE, 06 Mil Yz B 799
(ANALYSIS-TRANSCRIPTION)

Battal EVREN

Nevşehir University, Institute of Social Sciences
Department of Turkish Language and Literature, M.A., February 2013
Supervisor: Asst. Prof. Dr. Ömer BAYRAM

Journals are very important sources of our classical literature because they reflect likes of the editor and the social cultural structure of that period. Some valuable information can be obtained from the journals while evaluating the literary structure. There are lots of odes and other kind of poems written by poets who haven't got any divans in the journals. The journal which is registered as 06 Mil Yz B 799 in the National Library is composed of poems. There are about 402 odes, 1 murabba, 1 muhammes in this work. This work consists of some biographies of poets, text transcription and the sample leafs facsimile edition. Some poems which are not in the divans of the poets who have got divans are also detected.

The work is very valuable in many ways due to the sheer number of poets or the chosen odes which are generally amorous. It is observed that the presence of some unknown poets adds value to the journal. It increases the importance of this study that the poem of a poet who isn't in any of the sources and whose name or pseudonym is Kara Murad takes part in this journal which is worked on.

Key Words: journal, gazeliyyat journal, ode, Classical Literature.

ÖN SÖZ

Klasik edebiyat araştırmalarında Şir mecmualarının her geçen gün önem kazandığı görülmektedir. Bu eserlerin yüksek lisans, doktora tezleri gibi bilimsel çalışmalar neticesinde yeni Şairlerin ve ürünlerin ortaya çıkarılmasında oynadığı rol inkar edilemez.

Şir mecmuaları günümüzün antolojilerine benzer Şir defterleridir. Mecmualar, yazıldıkları dönemin okuyucu zevkinin tespitine de yardımcı olur. Mecmuaların yeni bilgiler içermesi, üslup çalışmalarına katkısı, Şairlerin okunurluk düzeyini belirlemesi klasik edebiyat araştırmacılarının bu alana olan ilgisini artırmaktadır.

Mecmualar, rnek Őirlerine yer verdiği Şairler ve seçilen Şirler yönünden dönemin beğenisini yansıtır. Oluştukları dönemin sosyal hayatı ve sanat anlayışına ışık tutan Şir mecmualarının, edebiyat araştırmaları dışında diğer bilim dallarına da kaynaklık edebileceği düşünülmektedir.

Çalışılan metnin, 16 ve 17. yüzyıl Şairlerinin ağırlıkta olması klasik edebiyatın altın çağının daha iyi kavranmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında bilimsel açıdan desteklerini esirgemeyen, başta danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Ömer Bayram olmak üzere, Doç. Dr. Sait Okumuş, Yrd. Doç. Dr. Parvana Bayram, Araştırma Görevlisi Volkan Karagözlü ve üzerimde emekleri olan tüm hocalarıma teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	xi
GİRİŞ	1
I. BİRİNCİ BÖLÜM: ŞAİRLERİN BİYOGRAFİLERİ VE ESERLERİ HAKKINDA	
BİLGİLER.....	3
1.1. Şairlerin Biyografileri ve Eserleri Hakkında Bilgiler.....	3
1.1.1. Âhî	3
1.1.2. Ahmed Paşa.....	3
1.1.3. Amrî	4
1.1.4. Bahârî	4
1.1.5. Celal Bey	4
1.1.6. Cem Sultan	4
1.1.7. Emrî	5
1.1.8. Fazlî	6
1.1.9. Fehmî	6
1.1.10. Gazâlî	6
1.1.11. Hayâlî	6

1.1.12. Hayretî	8
1.1.13. Hodayî	9
1.1.14. İshak Çelebi	9
1.1.15. İzârî	9
1.1.16. Kâdirî.....	9
1.1.17. Lâmiî	10
1.1.18. Misâlî	10
1.1.19. Nasîbî	10
1.1.20. Necatî	11
1.1.21. Rahmî	11
1.1.22. Revânî	12
1.1.23. Rûşenî	12
1.1.24. Sâkî	12
1.1.25. Sa'yî	12
1.1.26. Sezâyî	13
1.1.27. Sun'î	13
1.1.28. Şâmî	13
1.1.29. Şeyhüislâm Yahyâ	13
1.1.30. Ulvî	14
1.1.31. Zâtî	14
II. İKİNCİ BÖLÜM: METİN.....	15
2.1. Nüsha Tavsifi.....	15
2.2. Metnin Kuruluşunda Dikkat Edilen Hususlar	16
2.3. Çevriyazı İşaretleri	17
2.4. Mecmua-i Gazeliyyat-ı Kadim.....	18

SONUÇ	244
KAYNAKÇA	247
ŞAİRLER DİZİNİ.....	250
EK 1. MİLLİ KÜTÜPHANE, 06 MİL YZ B 799 NUMARADA KAYITLI EL YAZMASINDAN ÖRNEK VARAK NO. 2b-3a.....	251
Ek 2.....	252
Ek 3.....	253
ÖZ GEÇMİŞ.....	254

GİRİŞ

Mecmualar, klasik Türk edebiyatında divanlar, tezkireler gibi önemli kaynaklar olarak gösterilmektedir. Osmanlı edebiyatının kırkambarı olan mecmuaların ortaya çıkışı, üretimi, dolaşımı ve alımlanması ayrıca mecmua içeriğinin oluşturulma süreci, toplama, seçme, bir araya getirme, dışlama ölçütleri, hangi konularda mecmua oluşturulduğu (şiiir mecmuaları, minyatür albümleri, hadis mecmuaları, cönkler vs.), mecmuayı derleyen rolü, metinlere müdahalesi, mecmuaların oluşturulma yöntemleri gibi birçok etmenin ele alınıp araştırılmasının daha bir önem kazandığı gözlenmektedir (Aydemir, 2007, s. 19).

Divanı düzenlenmemiş ya da divanı kaybolmuş pek çok şairin gazelleri ve başka nazım şekilleriyle yazdığı şiiirleri mecmualarda yer almaktadır. Bu şairlerin tanıtılmasında, edebiyata kazandırılmasında mecmuaların önemi yadsınamaz. Mecmualar, onu tertip eden kişinin zevk ve anlayışına göre oluşturulmakla birlikte, dönemin kültürel ve sosyal yapısını sergilemesi yönüyle dikkati çekmektedir.

Mecmualar yazıldıkları devirler hakkında karanlıkta kalmış, bugün bilmediğimiz tarihî ve sosyal olayları, o devrin toplumsal yapısı hakkındaki kimi bilgileri bize sunabilir. Bunun yanı sıra mecmuaların önemli bir yönü de divan sahibi pek çok şairin kıyıda köşede kalmış, bir şekilde divanında yer almamış şiiirlerini barındırmaktır. Öyle ki mecmualardaki bazı şiiirler, müelliflerine ait yayımlanmış divanlarda dahi bulunmamaktadır. Neşredilmiş divanlarda bulunmayan kısımlar

bazen bir gazel, bir kaside vb. olabildiği gibi bazen de bir manzumenin tek bir beyti şeklinde ortaya çıkmaktadır (Yılmaz, 2008, s. 256).

Şiir mecmualarının tezkirelere yansımamış birçok şaire yer vermesi, gerek nüsha eksikliğinden gerekse başka nedenlerden ötürü divanlara girememiş şairleri içermesi, bu alanda da bilimsel çalışma yapma ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.

Üzerinde çalışılan mecmuada yeni bir isim geçmektedir. Kaynaklarda bulunmayan, adı ya da mahlası Kara Murad olan bir şair, ilk defa bu çalışmada yer almaktadır. Bu yönüyle çalışılan metin, edebiyat dünyasına yeni bir bilgi sunmaktadır.

Şiir mecmualarında diğer nazım biçimlerine yer verilse de ilk sırayı gazeller almaktadır. Çalışılan bu mecmuada da iki şiir hariç, diğer 402 şiirin gazel nazım şekliyle yazılmış şiirlerden seçildiği görülmüştür.

Çalışmanın giriş bölümünde şiir mecmualarının edebiyat sahasındaki yeri ve önemi üzerinde duruldu. Birinci bölümde mecmuada ismi geçen şairlerin biyografileri ve eserleri hakkında bilgilere yer verildi. İkinci bölümde çalışılan mecmuanın nüsha tavsifi yapıldı. Daha sonra çevriyazı metnin kuruluşunda dikkat edilen hususlar gösterildi. Şiir mecmuasında yer alan Arap harfli metinlerin çevriyazımı ile tamamlandı.

Sonuç bölümünde bu çalışmanın neticesinde tespit edilen hususlar ve şairlerle ilgili dikkat çeken bazı bilgiler verildi.

Ayrıca araştırmacıların bu çalışmada adı zikredilen şairlere kolay ulaşabilmeleri amacıyla hem şairlerin biyografilerinin bulunduğu birinci bölümde hem de mecmuanın çevriyazı metninin bulunduğu ikinci bölümde geçen şairlerin mahlaslarını gösteren bir dizin hazırlandı. Çalışma tıpkıbasımdan örnek varakların verilmesiyle bitirildi.

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞAİRLERİN BİYOGRAFİLERİ VE ESERLERİ HAKKINDA

BİLGİLER

1.1 Şairlerin Biyografileri ve Eserleri Hakkında Bilgiler

1.1.1. Âhî (ö. 923/1517)

Niğbolu'da Seydi Hoca ile Melek Kadın'ın oğlu olarak dünyaya geldi. Benli Hasan sanıyla tanındı. Yazdığı şiirlerle devrin padişahı Yavuz Sultan Selim'in dikkatini çekti. Kaynaklar Âhî'nin büyük bir şair olduğunu belirtmektedir. Özellikle mesnevisinin gazellerinden üstün olduğunu ifade ederler (İpekten vd., 1988, s. 62).

Anadolu kazaskeri Kemal Paşa-zâde Bursa'da 20 akçeyle Bayezid Paşa medresesini arz eder. Rumeli kazaskeri Zeyrek-zâde Ahi'yi "Padişah sana külli riayet buyurmuşken bu medrese ile kanaat etmek dun-himmetliktir, kabul etme." der. Teklife rıza gösterilmemesine padişah hiddetlenir. Yeni bir görev verilmesin buyurur. Mülazımlıktan sonra Karaferye medresesini verirler. "Hüsn ü Dil" yazılması güç bir eserdir (Kılıç, 2010, s.391).

1.1.2. Ahmed Paşa (ö. 902/1497)

Bursalıdır. Veliyüddin Efendi'nin oğludur. Rum şairlerinin ileri gelenlerindedir. Onun zamanına kadar Türk şiiri bayağı idi. Ali Şir Nevâî, Ahmed Paşa'ya 33 tane sanatlı gazel gönderir. Ondan sonra Ahmed Paşa'nın şiirleri günden güne değer kazanır. Necati ile çağdaştır. Fatih Sultan Mehmed'e vezir oldu. Vezir

iken onu düşmanları hıyanetle suçlayınca padişah da cezalandırır. Fatih Sultan Mehmed'e yazdığı "kerem kasidesi" ile affedilir (Kutluk,1997, s.24).

1.1.3.Amrî (ö. 930/1524)

Abdullah oğlu olup Abdülkerim'in kuludur. Medrese eğitimi alıp Abdülkerim Efendi'den mülazım oldu. Şiirleri güzel, ifadeleri tatlıdır. Divanı vardır (Kutluk,1997, s.186).

1.1.4.Bahârî (ö. 958/1551)

Asıl adı Ali'dir. Latifi'ye göre Prizren'de, diğer kaynaklara göre Tırhala'da doğdu. Seydi Çelebi'den mülazım oldu. Edirne'de müderrislik yaptıktan sonra Dülbend-zâde Kasım Paşa'nın oğullarına hocalık yaptı. Ardından da kadılık yaptı. Edirne'de öldü. Tarih düşürme ustasıydı. "Yusuf u Züleyha"sı ve "Divan"ı vardır (İpekten vd., 1988, s. 62; Kutluk, 1987, s. 222).

1.1.5.Celal Bey

Manastır'da doğdu. Asıl adı Hüseyin'dir. Hama'da sancak beyi olan Cafer Bey'le dost oldu. Cafer Bey'in Şehzâde 2. Selim'e lala olması üzerine şehzadenin maiyetine katıldı. Cafer Bey'in kızı ile evlendi. Esrara düşkün olduğundan bu durumda söylediği şiirlerin akıcı olduğunu kaynaklar belirtmektedir. "Şerh-i Avamil", "Aruz", "Hüs ü Yusuf" ve "Divan"ı eserleri arasında yer almaktadır (İpekten vd., 1988, s.84).

Şam Beylerbeyi oldu. Anadolu tımarları defterdarlığına getirildi. Devlet büyüklerinden umduğunu bulamadı. "Meliklerde vefa yoktur." diyerek Manastır'a yola koyulur, yolda ölür (İsen, 1994, s. 298).

1.1.6.Cem Sultan(ö. 901/1495)

Sultan Bayezid'in küçük kardeşidir. Şehzâdeler arasında en büyük şairdir. Ağabeyi ile saltanat mücadelesine girişti. Avrupa'ya gitti, orada öldü. Divan'ı

ve Cemşid ü Hurşid adlı mesnevisi vardır (İpekten vd., 1988, s.86).

Konya'da şehzâdeydi. Frengistan'a gitti. Başını zehirli ustura ile tıraş edip Sultan Cem'i şehit ettiler. Cenazesini Bursa Muradiye Camisi yakınlarında defnettiler. Muamma ile de uğraştı (Kılıç, 2010, s.486).

1.1.7.Emrî

Emrî, Divan şiirinin kendini bulduğu, orijinal ürünler verdiği, sonraki yüzyılları etkilediği 16. yüzyılda devrin kaynaklarında şiiri takdir edilen, muamma ve tarih düşürme sahalarında üstâd olarak kabul edilen bir şâirdir.

Asıl adı Emrullâh olan ve kaynaklarda çoğunlukla Emrî Çelebi, Emrullâh Çelebi olarak geçen Emrî'nin Edirneli olduğu bütün kaynaklarda ittifakla belirtilmektedir. Emrî zamanının güçlü şairlerinden olmasına rağmen memuriyet hayatında pek başarılı olamamıştır. Önceleri bazı imâretlerin kitâbet vazifesi ile meşgul olurken Hasan Çelebi'nin anlattığına göre Kemalzâde Ali Çelebi'nin Edirne kadısı olmasından sonra onun himayesi ile Yıldırım Bayezid Medresesi'nin tevliyet hizmetinde bulunmuştur.

Emrî çekingen tabiatlı, kanaatkâr bir şâirdir. Devrinde hiç kimseye kaside sunarak bir karşılık beklememiştir. Bâki tarzında ince, zarif gazeller de kaleme almıştır. Bazı şiirlerinde çok kapalı edebi sanatlara başvurması, onun muammaya olan düşkünlüğünden ileri gelir. Kaynaklarda Emrî, ömrünü İstanbul ve Edirne dışına taşmayan bir dünyada geçirmiştir.

Muammacılığının yanında tarih söylemede de divan şiirine eşsiz mısralar kazandırmıştır. Emrî, 983 (1575) tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir (Canım, 1995, s.175).

1.1.8.Fazlî

Müeyyed-zâde'den ders gördü. Müeyyed-zâde kazasker olunca Fazlî de terfi etti. Sultan Bayezid'e nergis redifli kaside sunup ihsanlar almıştır. Rumeli defterdarlığı yaptı. İstanbul Tophane tarafında bir evde uzlete çekildi. Divan-ı Kenzü'l-İrfan adlı bir eseri vardır (Kılıç, 2010, s.1187).

1.1.9. Fehmî

Sakka-zâde Fehmî Derviş Efendi namıyla tanınan şair Köstendil doğumludur. Öğrenimini tamamladıktan sonra müderrislik yapmış, 1078/1667 tarihinde vefat etmiştir (İpekten vd., 1988, s. 134).

1.1.10.Gazâlî (ö. 941/1535)

Bursa'da doğdu. Asıl adı Mehmet'tir. Deli Birader sanıyla tanındı. Öğrenim gördükten sonra Mısır'a gitti. Bursa'da Geyikli Baba tekkesine yerleşti. Burada şeyhlik yaptı. Sivrihisar ve Akşehir'de müderrislik yaptı. Mekke'ye gitti ve orada öldü. Gazelleri, hicivleri, kıt'aları ve tarihleriyle ünlüdür (İpekten vd., 1988, s. 159).

Sultan Korkut Manisa'da mirliwa iken yanına gitti. Sultan Korkut, Gazali'nin bir hareketine incinip kapıcıbaşısına, kellesini al emrini verir. Bunu öğrenen şair tedbirli hareket eder. Daha sonra İstanbul Beşiktaş'a yerleşir. İbrahim Paşa emriyle mübaşir olur. Ümeradan aldığı bağışlarla güzel bir hamam yaptırır. Hamam fisk u fücür kaynağı oldu diye yıktırılır. Bunun üzerine Mekke'ye gitti ve orada öldü (İsen, 1994, s.249).

1.1.11.Hayâlî

Vardar Yeniceci olduğu bilinen Hayâlî'nin doğum tarihi kesin olarak bilinmemekle beraber, **1494-1495** yılları civarında doğduğu tahmin edilmektedir. Asıl ismi Mehmed'dir. Lakabı Bekâr Memi'dir. Biyografi yazarı **Âşık Çelebi**'nin

ifadelerinden anlaşıldığı kadarıyla, Mehmed, **Sadi**'nin **Bostan** ve **Gülistan** eserlerini okuyarak genç yaşlarında şiirle ilgilenmeye başlamıştır.

Seyyah bir **derviş** olan **Baba Ali Mest-i Acem** müritleri ile Yenice-i Vardar'a geldiğinde, Mehmed topluluğa intisap etti ve onlarla beraber **İstanbul**'a gitti. Yolculuk müddetince sûfi düşünce ve uygulamaların yanı sıra, şiir konusunda da **Baba Ali**'den eğitim aldı.

İstanbul'da bir **Kadı** olan **Sarı Gürz Nureddin Efendi** genç Mehmed'in bu toplulukla beraber olmasını hoş karşılamadı ve onu himayesine aldı. Bu himaye altında Mehmed eğitime devam etti. Şiir bilgisini ve becerisini ilerleterek Hayali mahlası ile eserler vermeye başladı. Usûlî ve Hayretî ile sohbet arkadaşlığı yaptı.

Nihayet, Hayâlî **Osmanlı Vezir-i Azamlarından Pargalı İbrahim Paşa**'nın dikkatini çekti ve **Kanuni Sultan Süleyman**'a takdim edildi. Sultanın en önemli şairlerinden biri haline gelen Hayali, seferlerde orduya eşlik etti. Bu süreçte **1522 Rodos** kuşatmasına ve **1534**'teki **Bağdat** fethine iştirak etti.

Şiir kabiliyeti yüzünden kendisine melikü'ş-şuarâ, diyar-ı Rum'un sultan-ı şuarası ve Hayâlî-i meşhur gibi unvanlar verilmiştir. Şairin vezir-i azam ve sultanın gözündeki konumundan ötürü pek çok düşmanı olmuştur.

Ana hâmesi İbrahim Paşa'nın katlini müteakip 1536'da **Rüstem Paşa**'nın vezir-i azamlığa terfisi ile Hayâlî'nin İstanbul yaşamı güçleşmiş ve o da kendisine bir **sancak beyi** konumu verilmesini sağlamıştır. **Edirne** sancak beyliğine atanan Hayâlî böylece adının sonuna Bey unvanı da almıştır. **1557** yılında **Edirne**'de vefat etmiştir.

Hayâlî, Divan edebiyatının olgunluk dönemi (16. yy - 18. yy) şairlerindedir. Kuşkusuz **Bâkî**'ye kadarki dönemin en önemli ve ünlü ismi Hayâlî'dir. Hayâlî, sade

yaşayışını yazımına da aktarmış, ruhani anlamda zengin ama somutsal olarak sade bir dil ile yazmıştır. Ona lakabını da veren şiiirlerindeki en önemli özellik hayali, deruni imgeler ve eserlerinden yansıyan zengin hayal gücüdür. Hayâlî 'nin bu kadar ünlü olmasının en önemli nedenlerinden biri de yeteneğinin yanında sade yaşayış, mala ve şöhrete önem vermeyişidir(Kurnaz, 2011; Kılıç, 2010, 1541) .

1.1.12.Hayretî

Hayretî (ö. 942/1534), 16. yüzyıl divan şairlerindedir. Mevlevî şeyhi Yûsuf-ı Sîneçâk'ın kardeşidir. Hayretî, ömrünün büyük bir kısmını Rumeli'de ve İstanbul'da geçirmiştir. Kanunî Sultan Süleyman'a sunduğu “âb” redifli bir kasideden İstanbul'a geldiği anlaşılmaktadır. Hayretî bir süre intisap ettiği akıncı beyleri Yahya Paşazâde Balî Bey ve oğlu Mehmed Bey'in vermiş oldukları bahşişlerle hayatını devam ettirmeye çalışırken gözlerini kaybeder.

Mezhep itibariyle Caferî mezhebine bağlı bir Şii-Alevî olan Hayretî, şiiirlerinde sık sık on iki imamı övmüştür. Zaten kendisi de “Caferî-mezheb safayî canlaruz” mısrasıyla açıkça ifade etmektedir. Bununla beraber başta Hz. Peygamber ve ailesi olmak üzere dört halifeye duyduğu saygıyı da dile getirmiştir. Hayretî, vahdet-i vücûda dayanan bir tasavvuf anlayışına sahiptir. O ilâhî aşk deryasına dalan bir rinttir. Engin ve kararsız bir gönle sahip mutasavvıflardandır. Şiiirlerinde dikkat çeken tasavvuf, çoğu divan şairinin aksine, estetik kaygılardan çok, normal bir hayat tarzının yansıması olarak yer almıştır (Tatçı, 1998, s.7).

Hayretî'nin şiiirleri akıcı ve ince manalarla yüklüdür. Sanat endişesi taşımadan söylemiş olduğu şiiirleriyle, okuyanlar üzerinde bir etki bırakmayı başarmıştır. Bunların yanı sıra asıl şahsiyetini sanatlı ve mazmunlarla yüklü şiiirlerinden çok dervişâne ve rindâne yolda söylediği samimî şiiirleri yansıtır.

Edebiyatımızda daha çok bu yönüyle tanınır. Divan'ı halk arasında fâl açmada kullanılırdı (İpekten vd., 1988, s. 200).

1.1.13.Hudayî

İstanbulludur. Okçu-zade diye tanındı. Budin'e yeniçeri kâtibi oldu. Şiirinin edası güzellerin yüzü gibidir, üslubu da öyledir (Kutluk, 1989, s. 332).

1.1.14.İshak Çelebi

Üsküplü İshak Çelebi (1464-1537), Osmanlı İmparatorluğu'nun Rumeli'deki önemli kültür merkezlerinden biri olan Üsküp'te 15. yüzyılın ikinci yarısında doğmuştur. Babası Kılıççı İbrahim'dir. Kara Bali'den mülazım oldu. Üsküp, Serez, Edirne, Bursa'da müderrisliklerde bulunmuş, Şam'da kadılık yapmıştır. Hicri 933'te Edirne'de Darü'l-hadis müderrisi oldu. 949'da öldü. 16. yüzyıl klasik Türk şiirinin önemli temsilcilerinden olan İshak Çelebi'nin Divan'ından başka Selim-name'si ve Keşfü'z-zünun, Terceme-i Şakayık ve Osmanlı Müellifleri'nde bildirilen "fünûn-ı selaseden bahis" (üç fenden bahsedene) Risale-i İmtihaniyye'si vardır. Şiirlerinin çoğu sade, hoş ve âşıkânedir (Kutluk, 1989, s. 158).

1.1.15. İzârî (ö. 996/1588)

Adı Mehmet'tir. Edirne doğumludur. Mekke ve Mısır kadısı Molla Arap-zâde Abdülbaki'ye intisap etti. Anadolu kazaskeri Hasan Beyden mülazım oldu. Müderrisliğe başladı. Tarih düşürmede oldukça başarılıydı. Zengin aile çocuklarına nedimlik yaparak geçimini sağladı. Hayalleri geniş, titiz bir şairdir. Devrinin önde gelen şairlerindedir (Kılıç, 2010, s.1060; Canım, 1995, s.196).

1.1.16.Kâdirî (ö. 940/1534)

Isparta'da doğdu. Abdülkadir'dir. Edebiyat ve Arapça tahsili gördü. Müderris oldu. Kara Seydi'den mülazım oldu. Antalya'ya kadı olmuş. Burada vefat etmiştir. Arabî şiir ve inşası Türkçe şiir ve nesrinden güçlüdür (Kılıç, 2010, s. 1309).

1.1.17.Lâmiî

Lâmiî Çelebi (Mahmud Çelebi bin Osman Çelebi bin Nakkaş Ali bin İlyas Ali) 15. yüzyılın son çeyreği ile 16. yüzyılın ilk yarısında yaşamış, nazım ve nesir türlerinde önemli eserler kaleme almış divan edebiyatının en velut isimlerindedir. Lâmiî Çelebi, Bursa'da doğmuştur.

Lâmiî Çelebi'nin asıl adı Mahmud'dur. Babasının adı Osman, dedesininki Nakkaş Ali, onun babası da İlyas Ali'dir. Bursa'da vefat etmiş ve Bursa Hisarı içerisinde kendi inşası olan caminin yakınına defnedilmiştir. Babası Osman Çelebi ise Sultan Bayezid Han'ın defterdarlığını yapmıştır. Annesinin adı Dilşad Hatun'dur.

Latîfî, Lamiî'nin sadece şiire yönelmediği için şiirlerinin şöhret semtinden uzak düştüğünü belirtir. Molla Camî'nin birçok eserini tercüme ettiğinden kendisine Camî-i Rum denmiştir. İbretnüma, Ferhad-name, Şeref-i İnsanî, Bahar u Hazan, Şem ü Pervane, Cabirname, Heft Peyker, Şehrengiz-i Bursa, Maktel-i Hz.Hüseyin gibi birçok eseri vardır (Kutluk, 1989, s. 830).

1.1.18.Misâli (ö. 1016/1607)

Edirne'de doğdu. Asıl adı Hasan Çelebi'dir. Geçimini esnaflıkla sağladı. Bu arada devrindeki bilginlerle düşüp kalktı. İstanbul'da öldü ve Yenikapı mevlevihanesi bahçesine gömüldü. Kısa zamanda kabiliyetinin de tesiriyle şiir sanatında kendini gösterdi. Şiirleri döneminde çok tanınmıştı. Muammaları da güzeldir. Dinan'ı vardır (Kutluk,1989, s.851; Canım, 1995, s.239).

1.1.19.Nasîbî

Edirne’de doğdu. Asıl adı Halil olup İsmail Efendizâde sanıyla tanındı. Öğrenimini tamamlayıp mülazım ve kadı oldu (İpekten vd., 1988, s.320).

1.1.20.Necatî

Edirne’de doğdu. Asıl adı kaynaklarda İsa, Beyani’de ise Nuh olarak geçer. Sailî adlı bir şairin kuludur. Âşık Çelebi, ihtiyar bir kadının oğlu olduğunu söyler. Öğrenim gördükten sonra kâtiplik yaptı. Sultan Bayezid’in şehzadesi Abdullah Han’ın divan kâtipliğini yaptı. Bu şehzade ölünce Sultan Mahmud’a nişancı oldu. Müeyyed-zade’den ders aldı. Muhasiplik yaptı. İstanbul’da öldü. Mezarı Vefa’dadır.

Döneminin büyük şairlerindedir. Şiirlerinde deyimler ve atasözleri bulunur. “Münazara-i Gül ü Hüsrev” (Âşık Çelebi bu eserin “Leyli ve Mecnun” adıyla tamamlandığını belirtir.) “Gül ü Saba”, “Mihr ü Mah” ve “Divan”ı vardır. İmam Gazali’nin “Kimya-yı Sa’adet” ve “Cami’ü’l-Hikayat” adlı eserlerini çevirdi (İpekten vd., 1988, s.329).

Mevlana İdris, Heşt Behişt adlı tarihinde Necatî’ye Hüsrev-i Rum demiştir. Divanında kırktan fazla mamur gazel buldum, diye eklemiştir. Kendisinden sonra gelen birçok şairi etkilemiştir. 914’te Şeyh Ebu’l-Vefa Mahallesi’ne defnedilmiştir (İsen, 1994, s.164).

1.1.21.Rahmî (ö. 975/1568)

Bursa’da doğdu. Asıl adı Pir Mehmet olup Nakkaş Balî’nin oğludur. Şair olarak çok genç yaşta üne kavuştu. Sadrazam İbrahim Paşa’nın ve Şehzâde Mustafa’nın himayelerini kazandı. Öğrenimine devam edip Celaledin Salih Çelebi’den mülazım ve Yenişehir’de müderris oldu. Yenişehir’de öldü. Kaynaklar

Rahmî'yi değeri bilinmeyen şairlerden sayarlar. Âli, onu Bursa şairlerinin en iyisi kabul eder. Müseddes, müsebba ve müsemmede oldukça başarılıdır. “Şah u Geda” adlı bir mesnevisi vardır (Kutluk, 1997, s.100).

Sultan Mustafa'nın sünneti sûru için padişaha kaside sunup caizeler, hediyeler aldı. Gazelleri güzeldir (Kılıç, 2010, s.1343).

1.1.22.Revânî (ö. 930/1524)

Edirne'de doğdu. Asıl adı Hasan Çelebi'de Şüca; Âşık Çelebi, Riyazi ve Enis'te İlyas'tır. Evi Tunca kenarında olduğu için akan suya telmihen bu mahlası kullandı. Yavuz Sultan Selim'in yanına Trabzon'a gitti. Bir ara gözden düştüyse de tekrar itibarı arttı. Matbah emini oldu. Ayasofya ve Kaplıca tevliyetleri kendisine verildi. İçki düşkünlüğünü ömrünün sonunda bıraktı. İnşa ettirdiği mescidin bahçesine gömüldü. Rindâne gazelleri çok güzeldir. Divanı, İşret-name Mesnevisi ve Sehi'ye göre hamsesi vardır. Bilhassa İşret-name ile devrin büyük şairleri arasına girmiştir. Aruz veznine hâkimiyeti pek kuvvetli değildir. Türkçe kelimelerin sıklıkla kullanımı, halk tabirlerine ve atasözlerine başvurma Revânî'nin üslubunda dikkati çeken başat özelliklerdendir (Kutluk, 1989, s. 419; Canım, 1995, s.91).

1.1.23.Rûşenî

Aydın Yeniceköy'de doğdu. Bu yüzden Rûşenî mahlasını aldı. Gençliğinde zahirî ve batmî ilimleri öğrendi. Önceleri Melihî ile birlikte son derece harabatî bir ömür sürdü. Sonra Acem'e giderek Bakü'de Şeyh Yahya'ya mürit, daha sonra da şeyh oldu. Tebriz'de öldü. Şiirleri ve mesnevi tarzında makaleleri vardır (İpekten vd., 1988, s.395).

1.1.24.Sâkî

Filibe'de doğdu. Baldırzade sanıyla tanındığı için bu mahlası aldı. Bayezid dönemi şairlerdendir. Öğrenim görüp müderris ve kadı oldu. Necatî tarzına

uymuştur. Necatî tarzında yazdığı birçok beyit ve şiiri halk Necatî'ye isnat etmiştir (Canım, 2000, s.295).

1.1.25.Sa'yî

Latifi İstanbul'da, diğer kaynaklar Prizren'de doğduğunu söylerler.

Öğrenimini tamamladıktan sonra beklediği ilgiyi göremeyince uzlete çekildi. Bir gazelinin II. Bayezid tarafından beğenilmesi üzerine saraya davet edilerek gılman hocası tayin edildi. Şair Nehari'nin kardeşidir. Şiir ve inşasıyla tanındı. Gemiciliğin sıfatlarını anlattığı bir kasidesi İshak Çelebi'nin Selimname'sinde geçer, gayet de güzeldir.

Beyanî camilerde okunan Tarifat onun eseridir, der (Kılıç, 2010, s.987).

1.1.26.Sezâyî (ö. 1151/1738-39)

Salim, Safayi ve Fatin Mora'da; Ramiz ile Belig ise Edirne'de doğduğunu söylerler. Gençliğinde Edirne'ye gelip Mehmet La'li'ye intisap etti. Edirne'de şeyhlik yaptı. Divanı vardır (İpekten vd., 1988, s.443).

1.1.27.Sun'î (ö. 941/1534)

Geliboluludur. Asıl adı Mehmet'tir. Geçimini kâtiplikle sağlarmış. Değeri pek bilinmeyen şairlerdendir. Emrî gibi ince eleyip sık dokuyan bir şair "Sun'î'nin divanında sanat ve hayal olmayan bir beytini görmedim." diyerek onun şiirini över (Kutluk, 1997, s.151).

1.1.28.Şâmî

Şam'da doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. Sultan Bayezid döneminde sancak beyidir. Güzel gazelleri, kaside ve tarihleri vardır. Sultan Bayezid'e sunduğu "Karanfil" kasidesi ünlüdür. Divanı vardır (İpekten vd., 1988, s.466).

1.1.29. Şeyhülislâm Yahya (ö. 1053/1643-44)

Şiirlerinde Meylî mahlasını kullanan Şeyhülislam Zekeriya Efendi'nin oğludur. Öğrenimini tamamladıktan sonra Malul-zade'den mülazım oldu. Sahnda

müdürlük yaptı. Sırasıyla Halep, Şam, Mısır, Edirne ve İstanbul kadılıklarına atandı. Anadolu ve Rumeli kazaskeri ve sonunda 1621-22 şeyhülislam oldu.

4.Murat'la Edirne, Revan ve Bağdat seferlerine katıldı. Uzun bir ömür sürüp çok yaşlanmış olarak öldü. Şiirleri akıcı, âşıkâne ve şuhur. Divanı vardır (İpekten vd., 1988, s.533).

1.1.30.Ulvî (ö. 983/1575)

İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mehmed olup Derzi-zâde sanıyla tanındı. Şair Rayî'nin kardeşidir. Muallim-zâde'ye Manisa müftülüğü sırasında danışment oldu. Bu yolla Celal Bey ve Turak Çelebi ile tanışarak Şehzâde II. Selim'in maiyetine katıldı. Onun padişahlığı sırasında emirle Molla Çelebi'den mülazım oldu. Divan'ı vardır. Sade tarzda gazeller yazmıştır (Kutluk, 1989, s.646).

1.1.31.Zâtî

Balıkesirli'dir. Zâtî (d. **1471** - ö. **1546**), tanınmış bir divan edebiyatı şairidir. II. Bayezid döneminde padişaha kendini sevdirebilir. Okuma yazması olmayan şairlerden olup medrese eğitimi almamış olmasına rağmen 1600 kadar gazeli, 400 kasidesi vardır. Şairlerin ustası sayılır. Padişaha bayramlarda ve nevrüzde şiirler yazmıştır, bunlar karşılığında bir vakfiyeye üye yapılmıştır. Ömrünün sonunda remel bakmış. Dükkânı söz bilenlerin toplantı mekânı olmuştur. Ali Nihad Tarlan'a göre Bâkî'nin şiirlerine ön ayak olan şairlerdendir (Kutluk,1997, s.97).

Biyografik bilgileri verilen yukarıdaki şairlerin dışında kaynaklarda bulunmayan ya da tam tespit edilemeyen şu şairler çalışmamızda yer almaktadır: Ahmed Han Geylanî, Ca'fer, Derdî, Dervîş, Kara Murad, Makâlî, Re'yî, Sabâyî, Şehdî, Ubeydî.

İKİNCİ BÖLÜM METİN

2.1. Nüsha Tavsifi

(Milli Kütüphane, 06 Mil Yz B 799) numara ile kayıtlı Mecmua-i Gazeliyyat, boş varaklarla birlikte 80 varaktan oluşmaktadır. Yazı türü ta'lik olup başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Ketebe kaydında, mecmuanın 77a varağında eserin “Ali” isimli bir kişi tarafından yazıldığı tespit edilmiştir. 15, 16 ve 17. yüzyıl şairlerine ağırlıklı olarak yer verilmiştir.

Mecmua, 41 farklı şairin seçilmiş şiirlerinden oluşmaktadır. Şairler alfabetik sıraya göre şöyledir: Âhî, Ahmed Han-ı Geylânî, Ahmed-i Rast, Amrî, Bahârî, Ca'fer, Celal, Cem Sultan, Derdî, Dervîş, Emrî, Fazlî, Fehmî, Gazâlî, Hayâlî, Hayretî, Hudâyî, İshak Çelebi, İzârî, Kâdirî, Kara Murad, Lâmiî, Makâlî, Misâlî, Nasîbî, Necatî, Rahmî, Revânî, Re'yî, Rûşenî, Sabâyî, Sâkî, Sa'yî, Sezâyî, Sun'î, Şâmî, Şehdî, Şeyhülislâm Yahya, Ubeydî, Ulvî, Zâtî.

Mecmuanın bazı varaklarında alt, üst ve yan taraflara da şiirlerin yazıldığı gözlenmiştir. Her bir varakta sayıları 13 ile 17 arasında değişen satıra yer verilmiştir.

Mecmuanın yazı alanı 170x90 mm'dir. Kâğıt çeşidi “âbâdî”dir. Mecmua; şemseli, köşebentli, sırtı koyu kahve, bordo meşin ciltlidir.

Mecmuaya genellikle Türkçe şiirler dâhil edilmiştir. Bazı Türkçe şiirlerin içinde az da olsa Arapça, Farsça mısralara, beyitlere yer verilmiştir.

Mecmuada yer alan gazeller, çoğunlukla âşıkâne nitelik taşımaktadır. Yer yer tasavvufî gazellere de yer verildiği gözlenmiştir.

Eserin hemen başındaki Latin harfleriyle yazılmış nottan Mecmua-i Gazeliyyat'ın, Abdullah Öztemiz tarafından Milli Kütüphane'ye bağışlandığı anlaşılmaktadır.

2.2. Metnin Kuruluşunda Dikkat Edilen Hususlar

Mecmuanın çevriyazımı yapılırken Arap harfli metindeki harf ve kelimelerin yazımına yani metnin orijinal haline genellikle sadık kalınmıştır. Harf ve kelimelerin genellikle eserde görülen şekilleriyle çevriyazımı yapılmıştır.

Eserde okunamayan bölümler, üç nokta “...” ile gösterildi. Mecmuada silik ya da karalanmış yerler, parantez içi üç nokta “[...]” ile gösterilmiştir.

Şiir metinlerindeki Arapça ve Farsça bölümler eğik yazıyla gösterilip bu kısımların anlamları dipnotlarda verilmiştir.

“-y” sesinin belirtme durumu veya izafet y'si olabilmesi durumunda tercih, anlam ölçütüne göre yapılmıştır.

Zihaf, imale gibi aruz vezniyle ilgili bazı düzeltmeler çevriyazı metinde gösterilmemiş, kelimelerin aslında var olan uzun ve kısa ünlüler gösterilmiştir.

Şiirlerin aruz kalıpları, gazellerin baş taraflarında belirtilmiştir.

Yazma eserde yazılmayan ancak anlam bakımından bulunması gereken atıf vavları, anlam ve vezin dikkate alınarak [u], [ü], [vü] şeklinde köşeli parantez içinde gösterilmiştir. Ayrıca eserin varak numaraları sayfa kenarlarında belirtilmiştir

Çalışmada, hemzeli ve “y”li şekilleri olan kelimelerin “y”li şekilleri tercih edilmiştir (dâ'im/dâyim, hakâ'ik/hakâyık gibi).

Farsça vav-ı ma'dule ” ḥ ” şeklinde gösterilmiştir.

Çevriyazıda farklı uygulamaları ortadan kaldırmak amacıyla Prof. Dr. İsmail

Ünver'in "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler. C. 10. Ankara: Türkoloji Dergisi. 53-89." makalesi dikkate alınmıştır.

2.3. Çevriyazı İşaretleri

Sesliler:

A) Kısa: : a, e, i, ı, u, ü : a,e : ı,i

: u, ü, o, ö : a, e

B) Uzun: , : ā : ĭ : ū

Sessizler:

: b : ś

: p : đ, ź

: t : ṭ

: ś : ź

: c : Ő

: ç : ğ

: ħ : f

: ħ : ḳ

: d : k, g, ñ

: ź : g

: r : l

: z : m

: j : n

: s : v

: ş : h

vāv-ı ma'Ödüle : ˇ : y

MECMŪŐA-İ ĞAZELİYYĀT-I ĞADİM

BİSMİ'LLĀHİ'R-RAĦMĀNİ'R-RAĦİM

GAZELİYYĀT-I SEZĀYİ

1

Mef Őū lū fā Ői lā tū me fā Ői lū fā Ői lūn

2b Zāhid nice müşāhede-i yāre meyl ide

Ħayvan kaçan tecellī-i didāre meyl ide

Āh itdügüm hemiŐe budur rűzgār ile

Ol serv-i nāz ola ki bir pāre meyl ide

Kāfir görünce ĥüsnüñi ģmān Öarz ider

Mü'ömin görünce zűlfüñi zünnāre meyl ide

Ey dil dürüş deril ğam-ı yār ile olmadın

Lāzım budur ki her kişi bir kāre meyl ide

Bī-zer ki dürr ola sözüñ olmaz ğulağuna

Şanma Sezāyī ol Şanem eŐŐāre meyl ide

2

Ve lehu

fāŐilātün fāŐilātün fāŐilātün fāŐilün

Didüm ey cān göñlümüñ hicründe ğamdur hem-demi

Hande-i nāz-ı cefāyile didügüm hem-demi

Yā melekdür yā perî şekl-i beşerde ol şanem

Ġālibā bu hūsne olmaz cihānda ādemî

3a Rūy-ı māha şanki urur şeh-perin Rūhu'l-Emîn

ÖĀrız-ı mehtābına zeyn olduğunca perçemi

VaŖde-i vaşla vefā idem diridüñ itmedüñ

ŖAhd ü peymānîñ unutduñ ey cefā-hū eylemi

Lutf idüp irgür Sezāyî'yi vişālüñ Ŗıdına

Ey hilāl-ebrūsına kırbānlar olduğum femi

3

Ve lehu

feŖilātün feŖilātün feŖilātün feŖilün

Hatt-ı nevhizüñ ile ol lebe hande yaraşur

Nitekim şöhet-i mey tāze çemende yaraşur

Āsitānuñda n'ola yüz sürisem bende senüñ

Pādişāhum işigünde nice bende yaraşur

N'ola cān içre kıarār itse hāyāl-i lebünüñ

Ne kıadar rūh-ı revān ise bedende yaraşur

Bāğ-ı lutf içre şehā şıve ile şimşāde

Serv-i kıaddüñ gibi şalınmağa kıande yaraşur

Dil-i senginüñi fikr itdügi şinemde gönül

Āhenin āyinedür şadr-ı mihende yaraşur

Ġam gelüp şādî giderse yiridür beyt-i dile

Çünkü bir tekyedür āyende revende yaraşur

Dil ü cān virdi Sezāyî didüm al eyle kıabül

Didi bi'llāh ısıcaqla yine sende yaraşur

Ve lehu

fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilün

Şerm-sār itdi güli gonce dehānuñ gülişi

Nitekim nergis-i şehlāyı gözün süzülişi

Eser-i bŷy-ı ser-i zŷlfüne iriŷdi gibi

Yine esip ŷavurup bād-ı ŷabānuñ yilişi

Bağmaz oldu iŷigüñde seg-i kŷyuñ yüzine

Ki gurŷr ile görüp görmeze urur bilişi

Derkenar

Diz urup merdŷm-i çeŷmüñ ki kıra yā kaŷuñı

Alıvirŷr resen-i zŷlfüñ egilŷp kirişi

Çŷnki zŷlfine göñŷl virdüñ ... can dañı ...

Ey Sezāyı niçŷn iki idesŷn bir iŷi

Ve lehu

Mefā'Öilŷn mefā'Öilŷn mefā'Öilŷn mefā'Öilŷn

Şabā zıkr eylemiŷ vaŷfun meğer ol zŷlf-i pŷr-çinüñ

Hotenden geldügi Rŷm'a buymiŷ müŷg-i müŷginüñ

3b Dehānuñla ruñuñ derdin iŷidŷp iŷtiyākından

Olup pŷr-hŷn dil-i gonce ŷarardı beñzi nesrinüñ

Ezelden çŷnki Öuŷŷağın cefā çekmek imiŷ resmi

N'ola Öömrŷm senüñ dāyim bize cevri olsa āyınüñ

Görŷp mey-gŷn lebŷñ ŷağı kızarmıŷdur ĥayāsından

Yā la'Ölŷñ Öaksidŷr rengi elŷnde cām-ı renginüñ

Gören kıadd-i nihālũñle nigārā zũlf ü la'Ölũñ dir

Semender berg-i la'Öl alçaķ yiri bũse vũ simiñũñ

Yazarken dũr diñũñ nazmın görürse kevkeb ey meh-rũ

Dökile üstine eñkũm yirine aķdı Pervin'ũñ

Sezāy'ol hũsrevũñ vañfin lebini hũn-ı dilden yaz

ķamu eñ'Öārdan rengiñ ola te'Öñir-i řirĩñũñ

6

Ve lehu

fā'Öilātũn fā'Öilātũn fā'Öilātũn fā'Öilũn

Her ne cān meyhāne-i Öiñkuñda mey nũñ eyledi

ÖAklın alup cām-ı la'Ölũñ mest-i medhũñ eyledi

Dañı esrār-ı lebũnden haste-dil hayrān iken

La'Öl-i mey-gũnuñ hayāli anı ser-ħoñ eyledi

Cũrm-i māha reñk ile Öıkd-ı sũreyyā-yı ķarıb

Kũñe-i gũñda ki dũrr-i bināgũñ eyledi

Her gũnũm nev-rũz u Öıd ol hũsn-i ħurñid itdi lik

Her gicem ķadr u Berāt ol zũlf-i meh pũñ eyledi

ÖĀrızın kim devr idũpdũr ey Sezāyĩ ħatt-ı bıkr

Gũyiyā kim nāle deryāyı der-āgũñ eyledi

7

Ve lehu

fe'Öilātũn fe'Öilātũn fe'Öilātũn fe'Öilũn

Gice tā şubħa degin gerçi ki nālem iñidũr

Yār rahm itmedũgi lik raķıbũñ iñidũr

Niçe miķdārını bilmez ser-i kũyında raķıb

Seg-i yār ile yiler śanki bu adam kiřidür

Derkenar

řemŖ sensüz gice meclisde řehā yandugına

İncinüp bir yire od oldu iñen āteřidür

Dili ger pür-ğam iderse n'ola zülf-i siyehi

Yine hurrem idecek anı dahı mehveşidür

Dil-i bî-çāre Sezāyî niçe terk ide ğamı

Dem-i ğurbetde kıomaz her dem anı yoldaşıdur

SEZĀYĪ

8

fāŖilātün fāŖilātün fāŖilātün fāŖilün

Gördi çün Ŗarż-ı cemāl eylemiř ol māhveři

Germ olup çarha girer gördi rühından güneşi

Māh u mirrih nitāk oldu bigi kıavs-i kıuzeñ

Gün yüziyile nigāruñ gözi üstinde kıaşı

Utanur hüsnuñi gördükçe yüzi yire düşer

Āfitābuñ ne kıadar göge irişürse başı

Lebi üstinde ki hāl-i siyehi ol śanemuñ

Ĥavż-ı Kevřer'de durur śanki Bilāl-i Ĥabeři

Benüm ağladuğuma niçün olur yār ferāh

Kimseye assı mı eyler kıřinüñ gözi yaşı

Gözüm üstinde hayāl-i leb-i yāķüt-ı habib

Beñzer ol hātem-i zerrine ki laŖl ola taşı

Ŗİzzet ü hürmete ger lāyık olayın dirseñ

Hizmet-i yāre Sezāyi yanaşı gör yanaşı

9

Ve lehu

Mef'Ūlū mefā'Ūlū mefā'Ūlū fa'Ūlūn

4a Dil zūlf-i hevāsıyile sevdālara düşdi

Can Őışık belāsıyile ğavġalara düşdi

Toġrusı Öaceb derdle uğradı belāya

Göñlü ki kimüñ ol ħadd-i bālālara düşdi

Terk itdi beni hūsn-i dil-ārālar için dil

Kim bile anı virdi ne ārālara düşdi

Alnuñ ruhuñ Őaksi şehā mihr ü meh oldı

Pertevleri çün tāk-ı mu'Ūllālara düşdi

Ebrūlaruñı görelı zāhid hevesinden

Mihrāb-nişin oldı temennālara düşdi

Dil Leyli şacıñ destine kim virdi yaqasın

Mecnūn'a dönüp dāmen-i şahrālara düşdi

Mest olsa Sezāyi ne Öaceb fikr-i lebüñle

Çün kim hevesi sāġar-ı şahbālara düşdi

10

Ve lehu

fā'Ūlātūn fā'Ūlātūn fā'Ūlātūn fā'Ūlūn

Ey göñül olduñ esiri çünki bir meh-peykerüñ

Kevn-i burc-ı pür-saadetdür mekān-ı ahterüñ

Gözlerüm yaşın görüp şād olalı bildüm raqıb

Eksük olmazmış donanması deñizden kāfirüñ

Hil'at-i zülfüñ mu'attar olmağıcün dostum

Nār-ı la'ülünde behür olmuş bu hāl-i Őanberüñ

Āteş-i Őıŝkuñda gördi cān u dil Őavd itdügüm

Odlara yandı da tennürdan derünı micmerüñ

Sāķı vü sāğarla hoş geçdi Sezāyi devrimüz

Göreyin sāķiyile devri hoş olsun sāğaruñ

11

Ve lehu

fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

Ruħlaruñda hatt-ı nev-ħizüñ belürmiş tazece

Sebzedür kim ŝahn-ı gül-zār içre ermiş tazece

Derkenar

Der- ham-ı zülfünde la'ülñ gördüğünce cān u dil

Gülşeninde ħüsñüñ reyhān bitürmiş tazece

Nār-ı Őıŝkuñla kebāb idüp bişürmiş tazece

Ol kadar aķıtduñ ey dil-ber gözüm yaşını kim

Şanki şinemde gönül biryāncıdur kim bağrumı

Bāğ-bāndur dāmenine gonce dermiş tazece

4b Dostum rahm it Sezāyi'ye vefā eyyāmıdur

Ruħlaruñda hatt-ı nev-ħizüñ belürmiş tazece

12

Ve lehu

Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

Görelen Merve ħaķkıyçün yüzüñ ehl-i Şafā kıblem

Çamusı işigüñ ma'übüd idinmişlerdür a kıblem

Yoluñda cān virmeyen dilüñ düşsün yüzi hāke
Ki terk vācib olunca olur secde rā kıblem
Dil ü cānıyla çün itdüm қаşuñ mihrābuna қāmet
Yönüm bir yaña dönersem ki döne bir yaña kıblem
Der-i dil-berde biöllāh baña gel KaÓbe'ye Óarz itme
Senüñ hacc ise maқsūduñ yeter zāhid baña kıblem
Sezāyi devr-i vaşında müyesser ola mı ol dem
Görüp diđārunı yārüñ diyem hā merhabā kıblem

13

Ve lehu
fāÓilātün fāÓilātün fāÓilātün fāÓilün
Kākülüñ devründe cānā sünbül-i ter olmasun
Oda yansun nāfe-i çin müşk-i Óanber olmasun
Āsumān-ı hūsne yeter mihr ü meh alnuñ yüzüñ
Māh-ı tábān toğmasun Hurşid-i hāver olmasun
DaÓvi-i lutf içre қadd ü Óarız-ı dil-dār ile
Gül yüze yüz gelmesün servi ber-ā-ber olmasun
Furқat-i dil-berde dağı cengini қomaz raқıb
DaÓvācısı kimsenüñ mağşerde kāfir olmasun
Ey Sezāyi leblerün dilden қomaz mı dil-berüñ
ŞÓir-i cān bahtuñ nice қand-i mükerrer olmasun

14

Ve lehu
mefāÓilün mefāÓilün faÓülün
Nice bir bana āhum hem-dem olsun

Başumda bile gelsün bir dem olsun

Derkenar

Şabā zülfüñ çekermiş irdüğüne

Ulaşmasun önüñde ebsem olsun

5a Raķı̄b incime şeytān didüğüme

Ki tezvır ile toğrusı hem olsun

Sezāyī ben Hüseyniyüm kamu halk

Gerek Züön-nün gerekse Edhem olsun

SEZĀYĪ

15

fāŌilātün fāŌilātün fāŌilātün fāŌilün

Yüz çevirmezum işigüñden penāhumdur benüm

KaŌbe haķķıyçün ā kıblem secde-gāhumdur benüm

Cism-i zerdüm cānuma bir cāme-i zerrıñdür

Dūd-ı āhum başum üzre şeb-külāhumdur benüm

Şevķ-ı haddüñ āfitābum eşk-i çeşmüm tāliŌum

ŞuŌle-i āhum şeb-i fūrķatde māhumdur benüm

Şanma kim encümdür eflāk üzre yir yir görinen

Göklere çıķmış şerār-ı dūd-ı āhumdur benüm

Ey Sezāyī sevmek ol yāri günāhmıñ¹

Çekdüğüm bunca Ōazābı ol günāhumdur benüm

16

Ve lehu

mefŌülü fāŌilātü mefāŌilü fāŌilün

¹ Mısranın vezni bozuktur.

Seyl eyledüñ çün eşkümi lutf it kenāra gel
Ey serv-i tāze yaŖni leb-i cūy-bāra gel
Kūyında eyle nāleñi ey Ŗandelib-i cān
Bir murğ-ı zār iseñ n'ola ol murğ-ı zāra gel
Açılma lāf-ı hūsn ile ey ğonce ebsem ol
Kim Ŗimdi didüm ol Ŗanem-i gül-Ŗizāre gel
Ey dil yüzüñ sürüp seg-i dil-dāra hizmet it
Yanunda sende bir ulunuñ iŖtibāra gel
Kaşđ eyledüñse murğ-ı ğöñül Ŗayd idem diyü
Cānlar virür Sezāyi saña tek Ŗikāra gel

17

Ve lehu
fāŖilātün fāŖilātün fāŖilātün fāŖilün
Gerçi kim hoş nāzenin maĥbūb-ı cānānlar kopar
ŖAşıka lākin teraĥĥum eylemez ānlar kopar
Cennet-i Ŗāñi durur ğüyā bilād-ı Edrine
Ĥüsle her kūşesinde hūr u ğılmānlar kopar
Niçe Firdevs'e teşebbūh itmeyem maĥbūb-ı ğadd
Sidre bigi mūntehā serv-i hırāmānlar kopar
Mihr-i ĥüsnüñ üzre Ŗalduğça sehāb-ı zūlfüñi
Ĝözlerümden ebr-i nişān bigi bārānlar kopar
Naĝme-i Ŗuşşāka çün oldı nevā-yı Ŗandelib
Ĝülşen-i kūyında ğör ne āh u efĝānlar kopar
Fitnede öykünmeye Ŗol çeşm-i Ŗūh-ı Ŗengle
Her ne deñlü kim ğamer devrinde fettānlar kopar

5b Cım-i zülfüñle elif kıaddüñle kıaşıñ nünını
ÓĀşıķ-ı bı-dillere Óarz eyleseñ cānlar kopar
Ĥasret-i dil-berde bir gün ey Sezāyi kıorķarum
Nūh tūfānı bigi eşkümlle tūfānlar kopar

18

Ve lehu

mefÓülü fāÓilātü mefāÓilü fāÓilün
Ol dil-rübā ki ĥüsn ilinüñ pādişāsıdur
Şultān-ı heft-kışver olanlar gedāsıdur
Gül-zār-ı lutf içinde gören serv-ķaddini
Her Sidre ķāmetüñ diye bu muntehāsıdur
ÓArz itdügi hemişe gözüm ĥāk-i pāyine
Ĥün-ı dilümle ķanlı yaşum mā-cerāsıdur
ÓIşķunla bulmuşum yine ol deñlü iştiĥār
Her kim görürse dir bu anuñ mübtelāsıdur
Dil ĥastesin Sezāyi ķoma āsitāne sen
Derd ehlinüñ ķün işigi dārüöş-şifāsıdur

19

Ve lehu

fāÓilātün fāÓilātün fāÓilātün fāÓilün
Leblerüñ üstindeki şol nev-resıde ĥatt-ı ter
Gūyiyā bir tüt-i şırın-sūhandur sebz-per
Ol ķadar nergis gözüñden mest ü medhüş oldı kim
Gözlerün açmağičün şebnem yüzine şu seper
Zülfüñ ucında dehānuñla gören dir ĥattuñı

Bu mutavveldür velî altında şerh-i muhtaşar

Ayağuña düşmege bir dem şehā zülfün gibi

Dest-i sa'iyi ırmeyüp başdan çıkarur niceler

Mihr-i haddün matla'ı-ı hüsününden itdükce tulū'ı

Ma'v olup yirden yire geçer hayāsundan kamer

Derkenar

20

SEZĀYĪ

mef'ūlü fā'ilātü mef'ūlü fā'ilün

Terk-i diyār-ı yār idüp ey dil firāk ile

Gitdüñ belā vü miñnet ile iştiyāk ile

Bu çarh-ı pür-cefā beni senden raqīb var

Ayırđı dürlü hîleler idüp nifāk ile

İrince āb u vaşluña ey dost yanarum

Fürkat odında dil nice bir yana yağıla

Hicründe ey şanem beni derd ü gamuñ dirig

Qasđ itdiler kim öldürelere ittifāk ile

Āhum Sezāyî hasret-i dil-berde qorqarum

Odlara yağa dehri dağı ihtirāk ile

21

Ve lehu

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

6a Hüsñ için hurşid idermiş rüy-ı cānān ile bahş

Hadd-i meydür kevkeb itmek mäh-ı tābān ile bahş

Hattuñ için cān u dil cenk itdügünce şanasın

İki Óālimdür ider tefsir-i Quróān ile bahs̄
Dil müselsel zülfüni bildi teselsüldür tamām
Óİlm-i hikmetden n'ola eylerse Loqmān ile bahs̄
Gül yüzüñ medh eylesem şiorüm maqālātında ben
Eyelerüm her bülbül-i murğ-ı hoş-elhān ile bahs̄
Óİşkuñ ile cān viren buldı hayāt-ı cāvidān
Derdüñ ey dil-ber n'ola eylerse dermān ile bahs̄
Zülfüni efsün ile çeşmüñ kim ejderhā ider
Kimdür ... sihr ol sehhar-ı fettān ile bahs̄
Bir Hüseyñi halkçün şior ile Hassān olmuşum
Ey Sezāyi eyler isem n'ola Selmān ile bahs̄

22

Ve lehu
mefóülü fāóilātü mefāóilü fāóilün
Ol yār hem-dem ola mı ben mübtelāyile
Hiç pādişāh mūnis olur mı gedāyile
Gitmez qapuñdan ey yüzi meh her gün āfitāb
Beñzer ki geldi hizmete yanaşdı āyile
Qaşuñ boyadı göñlümi cānib-i fişq kemān
Hey di şuña ki Óālemi yıqđı bu yāyile
Kūyında başladı yine esip savurmağ
Bir toz qoparurum gibi āhir sabāyile
Yād itdügünce sögermiş ey Sezāyi'yi yār
ÓÖmri çoq ola her dem añarmış duóāyile
Halvetde sūfi muótekif buriyā geçer

Gör eblehi ki cennet umar bu riyâyile

Derkenar

SEZÂYİ

23

mef'ûlü fâ'îlâtü mefâ'îlü fâ'îlün

Zâhid kaçan qarın ola ol dil-rübâyile

Hiç büm hem-dem ola mı murğ-ı Hümâyile

Cânâ cemâlün ile gören dir cebnüñi

Şanki muqârın oldı güneş geldi âyile

Şırın lebün ki ağızuma sögdükce cân virür

Şan Őİşî'dür ki mürde dirildür duŐâyile

Misk-i hıtâ ki sehv idüp öykündi zülfüne

Yüz qaraluğun eyledi hâsıl hatâyile

NaŐl-i semendün izi hayâli gözümde dost

Mihrâb durur ki buluna kıble-nümâyile

Gördükce âfitâb-ı cemâlün sen ây için

El götürüp duŐâlar iderim şenâyile

Zülf-i hevâsmuñ hevesi ey Sezâyî âh

Âvâre itdi gönümü bād-ı şabâyile

24

Ve lehu

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Salaldan sünbül-i zülfün ruñı gül-güna ki sâye

Şanasın ebr-i rahmetdür tekdaddüm eylemiş âye

Nice dâŐir münevversin ruñ-ı bişânuñuñ tâbı

Nigāra mihr ü mah oldu düşüp tāk-ı muŖallāye
Hayāl-i talŖatuñ cānā bu çeşm-i eşk-bārumda
FulūŖ idüp kamer şanki gelür burc-ı Süreyyā'ye
Göñül bīmār-ı Ŗışk olup eger derdüñle cān virse
Mezār-ı hāk-sārundan alurlardı müdāvāye
Leb-i mül rengiñüñ Ŗaksi gözümde şanki ey gül-ruñ
Şarāb-ı ergavān ile pür olmuş cām-ı mīñāye
Eli izine yüz sürsem aceb midür ki dil-dāruñ
Gerekdür kim ide hizmet kişi kendüden aŖlāye
ŖAceb mi rind-i mest olsa Sezāyi dāyima çün kim
Lebüñ sevdāsı efkāruñ düşürdi cām-ı şahbāye

25

Ve lehu

fāŖilātün fāŖilātün fāŖilātün fāŖilün

6b Görmiyenler sāye şalduğın gül üzre sünbülün

ŖĀrızuñ üzre temāşā eylesinler kākülün

Ėüsn bāzārunda dil hālün görüp zülfine dir

Çoma ey hindü dökülmiş dāmenüñden fülfulün

İşigüñde nāle kılduğum ruñ devrinde bu

Mevsim-i gülde irer eflāke āhı bülbülün

Çaldı elden ağza dervāze-i meclis ider

Düşdi ayağa lebüñ devrinde çadri yok mülün

Ey Sezāyi dem-be-dem ol gül-Ŗizāruñ şevçına

Bülbülün gavgāsını diñdürdi yine gulğulün

26

Ve lehu

fā'ílātün fā'ílātün fā'ílātün fā'ílün

Toldı yā Rab hízmet-i gülde günāhı bülbülñ

Varduğınca böyle artar her günāhı bülbülñ

Hārdan nice şikāyet kılmasun gül-zārda

Taht-ı Óadl üzre çıqurdur pādişāh-ı bülbülñ

Qıble-i hüsnuñ görelden cāmi'Ó-i ezhārda

Ka'Óbe-i vechüñ olupdur secde-gāhı bülbülñ

Hāk olursa gülşen içinde zebān-ı hālle

ÓArz ider derdin güle her bir günāhı bülbülñ

Vaqtidür gülşende güş idüp temāşā itmeğe

Ki cefāsını çekeñ āhını gāhi bülbülñ

Ruhlaruñ şevkıyla āhumdan şaқın ey gül-Óizār

Müstecāb olur recāsı subh-gāhi bülbülñ

Nāleden hālî degül bir dem Sezāyî biñ āh

Toldı yā Rab hízmet-i gülde günāhı bülbülñ

Derkenar

27

fā'ílātün fā'ílātün fā'ílün

Gönlüme yārüñ cefāsı hoş gelür

Ėayra gerçi kim vefāsı hoş gelür

Yegdürür itüñ raқıbüñden baña

Her kişiyе āşināsı hoş gelür

Gönlüm ālile ellerin ol nigār

Baña hübuñ dil-rübāsı hoş gelür

İrişelden zülf-i yâre bād-ı şubh

Cân meşâmına hevâsı hoş gelür

Bu Sezâyi'ye tavâf-ı Ka'be'den

Âşinānuñ merhâbâsı hoş gelür

28

SEZÂYI

fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün

Dem-be-dem ey dil-i pür-süz gam-ı yâr ile sen

Bilmezüm tığ-ı cefâyile nice yârılasın

Ben nice derdle bülbül bigi zâr olmayayın

Çünkü ey gonce-dehen gül gibisin hâr ile sen

Ey gül-Öizâr gün yüzüñi görmege hâsret çekerüm

Bilmezüm kânde yürürsün nice ağıyâr ile sen

Ben gam-ı hicrûñ ile bunca belâlar çekerüm

Sen niçün irdüğüñe kuculasın sarılasın

Ey Sezâyi ne Öaceb olsa perişân hâlün

Dâyimâ çün heves-i zülf-i siyeh-kâr ile sen

ŞEYHÜ'ÖL-İSLÂM YA'HYÂ EFENDİ

29

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

7a Bu kûyuñ kim gedâ-yı bî-serv ü sāmānyuz cānā

ÖAceb Öālemde yüz kim Öālemüñ sultānyuz cānā

Ġubār-ı hattunuñ hayrānı olduĠ nice günlerdür

Bizi güldürmedüñ bir gün anuñ hayrānyuz cānā

DiriĠā bir nefes diñlenmedük gül-zār-ı Öālemde

Bu bâğuñ niçe yıldur bülbül-i nālānıyuz cānā

Bizi bilseñ niçün ser-defter-i Óuşşāk yazmazsın

Bilürsin nāme-i derd ü belā Óunvānıyuz cānā

Dime Yaḥyā neden pır-i muḡāna ser-fürü itmek

Bilelden kendümüz şermende-i iḥsānıyuz cānā

30

Ve lehu

feÓilātün feÓilātün feÓilātün feÓilün

Yār açılrsa biraz bāde-i nāb olsa bize

Gelse sākı sebep-i refÓ-i ḥicāb olsa bize

Tāc-ı Dāra'da olan gevheri biz neyleyelüm

Cām-ı Cem'de konılan laÓl-i müzāb olsa bize

Bāde-i ḥum-ı mecāzi bize teóşır itmez

Eski mey-hārelerüz az köhne şarāb olsa bize

Ehl-i dil düşmeni ḥussāda Óaceb n'itdük biz

Şād olur her biri bir gūne Óazāb olsa bize

Çande var tāze güzel diyü sorarduñ Yaḥyā

Soñra تنها bulıcağ yāri cevāb olsa bize

ĠAZELİYYĀT-I ĶĀDİRİ

31

fāÓilātün fāÓilātün fāÓilātün fāÓilün

7b ÓIşğ mıdur vādı-i cismümde gavḡā eyleyen

Mülk kārübān-ı Óağl u fikri yaḡma eyleyen

Görinen miróāt-ı çeşmümde cemālüñdür hemın

Ḥüsnüñi cānā girü sensin temāşā eyleyen

ÓIşķ mıdur Hâķķ'ı Mūsāveş temāşā eyleyen

Sınesini ehl-i ÓIşķuñ Fūr-ı Sınā eyleyen

ÓIşķ mıdur bu beden ķabrinde dil medfün iken

Tāze cān virüp Mesîhā gibi ihyā eyleyen

ÓIşķ mıdur eyleyip alķaķ gōñüllerde ķarār

Nüh-felekden Ķādirî ķadriñ[i] aÓlā eyleyen

32

Ve lehu

mefÓülü fāÓilātü mefāÓilü fāÓilün

Leyli gibi ķemende ķonup gül otağ ile

Mecnün'a yüregi gibi yanar lāle dağ ile

Hengāme-gir olursa sürāhî Óaceb degül

Kim nice pehlevānı başar bir ayağ ile

Pervāneler nemed gibi envār-ı hüsñüñi

Dervişler gibi dolanurlar ķerāğ ile

Dil tıflı gözleriyle düşüp baħr-i eşküme

Ögrendi şuda yüzmege iki ķabağ ile

Ķüyında Ķādirî'yi raķib iledür gören

Bülbül ķemende hem-nefes olur mı zāğ ile

33

Ve lehu

feÓilātün feÓilātün feÓilātün feÓilün

Sevdi biñ cān ile dil bir şanem-i māhveşi

Geh ruħı şemÓine pervāne ķılıpdur güneşi

Kim ola berg-i güli nisbet idüp Óārızuñā

Şāh-ı iqlıme ber-ā-ber göre bir hār kişi

8a Elüm irmez kadeh-i vaşla dirigā ki beni

Yaşdı yandurdı helāk itdi firākuñ Óataşı

Dir gören laÓl-i lebünde sanemā beñlerüñi

Zemzem üzre görine bir nice tıfl-ı Hābeşi

Hāsret-i buse kenār ile eger olmaz ise

Bir kenāra çıkarur Kādirı'yi gözi yaşı

34

Ve lehu

mefÓülü fāÓilātü mefāÓilü fāÓilün

Mecnün'a vahş u tayr āña dāyim sipāh imiş

Dıvāneler içinde Óaceb pādişāh imiş

Sevdā-yı tēc u taht ile gavgāya düşme kim

Devlet cihānda Óaşıkā terk-i külāh imiş

Küh üzre ebr olup dün ü gün giryeler kılan

Ferhād şinesindeki dūd-ı siyāh imiş

Āh oldı mūnisim gam-ı Óışkuñla dostum

ÓĀlem muÓın oldı bu yolda tebāh imiş

Meyhāne köşesin felege virme Kādirı

N'ola harāb ise bir ulu bārgāh imiş

35

Ve lehu

fāÓilātün fāÓilātün fāÓilātün fāÓilün

Göz yaşı olup revān ol meh-liqāyı qarşular

Yügreşür etfāl sankim āşināyı qarşular

Kaşı yāsın dāmen-i zülfinde görüp murğ-ı dil
Ġamzesinden kaçır ol tır-i belāyı karşılar
Rāh-ı vaşluñdan haber-dār olmağıçün dostum
Peyk-i āhum her seher bād-ı sabāyı karşılar
Öİzzet idüp karşı var ey dil Ġam-ı dil-dāra kim
Şehrine gelse raÖiyyet pādişāyı karşılar
Derd-i Ġonce Ġādirī kūyında nālān olmağā
İtlerüñ Ġavgālar idüp ol Ġedāyı karşılar

36

Ve lehu

fāÖilātün fāÖilātün fāÖilātün fāÖilün

8b Başlayup bünyād iderken ibn-i Āzer KaÖbe'ye
Bir Ġöñül yapmağ dimiş olur beraber KaÖbe'ye
İşigüñe Ġözlerüm müjĠān-ı hün-ālūdeyi
Niçe sürsin kim ayak başmaz kebüter KāÖbe'ye
Fitne-i devr-i Ġıyāmetdür koparma Ġattuñı
ĠorĠarum kim baş çeküp Ġaşd ide kāfer KaÖbe'ye
İşigüñde sözlerüm Ġöñline ağır gelmesün
Çün raĠībā yük Ġetürmeğē durur ser KaÖbe'ye
Ġādirī'yi saÖy idüp yārüñ irişdür kūyına
Ġayr idüp varmağ dilerseñ ey birāder KaÖbe'ye

37

Ve lehu

mefÖülü fāÖilātü mefāÖilü fāÖilün

Süz-ı Ġamuñla Ġer Ġılam aĠvālümü raĠam

Derhâl odlara tutuşalar levhle kalem

Zehr-i firāk ile bilinür lezzet-i visāl

Ma'Ölüm olmaz eldeyiken kıadr-i cām-ı Cem

Dilden kenār-ı çarha kalem çekdi āteşüm

El-Öaşku fi'öl-kulūbi ke-nārin Öaleös-selem²

Sözüm seherde şemÖ-i şeb-efrūzdan benüm

Mümtāz olur nefes viricek bād-ı şubh-dem

Senden ne gelse cānuma minnet görür gözüm

Ger nāvek-i cefā ola ger hançer-i sitem

Ey dost her nefesde eger Kıadirı gibi

Biñ bı-nevā bu ğamdan ölüirse saña ne ğam

38

Ve lehu

mefÖülü fāÖilātü mefāÖilü fāÖilün

Cādū gözün ki sihr ile egmez cihāna baş

Bozdi tılısm-ı Öaıklı idüp genc-i Öışkı fāş

9a Meydān-ı hūsn içinde iki pehlevān gibi

Ebrūların gider ki kıomış birbirine baş

Sevdā-yı hāme şaldı dil āşüfte Öāşıkı

Bir hāl-i Öanberin ile ol zülf-i müşg-pāş

Şinemde hāl gibi göñül derd-i Öışkuñı

Pinhān ider kıılmaya yaşum cihāne fāş

Rahm eyle Kıadirı'ye ki ol bağırı başlınuñ

Hicründe çeşmeler gibi gözinden ağıdı yaş

² “Kalplerin içindeki aşk, selamet üzere olan ateş gibidir.”

Ve lehu

mefâ'ülün mefâ'ülün fe'ülün

Kaçan bir gonce-i ter bitse tâze

Açar ağzını biñ bülbül niyâze

 Kılıçlar içine düşmezdi süsen

 Uzatmasaydı dilin serv-i nâze

Kara zülfüñ durur Öömr-i dırâzum

Beni hâk irgüre Öömr-i dırâze

 Nigârâ turrañuñ hicründe sînem

 Dögünmekden dönüpdür tabıl-bâze

Yanalı Óışk odına Óüd gibi

Düşüpdür Kâdirî söz ile sâze

Ve lehu

fe'ülâtün fe'ülâtün fe'ülâtün fe'ülün

Gice tâ şubha degin şevkümü ey mâh saña

Gün gibi rüşen ider meş'âle-i âh saña

 Dil-berâ zülf ü lebüñ yadına bir hırkayla

 Baña bir loğma yeter mansıb ile câh saña

Tutuşup yanarduñ odlara pervâne gibi

Söylesem derdümi ey murğ-ı seher-gâh saña

 Sâlik-i râh-ı Öadem ol çoma gönlüñde vech

 Tâ hayâl-i leb-i cânân ola hem-râh saña

Kâdirî gam yime kim bir gün ola toprağüñü

Kımyā ide irişüp nażar-ı şāh saña

41

SĀQİ

feŖilātün mefāŖilün feŖilün

9b Ehl-i diġkat belüñe mü didiler

Aġzuña reŖs-i müdur o didiler

Bād-ı cism ile hem nesim-i şimāl

Cüş idüp raġs idüben su didiler

Ġonce ebkār-ı Ŗandelibi görüp

Ġız kaçan geldi bunda bu didiler

Küyumuz nāle ile toldırdı

Vayli vayli abu abu didiler

Sāġı elden ayaġı terk itmiş

Rüz u şeb nüş ider sebū didiler

DERDİ

42

mefŖülü mefāŖilün mefŖülü mefāŖilün

Şol çeşm-i füsünkāre sehârelik³ elvirdi

Şol turra-i tarrāre Ŗayyārelik elvirdi

Baş hoşalı zülfüñe her demde şabā gibi

Ben Ŗāşık-ı miskine āvārelik elvirdi

Çün seng-i havādişden başuma belā irdi

Āyine-i göñlüme şad-pārelik elvirdi

Şol hatt-ı Ŗizāruñla teshir-i ġulüb itdün

³ Gazelin tamamında "elvirdi" redifinden önce gelen ek şeklindeki redif "-lıġ" şeklinde yazılmış olmakla birlikte burada bu ek "-lik" olarak gösterilmiştir.

Sen fitnelü dil-däre mekkârelik elvirdi

Derdüñe devâ olmaz gel varma etıbbāya

Zırā ki saña derdi bımārelik elvirdi

CAÓFER

43

feÓilātün feÓilātün feÓilātün feÓilün

Dostum sendeki şol pür-ham-ı pür-tāb-ı şikenc

Ejdehādur ki olupdur yiri anuñ ser-genc

Nażar it baña kaşruñda ki top āyıneler

Oldı Óaks-i ruñ-ı zerd ile ser-ā-ser nārenc

İre mi vaşla düşen fūrķate dirüm didi kim

NiÓmet-i genc bulur her ki çeke miñnet ü renc

Beydaķ-ı encümi ne zerdüñi natÓ-ı felege

Sen şeh-i ferruñ ile oynamak ister şatranc

Seni gördükçe oķur tāze gazeller CaÓfer

Bülbül olur gül-i ter karşıısına ķāfiye senc

Derkenar

44

REVĀNĪ

fāÓilātün fāÓilātün fāÓilātün fāÓilün

Germ olup bu murġ-ı dil ķalduķķa cānān ile baĥş

Gūyiyā Hüdhdür durur k'eyler Süleymān ile baĥş

Leblerüñçün ehl-i dillerle n'ola ķılsam cedel

Şimdi mi oldı şarāb üstine yārān ile baĥş

Şafĥa-i rüşen durur ĥüsnüñ kitābından güneş

Çanđı gŭn yŭzler kılur sen mĀh-ı tĀbĀn ile bahş

Ey tabĭb-i cĀn niçŭn bĭmĀrdur dĀyım gŭzŭn

Çŭn lebŭn eyler ŝifĀ bĀbında LoçmĀn ile bahş

Gŭzlerine nŭkte-i laŖlŭn RevĀnĭ aĭma hiç

Hey ne mŭŝkil durur itmek iki fettĀn ile bahş

Derkenar

45

feŖilĀtŭn feŖilĀtŭn feŖilĀtŭn feŖilŭn

Diŝlemiŝler ne kılalum leb-i cĀnĀnı yine

Ellemiŝler bu gice ol gŭl-i ĥandĀnı yine

Gitmeye gŭnli ŝafĀsı şu gibi ŖĀlemde

Kim kenĀr itdiyse ol serv-i ĥirĀmĀnı yine

Baĥa cĀnum kayısı vŭ saĥa ŝeftĀlu gerek

Kim ısırdı Ŗaceb ol ŝĭb-i zeneĥdĀnı yine

Çanđı bezm ehline yĀ Rab lebi sĀķĭlik ider

Çande reyĥĀncı bigi zŭlf-i periŝĀnı yine

Bilmezŭm kimler ile seyr ider ol mĀh-liķĀ

Niçe gŭndŭr ki RevĀnĭ gŭremez anı yine

Derkenar

46

REVĀNĭ

FeilĀtŭn FeilĀtŭn FeilĀtŭn Feilŭn

10a N'ola dirlerse baĥa ŖĀŝıķ-ı ŝeydĀdur bu

Hele dirlir saĥa da dil-ber-i raŖnĀdur bu

Her denĭnŭn ŝŭzine uyma beni itme helĀk

Olma mağrūr begüm hūsnūñe dūnyādur bu
Baķamaz kimse güneş yūziñe gözler ķamaşur
Kişinūñ Őaķlı gider özge temāşādur bu

Kimi ağlar kimi iñler kimi feryād eyler

Bilmezüm kūy-ı hābībümde ne ğavğādur bu

Vaśf-ı ķaddūñle ğören ŐiŐr-i Revāñi'yi didi

Bāğ-ı cennetde aķılmış ğül-i hoş-būdur bu

REVĀÑİ

47

meföülü mefāŐilü mefāŐilü faöülün

Şol serv gibi Őāfet-i dil-cūya ne dirsın

Şol ğüller ile sūnbül-i hoş-būya ne dirsın

Hiç añmayalum hāl ü hatt-ı zūlfini nāśih

Şol Ői ve ile hālet-i ebrūya ne dirsın

Bir mūyuñ ile sūfī cihāna śığamazsın

Ūftādelerūñ itdüği yā hūya ne dirsın

Cānānelerūñ vaŐdesi çok Őāşıķa ammā

Ēayrıyı ķoyalum hele pehlūya ne dirsın

Zāhid dir imiş tevbelüyüm cām-ı Őarāba

Bi'llāhi Revāñi be Őu bed-hūya ne dirsın

48

REVĀÑİ

fāŐilātün fāŐilātün fāŐilātün fāŐilün

Tañ degüldür olmasa meclisde cānān her gice

Ey ğöñül aħşamlamaz çün māh-ı tābān her gice

Nice gün toğmaya çarhuñ başına her şubh kim
Meh ki dil-ber yatur qoyında Öüryân her gice
Hâsret-i zülf-i zenehdânuñla ey Yüsuf-cemâl
Çağrışup feryâd iderler ehl-i zindân her gice
Meclisünde şubh olunca yanuban yaqılmağa
Mümdur ey yar u şemÖ-i şebistân her gice
Hücreñ olmuşdur Revâni dil-rübâlar meskeni
Eksük olmaz tekyedür elbetde mihmân her gice

49

REVÂNİ

feÖilâtün feÖilâtün feÖilâtün feÖilün
Lâleveş alma ele sāğar-ı yâr olmayıcağ
Kılma şöhet hevesin tâze bahâr olmayıcağ
Didi bir pır baña içme güzellerle şarâb
Her tolı başına bir büse kenâr olmayıcağ
Zâhidâ tevbeler olsun dañı mey içmeyeyin
Sâkı bir gonce-dehen lâle-Öizâr olmayıcağ
Qanını mey yirine içmelüdür şol kişinüñ
Heves-i şöhet ider sâkı nigâr olmayıcağ
Yâr gönülümde Revâni qomadı şabr u qarâr
ÖĀşık olan nic'ider şabr u qarâr olmayıcağ

ZĀTİ

50

fäÖilâtün fäÖilâtün fäÖilâtün fäÖilün
Cennet küyında zibâ qasruñı ey hür-ı Öin

Görse görürdi kuşürin kendinüñ huld-1 berin

Yüsuf-1 KenÖan var ancak terāzūdan ešer

Mısr-1 hüsne ŧāh olanlarda senden evvel hemin

ŧāh-1 Öiŧkum bir kızıl otağ tutdı üstime

Pādiŧāhum Öiŧk ŧāhrāsunda āh-1 āteŧin

LaÖlüñi medh eylesün dirseñ yüzüñ göster baña

Söylemez āyinesüz tütü-kelām ŧekerin

Gördi bu ŧiÖri didi ol Öarız-1 gül Zātı'ye

Āferin ey bülbül-i bāğ-1 belāgat āferin

AĤMED- İ RAST

51

Müsteföilün Müsteföilün Müsteföilün Müsteföilün

Ey meh visālün h`ānına bir gice mihmān it beni

Göster cemālün ŧemÖini ŧevkuñla handān it beni

Yandum belā-yı hicr ile Nemrūd nārından beter

Gel ey Halil'üm bir qadem tāze gül-istān it beni

ŧuçsuzlar öldürmek için defter yazarsañ dil-berā

Devletlü başuñçün ana lutf ile Öunvān it beni

Gel hey kemān ebrūsına qurbānlar olduğum eriŧ

Ol gānze-i bīmār için qapuñda qurbān it beni

Ey cān gidersen bāri gül mercān lebünden cām vir

Cān acısın tuymayayın ser-mest ü hāyrān it beni

Ey serv sāyeñdür viren toprağa cān hāsiyyetin

Yoluñda ben hāk olmuşum ŧal sāyeñi cān it beni

Çekdüm firākuñ ŧavmını irdüm visālün Öidına

Aç leblerüñ mey-hānesin ney gibi nālān it beni

Ahmed kuluñı yañulup öldürüçün gamzeñ oğı

Gizlendi şinemde didi ey dost pinhān it beni

ŽĀTĪ

52

mef'Ūlū mefā'Ūlū mefā'Ūlū fa'Ūlūn

10b Yir yir göge āteş kor ise tañ degül āhum

Āhşamlamadı bir gice benimle o māhum

Ey meh felegüñ hırmenin od tutdı seher-gāh

Yā yirde mi kılsa gerekeydi benüm āhum

Hengāme-i Őişkuñda şehā kāse-i çarhı

Bir barmağı üzre çevirür dūd-ı siyāhum

Qanlu diyü cāna kılicuñ eyledi mecrūh

Öldürdüğüne tendeki zaħm idi güvāhum

Şüretlü kişi olur idi Žātī cihānda

Āyine-sıfat kılsa nażar bendeye şāhum

53

LĀMĪŪĪ

mef'Ūlū mefā'Ūlū mefā'Ūlū fa'Ūlūn

Bı-devlet ü bı-gam niçe yoldaşlaruz biz

Geh zāhid u geh rind olur evbaşlaruz biz

Dünyā-yı deni varluğunu bir çöpe saymaz

Cān naqdini harc idici naqqāşlaruz biz

Devlet didüğüñ terk-i mey ü dil-ber olursa

ŪĀlemde hemin devleti yok başlaruz biz

Fa'Ön eyleyeli meclis-i Öaşıqlara süfî

Müftî-i cihân olsa dahî taşlaruz biz

Mey-hānede çeşmüm n'ola saķāluķ iderse

Bu devlet işigünde çü ferrāşlaruz biz

Resm eyler iseñ Öarızuñı dilde Öaceb mi

Oda süyü naķş idici naķķāşlaruz biz

Ey LāmiÖi çün lāle vü gül mevsimi irdi

Başdan yine mey soĥbetine başlaruz biz

Derkenar

54

REVĀNĪ

mefāÖilün mefāÖilün mefāÖilün mefāÖilün

Benüm sāgar gibi şimîn-beden gül yüzlü yārum yoķ

Şürāĥi gibi bir sāfî gönüllü rāz-dārum yoķ

Elifler dāĝ-ı naÖlümdür baña her gice hem-pehlü

Dimeñ bir serv-ķadd raÖnā hilāl-ebrü nigārum yoķ

Ķarār u şabrum ol dil-ber aluban şehrden gitdi

Baña bir çāre eyleñ kim benüm şabr u ķarārum yoķ

Şarāb-ı şevķ ile pürdür Revānî dil şürāĥi var

Şınursa şişe-i nāmūsuñuz inkisārum yoķ⁴

55

REVĀNĪ

feÖilātün feÖilātün feÖilātün feÖilün

Ķaldı baĝlandı gönül zülf-i perişānuñda

⁴ Mısranın vezni bozuktur.

Cān esîr oldu düşüp çāh-ı zenehdānuñda
Devr-i hūsnuñe kıomadın ruhuñı seyr idevüz
Dikmedük bir güle beñzer ki senüñ yanuñda
Hüb olur gerçi şeker-lebler ile sóhbet-i mey
(...) ⁵

Ėonce üstinde sanasın ki iki noқта durur
Şol iki hālüñi düşmiş leb-i handānuñda
Hoş tut ey yār Revāñı ruhuñ gülşen iken
Ėanı bir bülbül anuñ gibi gül-sitānuñda

56

NECĀTİ

fā'ölātün fā'ölātün fā'ölātün fā'ölün

11a Gelmedi gelmeyiserdür döneli devr-i felek
Sencileyin göñli kıatı bencileyin cānı pek
Yıkılurdu seyl-i eşkümden esās-ı kāyināt
Olmasaydı dūd-ı āhum göklere bir bir direk
Hicr-i seyl-ābına doymaz ger Ėanı vü ger faķır
Suya kıanmaķda şeker bile ber-ā-berdür nemek
Geh cefāsı hūkm ider mülk-i dile Ėāhi Ėanı
Ol iki žālim bu bir bımāra oldu müşterek
Ol civān bahtuñ cemālini kemahi görmege
Āy u Ėünden Ėözine Ėözlük tutar pır-i felek
Hūsnuñ hengāmesin turup temāşā itmege
Yir bulamayup felek tasına çıķdı her melek

⁵ Mısranın olduğu yer boş bırakılmış.

Zülfüñ ucından Necâti'nüñ neler çekdiklerin

Biñ yıl olsa Óömri biñde birin olurdu dimek

57

Ve lehu

mef'Öülü mefâ'Öülü mefâ'Öülü fa'Öülün

Ey hâl-i ruhuñ memleket-i Rüm harâcı

Câyiz ki şaçuñ misk-i Hoten'den ala bacı

Küyından esen yile çıkar karşı dil ü cân

Şol resm ile kim Ka'Öbe yolından gele hâcı

Tecridlerüz neyle[ye]cekdür bize eflāk

Toğuz cebeli şoyamaya bir yalıñ ācı

Geh ağzumuza sükker ezer geh ağıarsın

Fatlusın iñen ey sinemi fūrķati acı

Bir büsenüñ ölümlüsidür haste Necâti

Ey la'Öl-i leb[i] cân u dile ide Óilācı

58

BAHĀRĪ

mefâ'Öülün mefâ'Öülün fa'Öülün

11b Hażer kılmaz gözüñ zülf-i dü-tādan

Belı cāzū uşanmaz ejdehādan

Şaçuñdan mü dilerdüm bü getürdi

Ümıdüm buyıdı bād-ı şabādan

Raķıbe ey şanem niçün sögersin

N'idersin kāfiri añup du'Öādan

Hevāsiyla yaşum cūş itse n'ola

Deñiz her demde cüş eyler şabādan

Leb-i mey-gūnuñı añsa Bahārī

Şūrāhī zikr ider ulkuł şafādan

59

ŞĀMĪ

fāŖilātün fāŖilātün fāŖilātün fāŖilün

Yazdı hattun tāze hūsniyyāt-ı nesrin üstine

ıldı Ŗanber beñlerün efşān-ı müşgün üstine

Ėamzeler tiz eylemişler gözleri merdümleri

ŖĀşık-ı miskine kim kün ideler kün üstine

Gör nice kāfir durur zülf-i siyāhı dil-berün

Ruħlarun žabt eylemiş kim dın tuta dın üstine

Bend-i şalvarı habībün güyiyā bir mārdu

Pāsbān olup tolanur genc-i simin üstine

Şāmiyā şayd olunalı dām-ı Ŗışka murĖ-ı cān

Olmadı Ėamdan feraħ bir laħza teskin üstine

60

LĀTİFE-İ RŪŞENĪ

mefŖülü fāŖilātün mefŖülü fāŖilātün

Ardında hırmen-i gül öñünde hoş yaraşur

Bı-hār iki Ėonce bir nā-şüküfte zanba

ŖĀlemde her kişinün ger didüğü olaydı

Şol bir fülānuñ oğlan tutar ... Ŗanda

NECĀTİ

fe'Öilātün fe'Öilātün fe'Öilātün fe'Öilün

12a Delü olma göricek nāz ile bir mähveşi

Şacı zencirine ey dil tolaşı gör tolaşı

N'itse ider başa çıkardı ser-i zülfle gönül

Āh anuñ hāl u hatı āh anuñ gözi kaçı

Şol gönül kim beni ugratdı müjeñ hançerine

Tız günde göreyüm kim ola bıçaqlar āşı

Cāmi'Ö-i hūsne salā itmez ise beyler ola

Zülf-i dūşında çün engüşt-i Bilāl-i Habeşi

İşigünde iti dirilse raqıbi ne 'Öaceb

Ki bilür mu'Öteber olmaz itüñ iñen yavaşı

Faşı taş üzre kıomaz küy-ı vefāda dil-dār

Sen Necātı tatalum arkañ ile taş taş

ŞEHDİ

fe'Öilātün fe'Öilātün fe'Öilātün fe'Öilün

Āba kim beñzedür ol tal'Öat-ı hürşidveşi

Kim anuñ lem'Öası bir zerreye saymaz güneşi

Ayağuñ tozına yüz sürmek için serv-i sehı

Hem-ser olmaz boyuña ger göge irerse başı

Tütüyādur işigünüñ taşı toprağı baña

Ey sabā çeşme latıf eyle o toprağı taşı

Buldı haddüñde şeref Hindü-yı hālüñ nitekim

Geldi İslām'a Óaziz oldu Bilāl-i Hâbeşî

Çapuña yüz süre varduğça şehā Şehdî'nüñ

Nağd-i cāndur tapuña nāle ile pîş-i kişi

REVĀNĪ

63

feÓilātün feÓilātün feÓilātün feÓilün

Güne gösterme gönül key şağın ol mähveşi

Kerem it sözüm işit odlara yağma güneşi

12b Gice soĥbetde ĩomadum ki öpe yār elini

Beni oñarmaya gibi ĩadehũñ gözi yaşı

Leb-i mey-günüñ hayālini gönül şağlayamaz

Şanasın sırça ĩadehdür görünür içi taşı

Hüsn elinde ĩılıç eğilse n'ola müjgānuñ

Devr-i çeşmũnde görüpdür nice dıv şavaşı

ĩāmetũñ üzre gören zülf-i siyāhuñı didi

Çııdı şan KaÓbe menārına Bilāl-i Hâbeşî

Hattı var diyü Revāñi ĩoma gönülde ĩubār

Sen tırāş irtesi bir kerre gör ol mähveşi

Dili meclisde sürāñi gibi ağlatduğıçün

ĩadehũñ içi acır şemÓiñ ağar gözi yaşı

BAHĀRĪ

64

fāÓilātün fāÓilātün fāÓilātün fāÓilün

Gice odamda bir āhũ gözlü yārum var idi

Şanasın şayyād adem şayd u şikārum var idi

Geh tenākul eyler idim geh tenāvül leblerüñ
Sükkerin senbüse cām-ı hoş-güvārum var idi
Gāh açılmağda gül idim gāh bülbül nālede
Tāze vü ter pür-nevā hurrem bahārum var idi
Sırrımız keşf olmamağa şubh gibi nā-gehān
Ağzı gibi nüktedān-ı rāz-dārum var idi
Her ümidim hāsıl idi her merāmum ber-murād
Hüb dem-i ahvāl idüm hoş rüzgārum var idi
Hattuñı gördüm müşevveş safhāsında haddünüñ
Dilde āyine gibi andan gubārum var idi
Ağız ağıza Bahārī giceden irteye dek
Ol iki ruħda iki aylık şumārum var idi

65

DERVİŞ

feŖilātün feŖilātün feŖilātün feŖilün

13a Der-i dıvār ğamı seyl-i mey-i nāb yıkar

Ne kadar muhkem ise anı bu seyl-āb yıkar

Çin ider kaçını kâfir diyicek ol şaneme

Nice kâfir disem aña ki mihrāb yıkar

Çarh dolabunı ğarkitse Ŗaceb mi eşküm

Şu ki seyl-āb-şıfat cüş ide dolap yıkar

Gönlüñi umma ki ābād ide dil-ber demde

Gülüm aŖdadınken hātırum ahbāb yıkar

Seyl suyı gibi saçar hāke yaşı dürlerini

Hāyf Derviş'e kōanı dide-i hün-āb yıkar

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fa'ülün

Çün gitdi zamân tarab u Öayş-ı gül-istân

İrişdi uş âvân-ı ğam-ı serd-i zevistân

Berdüñ ğam [u] derdi ile halka nażar itdüm

Ben bî-direm ü pür- elemüñ ğayrısı yeksân

Kimi ısıcağ cāmede vü hānede raĥat

Kim kürk ü ebu kürk ile ĥandān u ĥırāmān

Ben yel gibi bî-cāmeliğımdan yele her sū

Şāĥ üzre ĥazān bergi gibi berd ile lertzān

Şimdi hele bu resme ki bî-şevb ü ħabādan

Bir odsuz odunsuz ola baña beyābān⁶

Bazen nażara almaz iken tağca yıķını

Şimdi bir ağaç odına evde atarum cān

Böğrümü bitirmezden oñardı elem-i berd

Ol nice yük odun ile ħıl derdüne dermān

FEHMİ

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Şevķ ile sevdi bu göñlüm yine bir māhveşi

Kim anuñ mihr-i hevā-dār idüpdür güneşi

13b Demidür eyle terāĥĥum baña kim ĥayr itmez

ÖĀşıkuñ āh-ı seher-ğāĥ ile gözi yaşı

Muĥteremdür ĥarem-i Ka'be-i ĥüsnünde şacıñ

⁶ Mısranın vezni bozuktur.

Nitekim ravza-i cennetde Bilâl-i Hâbeşi

Çatı gönlünden añun kime şikâyet ideyüm

Şabr-ı nâçâr ile bâri urayım başa taş

Yine bir vech ile yüz virdi ruhuñ zülfüñe kim

Kimseye şanma ki biñ bend ile indüre baş

Hâk idüp gamla beni dutma şehâ hüsñünden

Göz göre balçığıle örtme önünde güneşi

Dil-i şad-pâre-i Fehmî nice bir kırtarayım

İhtiyârum mı çalır göricek ol göz ü çası

ŞABÂYI

68

fâ'Öilâtün fâ'Öilâtün fâ'Öilâtün fâ'Öilün

Görmedi dehrüñ vefâsın Behmen ü Efrâsiyâb

Niçeler cân virdi şusuz bulmadı bir çatre âb

Şubh-dem dâmâñı çarhuñ pes neden pür-hün olup

Tiğ-ı zerrin ile çanlar dökmez ise âfitâb

Çarh-ı merdüm-küş dem-â-dem çatl-i Öâm itmekdedür

Dem-be-dem çan ırmağıle devr ider bu âsiyâb

Bir kebüter-hânedür güyâ ki bu dehr-i fenâ

Kim çonar kimi uçar ârâmı yok pür-ıztırâb

Her çademde başduğıñ rüy-ı zemîñüñ her yiri

Rüy-ı İskender yahüd Cem'dür âñı şanma türâb

Çasr-ı Çayser perde-dârı oldu gör ki Öankebüt

ÇalÖa-i Cemşid'de nevbet urur büm u çurâb

Hâkâsâ şâbit ol çün hâk olursun Öâkıbet

Gel şabā gibi Şabāyi itme iñende şitāb

REVĀNĪ

69

mef'Ūlū mefā'Ūlū mefā'Ūlū fa'Ūlūn

14a Yanında kimüñ sencileyin bir şanemi var

Kāfirdür eger zerrece göñlinde ğamı var

Ayağı tozı gözlere şan kuhl-ı Şifāhān

Ol serv-i revānuñ ne mübārek qademi var

Aldanma qadd ü zülf ü dehānına nigāruñ

Didügi güzel sevme ki ey dil elemi var

Ol dil-bere dirlerse n'ola server-i hūbān

Çün qāmeti vü zülfi gibi tuğ-ı Őalemi var

Bir tāze güzel sevdi cihān içre Revānī

Kim servi boyı lāle ruñı ğonce femi var

NAŞİBİ

70

fā'Ūlātūn fā'Ūlātūn fā'Ūlātūn fā'Ūlūn

İtmeseydi ayağūñ tozın güneş başında tāc

Göklere irip başı bulmazdı Őālemde revāc

Sāye-i zülfūñ gören ruhsāruñ üzre hat şanur

Nem qapar lā-büd bulutdan gülşen-i nāzük-mizāc

Fañ degül peykān-ı tırūñ eylese dilden güzer

Şu qarār itmez içinde ger sınıq olsa zücāc

Gözlerūñ bīmār-ı Őışk itdi lebūñ virmez cevāb

Ey tabīb-i cān u dil benden diriğ itme Őilāc

Bî-ķarār oldı Naşîbî zülf ü ruhsāruñ ğörüp

Cān atar pervāne gice ķānde kim olsa sirāc

ĠĀZELİYYĀT-I ŐABĀYİ ÇELEBİ

71

feŐilātün feŐilātün feŐilātün feöilün

14b Ben ki teşhîs-i cemāl itmege Őāciz degilüm

Ġözedirsem Şaçı sen Őāhra mümeyyiz degilüm

EŐkümüñ Őimini vāfir iderüm yolına Şarf

Devletüñde Őehimüñ ĥarcıma Őāciz degilüm

Ser-be-ser nice olayın ser-i zülfüñle Őehā

Naķlim taŐlüm-i Őāhire ben Őāĥib-i muŐciz degilüm

Düşmeni dıv-mizāc ile nice cenk ideyin

Bir zaŐıf adamum ey perî mübāriz degilüm

ŐAceb olmaya vücūduñda Őadem olsa Őadū

Hizmet-i Öışka naķar ben daĥı ĥāyız degilüm

Öışkı terk it dime nāŐih kerem it var yoluña

Belki ben sen didüĝüñ kimesne herĝiz degilüm

ĶāniŐüm bu ya Őabāyî Őaçına Őunmazum el

Ben Őabā bigi dilir ü mütecāviz degilüm

72

Ve lehu

mefāŐilün mefāŐilün faöülün

Sözüñ ĥān-ı melāĥat içre tuzdur

Lebüñüñ büsesi cāna ucuzdur

Nażiri yođ ¼amer devründe anuñçün⁷

Anuñ gün bigi seyri yaluñuzdur

MetāŌ-1 vaśl-1 cān ile gelürse

Mecāl itme gōñül vir kim ucuzdur

Çıķageldi raķıb elünde ħançer

Şanasın kim bir āzılı öküzdür

¼ızarmuş gözi ađyāruñ ğazabdan

Gören dir sāķınuñ şol it ¼uduzdur

Eyü viridi dilā didi seni ađyār

Dimedim mi saķın ol ħarıf uyuzdur

Şabāyiçün şabā zülfine didi

Esrüğüñ anı kim ...

73

ŞABĀYĪ

mefāŌilün mefāŌilün mefāŌilün mefāŌilün

15a Gül-istān-ı cemāl içre yatur gördüm iki āhū

Dü-ebrü kūşe-gır olmuş iki yāyiledür yāhū

Canānı ħāb-gāh itmiş iki āhū-yı şır-efken

Kemend ile kemın itmiş dü-cānibde iki Hindū

Yüzi dārüŌş-şifāsında lebi tiryāk içün diller

¼aşı tākınuñ altında yatur her kūşede şayrū

Sarāy-ı ħüsnüñ içinde sütün-ı şımüñ üstinde

İki tāk-ı muķavvedür muŌanber ol iki ebrü

Ruĥıyla Ōārız üzre iki Hindüstān'ı seyr eyler

⁷ Mısranın vezni bozuktur.

Oda yanmaz suya batmaz dađı nice olur cāzū

Rađıbe ... dārū-yı dildür ol tabı̄b-i cān

Velı̄ haste didi hoř ... dārū

Şabā virdi Şabāyi'ye sebāy-ı kūyınıñ būyın

Çıkarđı Hüdhdü-d-i cān kim cināndandur meger bu bū

74

Ve lehu

fā'Öilātün fā'Öilātün fā'Öilātün fā'Öilün

Oldı hūsn iqlımına řāh-ı velāyet yā ÖAlı̄

Cümle Öālem řāhı olup çağrışurlar yā ÖAlı̄

Žüöl-fiķārı ğamzesin ol bu civānuñdur görüñ

Kim bunuñ řānunda dimiş *Lā fetā illā ÖAlı̄*⁸

ÇalÖa-i çalb-i rağıbi tañ degül kılsañ harāb

Hayber'üñ yıķup derin feth eyledi tenhā ÖAlı̄

Zülfünüñ çevgānı öñce gūy-ı cān ğaltān gider

Dir nice oldı kesük bařuñ revān gūyā ÖAlı̄

Zülfünü ğatÖ itmege mıķrāz alıp řāsd itme dost

Žüöl-fiķār ile ider řan ceng-i ejderhā ÖAlı̄

Şeh-süvār-ı Döldül-i hūsne olaldan sen süvār

Çanber olupdur Şabāyi řāh-ı Mevlānā ÖAlı̄

Umarum řapuñda laÖlüñ buse ihsān eyleye

Sāķı-i Kevşer durur cennetde çün cānā ÖAlı̄

⁸ “Hz. Ali'den üstün yiğit yoktur.” Hadis-i şerif.

Ve lehu

fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilün

15b Yine bir derde esir eyledi Allah beni

Vaşf ider kıssa-i Mecnün bigi efvâh beni

Degme bir seng-i dile dil virürüm almaz ele

Seng-sâr itmelüyüm âh beni vâh beni

Âh kim zârlıgum derd-i serinden kaçuben

Çamu terk eylediler hem-dem-i hem-râh beni

Şadum aña ki gam-ı zülf-i derd-i hem-dem-i dil

Ne gam aşhâb-ı ferah añmasa geh gâh beni

Dil-berüñ Öıŝkına agyâr-ı ri'Öâyet iderüm

Çulıyüm çâre ne sekbân ider ol şâh beni

Gün yüzi şevk ile ser-geşte idüp zerre mişâl

Çaşları bigi hilâl eyledi ol mâh beni

Şeh-i Öâlem bigi azâde Şabâyı'yken adum

Bir boyı serv esir eyledi nâ-gâh beni

Ve lehu

mef'Öülü mefâ'Öülü mefâ'Öülü fe'Öülün

Ey gamze-i ser-mest-i hıred mülkine âfet

Görmege gözüm yüzüñi biñ cân ile hâsret

Muhtâc sözüñ diñlemege halk-ı dü-Öâlem

Müştaş yüzüñ görmege yetmiş iki millet

Süre yüzüñi ayaguña baht-ı sa'Öâdet

Baş kor işigüñ toprağuna Óizz ile devlet

Ser-hoş gözine uymuş kaçıd eylemiş ol şāh⁹

Çullarını öldürmege çollaruna çuvvet

Yüzüñ göreli servinüñ olmuşum esiri

İmānı olanlarda olur pes yüce himmet

Virşün yoluma cān Šabāyī dimiş ol dost

Mevcūdunı almağa çuluñ şāha ne minnet

Ben bār-ı cefāñı šanemā cān ile çekdüm

Çıldı tapuña resm-i vefā-kār be-nevbet

ĠAZELİYYĀT-I ĀHİ ÇELEBİ

77

fāÓilātün fāÓilātün fāÓilātün fāÓilün

16a Āteş-i Óışkuñla başda dūd-ı āhum var benüm

Bir kızıl berg ile bir perr-i külāhum var benüm

Kirpigüñ ebrūlaruñ göñlüm kemān-ı tır idüp

Çifte yaylu çifte oçlu bir sipāhum var benüm

Āteş-i āhumla oddan taş urupdur başuma

Bir levendüm kırmızı bir şeb-külāhum var benüm

Gün toğusu çibleli dirlerse vechi var baña

Kim iki mihrāblu bir secde-gāhum var benüm

Çanğı hār üstinde çursam sāye-bānumdur nemed

Her diken dibünde Āhi bāriğāhum var benüm

⁹ Mısranın vezni bozuktur.

Ve lehu

fā'Öilātün fā'Öilātün fā'Öilātün fā'Öilün

Döndüren fānūs-ı çarhı dūd-ı āhumdur benüm

Yanduran hurşıdı āh-ı şubh-gāhumdur benüm

Bir siyeh perçemlü şimîn bir şanemden yād-gār

Şem'Ö-i meclis-i dil-ber-i zerrîn külāhumdur benüm

Zülf-i şebrenği degildür hüs-nine olan hıcāb

Baňa gün göstermeyen dūd-ı siyāhumdur benüm

Yanar oddur kim sürer tiğ ile žulmet Öaskerin

Şem'Öler altun ışık giymiş sipāhumdur benüm

Ol meh-nā-mihr elinden şem'Ö gibi Āhiyā

Başuma odlar yağan baht-ı siyāhumdur benüm

Ve lehu

mef'Öülü fā'Öilātü mefā'Öülü fā'Öilün

Dāğ oldı lāle gibi dil-i bî-çarārumuz

Himmetle gör neler bitirür hāk-sārumuz

Şeh-bāziyuz bu mişe-i Öişkuñ ki her zamān

Şāhin bağışlu bir balabāndur şikārumuz

Deryālaruz ki gözler irişmez kıaramuza

Her hār u hasla dolsa Öaceb mi kenārumuz

Abdāllaruz ki her tarafa yā ÖĀli diyü

Diller uzatdı şinedeki Zü'öl-fiķārumuz

Bir vaqt ola ki gayret için halkā Āhiyā

Tārīh ola illere seng-i mezārumuz

80

Ve lehu

mefā'ölün mefā'ölün mefā'ölün mefā'ölün

16b İřitdüm bir cefā-kāra o meh-rū mübtelā olmış

Bihamdi'llāh benüm gibi o daħı mübtelā olmış

Dimişler kim vefāsızdur Őadūlar yār için yāre

Meded hey ol semen-sāye yazıklar iftirā olmış

Gezerken nāz ile gördüm efendiyle efendisün

Birisi Sidre-ķadd olmuş birisi müntehā olmış

ÖAceb mi ol güneş talŐat ķamerle iķtirān olsa

Perīdür kendü cinsinden biriyle āşinā olmış

Nigāruñ çeşmini Āhī münevver itmiş ol gül-ruħ

Çerāğ-ı çeşm-i maķşūdı o mihrūñ rüşenā olmış

81

Ve lehu

mefā'ölün mefā'ölün mefā'ölün mefā'ölün

Nigārā çeşm-i fettānuñ be-ğāyet ğamze-kār ancaķ

Cigerden tır-i müjgānuñ geçüp cāna kıyar ancaķ

Güzellik cāme h'ābında yatup mağrūr-ı hūsn olma

Nażar kıl hāl-i Őuşşāķa ki Őālem bī-ķarār ancaķ

Ĝubār-ı hāk-i pāyınūñ nesīm-i şubh-dem her dem

Ķoyup bu merdüm-i çeşme didi hoş yād-ğār ancaķ

Raķīb-i bed-liķā cānā cihānda bulmış iken yir

Neden aña bu Őizzet kim seg-i kūyuñla yār ancaķ

Cihānuñ māl ü mülkini virürseñ Āhî'ye almaz
Nigārā senden umduğı hemān buse kenār ancak

82

Ve lehu

fe'Öilātün fe'Öilātün fe'Öilātün fe'Öilün

Saña yanmağa yeter hālümü geh gāh baña

Elif-i şıne ile dāğ-ı dilüm āh baña

Kimler ile giceler kimler ile aḥşamlar

Kim iki ḥafta durur gelmedi ol māh baña

Tır-i gamuñ yine şınemde iki zaḥm urdı

İki göziyle nażar eyledi ol şāh baña

ÖIşkı terk eyle baña Öaḫluñ ile ol yüri dir

Gör ne ağular ider bu dil-i güm-rāh baña

Rüz-i fūrkat nicedür gösterem Āhî'ye dimiş

Baña ol günleri göstermesün Allāh baña

83

Ve lehu

fe'Öilātün fe'Öilātün fe'Öilātün fe'Öilün

17a Ḥükm-i taḫdīrüne çün irmedi tedbīr senüñ

Fıkr-i tedbīr benüm kısmet-i taḫdīr senüñ

Bir başum bir ḫılıcuñ bir sen ü bir ben berü gel

Bu cihān böyle olur bir benüm bir senüñ

Tırüne ḫarşu senüñ şıne siper eylemişüm

Berü gel ceng idelüm şıne benüm tır senüñ

Birisi cāna tañıḫdur birisi ÖIşḫa tañıḫ

Şāhid-i eşk benüm ol hat-ı tezvîr senüñ

Küyıñuñ dār-ı şifāsınā varup Āhî didi

Uşta divāne benüm bend ile zencîr senüñ

84

Ve lehu

fā'Öilātün fā'Öilātün fā'Öilātün fā'Öilün

Nālišümden gözünü yummaz gice mäh-ı felek

Āh ki ol meh Öālemi incitdi yirden göge dek

Bilmezüm ne tāliÖüm ferhunde fālüñ var ki hiç

Her kişi ögse seni göge çıkarur ey melek

İncinüp ol gönce-leb dil bülbülünüñ āhına

Didi lutf eyle yürü bi'llāhi bizden üste dek

Ol şanem her seng-dilden eylemez tığün dirig

Sen gerek şan ol gerek derd ile taş ol ey yürek

Alnuña meh yüzüñe mihr-i cihān-ārā dimiş

Dostum Āhî seni göge çıkarur giderek

85

Ve lehu

mef'Öülü fā'Öilätü mefā'Öilü fā'Öilün

Dirler ki Öāşık olana yā şabr u yā sefer

Şabrum dükendi lāzım olupdur baña sefer

ÖIşkuñ misāfirini igen yağma gün gibi

A kıble-gāh-ı KaÖbe-i maşşūdum a sefer

Dil bir yaña çeker saña cān bir yaña beni

El-kıssa vācib oldı baña bir yaña sefer

Görsem yüzüñi göñlüme ölmek gelür hemān

Zırā begüm mübārek olur gün toĝa sefer

Dil-ber maħallesinden ıraĝ itme Āhi'yi

Yazuĝ degül mi eyleye bir mübtelā sefer

86

ĀHI

mef'Öülü mefā'Öilü mefā'Öilü fe'Öülün

17b ÖUşşākuñı öldürmek ise sende mürüvvet

Aħsentü senüñ bāzūña ħollaruña ħuvvet

Raħm eyleyüben dār-ı şifāsında ħabībüm

Nāfi'Ö diyü iĝer idi bu sevdāya şerbet

Dāyim baña cevır ile cefādur işüñ ammā

Şimden girü it mihr-i vefā-kār be-nevbet

Hışm ile nażar eyleyüp āşüftene her dem

Öldürmege ħaşd itme behey gözleri āfet

Cānma cefālar ideyin dir imiş ol yār

Andan ne gelürse görürüm cānuma minnet

Ķaddüm bükülüp ħenge döner şinem olur def

Aĝyār ile ol māħ ħaçan kim ide şohbet

Ger h'ār u ħaħır itse be Āhi seni ol yār

İncinme ki Öuşşāħa odur Öizzet ü ħürmet

87

Ve lehu

fā'Öilātün fā'Öilātün fā'Öilātün fā'Öilün

Ķonce-i dem-beste ħılan la'Öl-i nābuñdur senüñ

Lāl iden bülbülleri hüsni hitābuñdur senüñ

Cevher-i Őiřkuñla rūyuñ t̄alibüñ altun iden

Hāk-i iksir-i der-i devlet-meŕābuñdur senüñ

Dem-be-dem bağrum sürāhı gibi pür-hün eyleyen

Hāsret-i cām-ı şarāb-ı laŕl-nābuñdur senüñ

Bir nefesde mürdeler ihyā ider Öişi gibi

Nāz u şıveyle hitāb-ı müstetābuñdur senüñ

Bezm-i gamda şevk-ı laŕlüñle ciger pür-hün olup

Cām-ı Őiřkuñla gönül mest ü harābuñdur senüñ

Yile virsen Öanber-i sārā gibi Öömrüm benüm

Ārzü-yı bŕy-ı lutf-ı müşk-bāruñdur senüñ

Yiller ile inleten Āhı'yi şehr-i Bursa'da

Āsitān-ı dergeh-i Őāli-cenābuñdur senüñ

88

Ve lehu

mefŕülü mefāŕilü mefāŕilü faŕülün

18a Düş olalıdan çeşmüme ol hŕb-ı dil-ārām

Bir lahza dağı eylemez itse bu dil-ārām

Rŕsvā-yı cihān eyleyŕ itdi beni bed-nām

Şol āfet-i devrān ki denŕ adına Şāñı

Oldı gönül Āhı yine bir dil-bere meftŕn

Görse şaçı zencirini Leyli ola Mecnŕn

Ahvālŕmi derdā ki benüm itdi dige gün

Şol āfet-i devrān ki denŕ adına Şāñı

Ve lehu

fā'Öilātün fā'Öilātün fā'Öilātün fā'Öilün

Şinem içre Öişk bir ğam-hâne bünyād eyledi

Seng-i miĥnetle der ü diyvārın ābād eyledi

Öiŝkdur dürli libās ile tecelli eyliyen

Gāh özin Şirîn kıldı gāh Ferhād eyledi¹⁰

Mest-i bî-hûş oldu ŝanmañ cām-ı ŝāhbādan beni

Kim benüm bî-hodluĝumı bir perî-zād eyledi

Çodı derd ehline Āhî yine Şirîn yād-gār

Küh-ken gitdi veli Öālemde bir ad eyledi

Ve lehu

fe'Öilātün fe'Öilātün fe'Öilātün fe'Öilün

Derd ü ĥasret bu degül kim ola fūrkat bāķî

Derd odur kim ben ölem kıala bu ĥasret bāķî

Cān çıķunca hele ĥizmetde ben eksük kıomadum

Eger ölmezsem efendi yine ĥizmet bāķî

Şineden geçdi müjen zaĥmı durur dilde henüz

Çıķdı peykān dili kııldı cerāĥāt bāķî

Bî-vefādur bu felek Öişk u muĥabbet çoĝ olur

Ne ĥüsün bende ne ĥod bende maĥabbet bāķî

Şohbeti var mey-i nāb ile bugün yārānuñ

Yürî Āhî senüñ ile yine şohbet bāķî

¹⁰ Mısranın vezni bozuktur.

ĀHĪ

fā'ōilātün fā'ōilātün fā'ōilātün fā'ōilün

18b Şine-i şad-pārede dāğ-ı nihānum var benüm

Öksüzüm koynumda bir göyneklü ... var benüm

Ben didüm la'ōl-i leb-i yāre sözüñ varsa it

Didi söz söylemege aña ne cānum var benüm

Kimse görmesün diyü düşde hayālünüñ senüñ

Halkı uyutmamağa āh u figānum var benüm

N'ola bāğ-ı Őışkda hurrem olur isem gül gibi

Bir şacı sünbül boyı serv-i revānum var benüm

Āhiyā aña baña bāğ-ı cinān u Kevşer'i

Kim leb-i gonce yüzi bāğ-ı ciñānum var benüm

Ve lehu

fā'ōilātün fā'ōilātün fā'ōilātün fā'ōilün

Fālib-i iksir-i Őışkum rüy-ı zerdüm var benüm

İşüm altun eyledüm kimden ne derdüm var benüm

Zahm-ı tırüñden zirehler tağlar cevşenlerüm

Şāh-ı Őışkum gam sipāhiyle neberdüm var benüm

Yaralı kolumda iki dāğ urdum yine ben

Bir nihāl üstinde iki tāze verdüm var benüm

Pehlevānlık şanmasun gamzeñ kılıç yüzinde kim

Bir kılıc ile dirilür şir-i nerdüm var benüm

Hatt-ı dil-berden gubār irmiş durur mir'ōātuma

Ol sebebdendür ki âyînemde gerdüm var benüm

Derd-i dil hâlî degül şîŕinde Āhî şerh olan

Kendü hâlüm söylerüm ben kendü derdüm var benüm

93

Ve lehu

feŦilâtün feŦilâtün feŦilâtün feŦilün

Kime feryād ideyin nāle vü efgānumdan

Kime an ağlayayın dide-i giryānumdan

Dil tenürında ciger yandugı yitmez mi di kim

Yedi geçürdi beni am dağı bir yanumdan

Beslesem hün-ı cigerle n'ola göz yaşlarını

Çü ciger küşelerümdür ki gelür cānumdan

Sıneye çekdi diyü tırüñi ey aşı kemān

Yareler ağız üşirdi baña her yanumdan

Sañā maħlaś yiter Āhî kim ider aduñı yād

Her azel kim oına defter ü diyvānumdan

GĀZELİYYĀT-I HUDĀYİ ÇELEBİ

94

mefŦülü fāŦilätü mefāŦilü fāŦilün

19a Hāk-i tenümi yile virüp kūy-ı yārda

Bir toz oparmayunca oman rüzgārda

Derd ehlinüñ inüldüsi diñmez śabāh u śām

Olur huruşı bülbülün ancağ bahārda

Bir şemŦa arşu suhte pervāne Ŧaksidür

Hāl-i siyāh āyîne-i rüy-ı yārda

Çün kim kenāra hūkmūne yođ çāre dil-beri

Koñ bāri öleyin gideyin bir kenārda

N'ola Hudāyi Őiŝkuñ ile bi-ķarār ise

Mihruñ hele dilinde durur bir ķarārda

95

Ve lehu

mefāŐilün feŐilātün mefāŐilün feöilün

Zamān-ı hūsünde ol nev-civānı seyr eyle

Bahār mevsimidür gül-sitānı seyr eyle

Ne yirdedür gör o māha nażar ķıl ey āhum

Yuri menāzil-i heft-āsumānı seyr eyle

O serv gerçi ķılur gird-bādı ser-geşte

Yolına nice gelür bir gün anı seyr eyle

Başında seng-i cefā vü dilinde dāğ-ı belā

Ne ķan yürür gam-ı laŐlūñle kóanı seyr eyle

Hudāyi nice yir itmiş cem-i dillerde

O ŝāh-bāz-ı bülend-āŝiyānı seyr eyle

96

Ve lehu

mefāŐilün feŐilātün mefāŐilün feöilün

Nigāra Őāŝıķ olan derd-mend ü haste gerek

Sözi ŝahñ ü dürüst ü dili şikeste gerek

Bu çār-sūda dilerseñ ki ķıymetūñ arta

Dür ü güher gibi dil-teng şikeste beste gerek

Başunda devleti olan sürer iŝigüne yüz

Yüzüñi görmege hod- tāliŖ-i huceste gerek

Belā-yı ŖıŖıķı Hudā baña rüzi kılmıŖdur

Belı saŖādet-i Ŗuķbā Hudā-pereste gerek

Hudāyı sünbülü vaŖfında yazduĖuñ sözler

Elüñde defter-i tumār deste deste gerek

97

Ve lehu

mefāŖilün feŖilātün mefāŖilün feŖilün

19b Hayāl-i laŖl-i lebüñdür mey-i Ŗabūh baña

Ėamuñda hün-ı cigerdür Ėidā-yı rūh baña

Ėılcı Ŗerhālarıdur açan benüm göñlüm

Hadeng-i Ėamzelerinden irer fütüh baña

Hıç ihtiyāc çekilmezdi Ŗems-i tābāna

Ŗunulsa zer-ķadeh ile mey-i Ŗabūh baña

Ėamuñda nevha vü zār ile eglenürdüm hep

Eger ki Hāzret-i Hāķ virse Ŗömr-i Nūh baña

Kitāb-ı ŖıŖıķda her müŖkilümi hall itdüm

Hudāyı sözleri istetmedi Ŗürüh baña

98

Ve lehu

feŖilātün feŖilātün feŖilātün feŖilün

Cān dimāĖma virür gerçi ki Ŗekker lezzet

Leb-i dil-berde olur Ėayr-ı mükerrer lezzet

AĞzına ney Ŗekeri hep nebātı almaz

Ŗol ki demrenlü oķıñdan ala yek-ser lezzet

Gül h al vetler ile h ublara revnaqdur

Geh virür m velere mihr-i münevver lezzet

M ve-i Cennet'e be zer ruhu  ustinde leb  

 b-ı Kev er dehen fide buluna ger lezzet

Ey H d yi mey-i telh i  ki saf lar s resin

Böyle almı dur alan devrden ek er lezzet

99

Ve lehu

mef il n fe il t n mef il n fe il n

Eger ki  a ıq ise  yöresine y re gerek

Ne Şine belki der nu da t ze yare gerek

Kem l-i  udret h kkile bir yürür  l y n

Meded  li yorırın ben  ulu a  are gerek

Güzel senün gibi olsa ki z b   ziynet içün

Ne  anber ne gerekdür ne g  -v re gerek

D r  d n idemed n   n miy n-ı y rı ken r

Hem n H d yi sa a  uzlet-i ken re gerek

Didüm gice felege neyle iri  r Őerefe

Dönüp didi ki hem n t li  u sit re gerek

GAZELİYY T-I İŐ  K  ELEB 

100

f il t n f il t n f il t n f il n

20a Yo  idi bu vech ile hergiz pe im n olduğum

Bilmezüm kendüm bilelden böyle h yr n olduğum

 te -i gamla g yinq  d r der num Őem ves

Şadluğdan şanmañuz žāhirde ħandān olduğum

Bu misāfir-hāneden tiz rihlet eylerdi ħasūd

Gör ne devlet-hāneye bir gice mihmān olduğum

Cān cemālūñ Őđinūñ müştākıdur göster yüzūñ

Hāy Kaöbe'm hāy kıblem hāy ħurbān olduğum

Seyr-i gül-zār eylemekden sensüz ey ārām-ı cān

Yeg gelür baña esir-i bend-i zindān olduğum

Bir saçı Leyli nigāruñ kıssa-i hicriyledür

ŐĀleme Mecnūn gibi İshāğ-ı destān olduğum

101

Ve lehu

feŐilātün mefāŐilün feöilün

Fülk-i dil çıkmadın kenāre dañı

Mevc-i ğam şaldı bir diyāre dañı

Fürkat öldürmedin gözüm dirdüm

Gitdi şimden girü ne çāre dañı

Beni Őışkunda ey felek öldür

Mübtelā itme bir nigāre dañı

Ġarazuñ cān ise gel al ħurtar

Borcumuz var mı intižāre dañı

Baña cevr itse vechi var ol yār

N'oldı bilsem bu rüzgāre dañı

Hey ne müşkil nihān güzel sevmek

Vazgelmek güc āşikāre dañı

Hicre İshāğ çāre ölmekdür

Kimse itmez bu derde çäre dahı

102

Ve lehu

fe'Öilätün mefä'Öilün fe'Öilün

20b Ola dil bir nigāruñ mübtelāsı

Yolında ölmedür derd ü belāsı

ÖAcebdür mülk-i istignāsı Öıŝkuñ

Baş egmez degme sultāna gedāsı

Göñül ol bî-vefāya karşı her dem

İnen āh itme götürmez hevāsı

Şu kim cān naqdi ile vaşl-ı yāre

Ĥaridār olmadı bir pul bahāsı

Nezāketle seni tenhāda İshāq

Ne varmış öpmeye hey kuculası

103

Ve lehu

fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilün

Yine dil murğına bu zülf-i siyeh dām oldu

Uçdı rahatluğı bî-tāqat u ārām oldu

Ad u şan ehli geçüp Öıŝkuñı zühde değışen

Ne didi ne oğudı illere bed-nām oldu

Yolumuz düşer ise mescide şūfı varuruz

Garazuñ da'Övet ise var yeter ibrām oldu

Bir arada iki dil-dār cemālün gördük

Ne mübārek güne irdük iki bayrām oldu

Yine fūrkat görünür ölmege şaŖy it İshâk

Ne turursın iregör menzile ahşâm oldı

ĖAZELİYYĀT-I SULFĀN CEM

104

fāŖilātün fāŖilātün fāŖilātün fāŖilün

21a Gözlerüñ kaçduma hançer çekmesün āşüb için

Ėālîp olanlar kaçan hançer çeker mağlûb için

Şohbet olsa çeşmüme gil cismüñ için n'ola ki

Hoş devādur Yūsuf'üñ pirāheni YaŖkûb için

Yerüm toprağı zer sürsün berāt-ı hûsnüñe

Ey şanem çün rîk hâcetdür kamu mektûb için

Her kaçan zülf-i ser-endāzuñ şala çevĖān-ı müşk

ŖĀşîk olanlar başın meydana atar top için

İşigüñ gözle şular Eyyüb seher-pāk itmege

Hûr-i Cennet deste bağlar sünbülün cārûb için

Gird-i laŖlünde hat-ı yāķūtuñuñ kim şivesin

Cān virürdi görse ger yāķût ol üslûb için¹¹

Yār didi yoluma cān terkin it ey Cem didüm

Cāna kalur mı muhib olan kişi mağbûb için

105

Ve lehu

fāŖilātün fāŖilātün fāŖilātün fāŖilün

LaŖlünüñ metni beyān olmaz idi tafşîl için

Hatt-ı miskîñüñ hevası yazmasa teŖvîl için

¹¹ Mısranın vezni bozuktur.

Ya au Őid ayıdur urbānu olsun hūblar
imdi mi oldu melek urbān-ı İsmāŐil iun
CāmiŐ-i hūsnūe andil-i ruhu tezyin ider
ŐĀnberin zencir idelden zūlfū ol andil iun
ande kim yāyu niān-ı ekl-i mihrāb eylese
Nie yıllar secde-gāh olur o bir Cibril iun
Iıgūnden ayru gamdur hāsilum didūm didi
imdi mi oldu vatan terk eylemek tahsil iun
Muhaf-ı hūsnūde mūnzal sūresidūr hatt-ı yār
Āyet-i rahmet midūr yāhūd bu ol tenzil iun
Gedūgūnce hāk-i pāyundan niān aldı diyū
Ārzū yūzin sūrer Cem apua tabil iun

106

Ve lehu

feŐilātūn mefāŐilūn feŐilūn

21b Olmaa yāre hem-nefes n'idelūm

Var durur cānda bu heves n'idelūm

Dil virenlerde āne buldı hemin

Zūlf-i dil-dāra dest-res n'idelūm

ŐĀrızu hāsretūnden indūrdūm

Dideden Nil ile Aras n'idelūm

Hele bir derdū iltimās idelūm

Hāsil olmazsa mūltemes n'idelūm

Cem nice istemeye valuı kim

Gitmedi cāndan ol heves n'idelūm

Ve lehu

fā'ílātün fā'ílātün fā'ílātün fā'ílün

Çün melāhat kaşrınıñ tahtında sultānsın begüm

Yūsuf-ı hūsn-i letāfet şāh-ı cihānsın begüm

 Kıl kanā'at bir ciger biryanını ma'özür tut

 Bir iki gün hāne-i dervişe mihmānsın begüm

Ebr bigi karşıısından sen mehüñ gitmez raqıb

Anuñçün dide-i Őuşşāka pinhānsın begüm

 Dün beni öldürmege kaşd eyleseseydüñ bugün

 Şöyle beñzer kim o hayr işe peşimānsın begüm

Qoma kim hicrūñ şebinde senden ayru olavuz

Kıl tecellī meclise çün māh-ı tābānsın begüm

 Gel günāhı var dime öldür Cem'i seyr eyleme

 Cürmüñi yazmazlar işte dañı oğlansın begüm

SULTĀN CEM

fā'ílātün fā'ílātün fā'ílātün fā'ílün

22a Beni red itme kapuñdan bir dem ey şāhum benüm

Kim odur yüz süreceğ Őālemde dergāhum benüm

 Şemö-i rüyuñ hasretünden her seher-geh ey şanem

 ŐArş kandilini uyarur şuŐle-i āhum benüm

Āsitānuñdan beni red itmesün bir dem Hudā

Ki işigüñ toprağıdur devlet [ü] cāhum benüm

 Gün yüzüñ göster qoma zülfüñ gamundan şubha dek

Yire dökme yaşlarum seyyāresin māhum benüm

Āh-ı Cem'den ey meh-i nā-mihribān eyle hazer

K'oda yağa Óālemi āh-ı seher-gāhum benüm

RAĤMI

109

feÓilātün feÓilātün feÓilātün feÓilün

Cūy-ı eşküm aquben beñzedi Nıl ü Aras'a

Düşeli vādî-i Óışkuñda hevā vü hevese

N'ola dil bülbüli feryādunı eylerse hezār

Gül gibi yüz sürer ol ğonce-dehen hār u hase

Ol kadar şinemi peykānlar ile zeyn itdüm

Gūyiyā murğ-ı dilüm girdi demürden kafese

Şeh-süvārum sanasın Rüm ilinüñ gerçegidür

Döneli nālelerüm iti yanunca cerese

Dil-berün lebleri üstindeki hāl-i siyehi

Rahmiyā beñzedi sükker üzerinde megese

110

Ve lehu

feÓilātün feÓilātün feÓilātün feÓilün

Bāğa gir nāz ile ol serv-i ser-efrāz gele

Hayra maqdem diyü her küşeden āvāz gele

Gelmiye şekl-i raqıb ile ruĥ-ı yāre bedel

Nice kışlar geçe Óālemde nice yaz gele

Kesb-i hāl itse n'ola hālün añladuqça gönül¹²

¹² Mısranın vezni bozuktur.

Ó Āşık oldur aña āvāz-ı meges sāz gele
Çeng gibi ne dü-tā kıaddüme hem-tā bulunur
Ney-şifāt nāle-i dil-süzuma dem-sāz gele
Kılmağa murğ-ı meŖānı-i bu gülşende şikār
FabŖ-ı Raĥmı gibi sen şanma ki şeh-bāz gele

111

RAĤMI

mefāŖilün feŖilātün mefāŖilün feŖilün

22b Naşĥatum saña zāhid riyāyı terk eyle

Götür āsāyı bu tāc u kıabāyı terk eyle

Murādımız yelini raĥş-ı himmetüñle alup

Kemend-i çarĥ gibi bād-pāyı terk eyle

Ķalender ol ışık ol pā-bürehne abdāl ol

Cihān didükleri köhne sarāyı terk eyle

Mesĥ gibi dilerseñ maķarruñ ola semā

Tecerrüd üzre olup māsivāyı terk eyle

Riyā degüldür işit pend-i Raĥmı'yi zāhid

Ķabāyı terk idüben bu riyāyı terk eyle

112

Ve lehu

feŖilātün feŖilātün feŖilātün feŖilün

Rastı her elif üstindeki dāğ-ı sıne

Oldı cānāne siper itmege bir āyıne

Ŗıkd-ı destārıñuñ üstinde zer-efşān sünbül

Māh-ı nevdür ki muķārin ola ol Pervın'e

Geldi cān acısı helvā-yı şekerden tatlu

Kūh-ken-i cānı virdükde leb-i Şirîn'e

İşigūñ hākini her kim ki idindi pister

Ser-i maşşūdını qor raĥat ile bālīne

Varaq-ı āl-i Semerqand'üme tahrir itdi

Her ğazel kim didi Raĥmī o ruh-ı rengīne

113

Ve lehu

mef'Ūlū mefā'Ūlū mefā'Ūlū fe'Ūlūn

Pür-Ūuqde göñül zār ki oldı dil içinde

Şol dil gibidür nāleler eyler zil içinde

Ser-mest gözüñ ĥançer olupdur ele ğamzeñ

Cān qurtara mı dil bu qadar qātil içinde

Cān naqđin alur düzd-i hevā kīse-i tenden

Ĝafletle şu kim ĥāb ide bu menzil içinde

Zülfeyni arasındaki gün ruĥları yārūñ

Şol muşĥaf-ı ŌŌsmān gibidür maĥfil içinde

Raĥmī[y]i görüp hāk-i mezelletde elin al

Ol gevher-i pākide qalupdur gül içinde

114

Ve lehu

fā'Ūlātūn fā'Ūlātūn fā'Ūlātūn fā'Ūlūn

23a Ol qadar toldı derūnum fikr-i zülf-i yār ile

Fi'Ūl-meşel bir qabre dönmüşdür ki pürdür mār ile

Şem'Ūveş pār pār yanardum qarşusunda ta-seĥer

Bir gice sóhbet nasib olsa gül-ruñ-sār ile
Dil nice cān virmesün la'Ól-i leb-i cān-bahşuña
Mürdeler ihyā ider Óİşği gibi güftār ile
Mescid-i hüsnuñde iken öpdi dil zülfeynüñi
Kāfir itdüñ bir müselmānı iki zünnār ile
Çeşm-i Raĥmî Óaks-i ruhsāruñla ey nāzük-beden
Bir güle beñzer ki etrāfi müzeyyen hār ile

115

Ve lehu
fā'Óilātün fā'Óilātün fā'Óilātün fā'Óilün
Şāh-ı Óİşğum üstime çetr-i siyehdür düd-ı āh
Āteş-i dil şu'Ólesi başumda zerrin bir külāh
Óİşğ bahrunda bu çarĥ-ı nıl-gün bir kıtredür
Anuñ üstinde iki dāne ĥabāb mihr ü māh¹³
Da'Óvi-i Óİşğunđa sādık olmağa ey lāle-ĥad
Dāğ ile şinemdeki yir yir eliflerdür güvāh
Meyl ider her Óāşık-ı şüride dil bî-ihtiyār
Rüy-ı dil-berde Óacāyip cāzibe kıomiş ilāh
Ġamzesi cellādı öldürse dil-i pür hūnumı
Şekl-i ĥançer ola Raĥmî kıabrim üzre her giyāh

116

Ve lehu
mefā'Óilün mefā'Óilün mefā'Óilün mefā'Óilün
Kül itdi nār-ı ĥasret oldı Óālem cümleten añā

¹³ Mısranın vezni bozuktur.

Degüldür şüriş-i dilden o şem'Ø-i encümen aña

Nezâketle şarıl öp bād gibi sāk-ı cānānı

Ne dāmen vāķıf-ı hāl olsun u ne pirehen aña

Ķabā-yı müste'Øārıdur melāhat olmasun mağrūr

Çıkarur bir gün anı olsun ol nāzük-beden aña

Yeşil hırķayile turmuş bir ayağ üzre semā'Ø eyler

Fenā bāğından olmışdur meger serv-i çemen aña

Nezâketden dem urmazdı lebüñ vaşfinda cānā hiç

Hayāl-i şı'Ør-i Rahmı' den olaydı ger Hāsen aña

ĶAZELİYYĀT-I ŞUN'ØĶİ ÇELEBİ

117

mefā'Øİlün mefā'Øİlün mefā'Øİlün mefā'Øİlün

23b Lebüñ Øaksiyile yā kaçlarıñ cām-ı hilālidür

Anuñçün bu dil-i divāne mest-i lā'Øübālidür

Ol iki sünbül ey servüm gül-istān-ı Øizāruñda

Biri biriyle yoldaş iki tāze gül nihālidür

Lebi ağzuma sundukça bulur bu haste cān śihhat

Dilā ol pır olası gonce çün ağızı du'Øālıdur

Görüp kaçını Øıd-i vaşluñ umduğın dil-i miskın

İşidüp ol hilāl-ebrū eyitdi kim hayālidür

Bu kaçlu kaçlu tāze dāğlar ile göñli Şun'Øı'nüñ

Nigārā bāğ-ı Øışķuñda kaçanfiller sıfālidür

Ve lehu

fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilün

Cāme-i ten ki kaçan şineñe muhkem şarılır

Geñ yağadan görüp ey gonce bu cānum tarılır

Şöyle kār itdi gamuñ zehri baña içüben

Zehreler çāk olur ey dost yürekler yarılır

Vaśl için yalvarı yalvarı aña bitdi işüm

Bir murād itmedi yıllardur o şeh yalvarılır

Beni öldürdi bugün ĥasreti ol şim-tenüñ

Ĥasretüm gibi kefen geldi baña pek şarılır

Bir ulu hānķāh añılsa yā bir şeyh-i Öaziz

ŞunÖiyā mey-kedede pır-i muğāna varılır

ŞUNÖİ

fā'Öilätün fā'Öilätün fā'Öilätün fā'Öilün

24a ÖAks-i serv ile revān olduķça ey dil cuy-bār

Şan gider baħr-ı kıtasıyla semend-i şehriyār

Şevķ-ı didāruñla mest olmuş ķatı bu gice şemÖ

Tācını bād-ı şabā ķapmış başından Öömrvar

Ĝabģabuñ zülfüñle top āyinedür şan asılu

CāmiÖ-i ĥüsnüñde Öanber selsebille ey nigār

Çarħ-ı atlas astar olımaz ķabā-yı rahata

Kim aña bu nüh-felek bir tükmedür toķuz kenār

Bir ķulağı küpeli yāre ķulağdan Öaşıķum

Şun'Öiyā kıaddüm bükülüp olsa tañ mı güş-vār

120

Ve lehu

fā'Öilātün fā'Öilātün fā'Öilātün fā'Öilün

Zahm-ı tığüñ sanma kim göñlüme zahmet gösterür

Ĥazż ider ol yaradan saña mahabbet gösterür

Şemsî dülbendüñ sarın yok halkı ey mahşer günü

Kim kıadd-i bālāñı ol gāyet kıyāmet gösterür

Hātem olaldan kıadüm mihr-i hilāl ebrüñ ile

Ol beni barmağile ey māh-ı tal'Öat gösterür

Dost didārına ol şem'Ö-i hidāyetdür bugün

Cāmdan niçün bize zāhid ferāğat gösterür

Şun'Öiyā cām iç müdām andan görünür nür-ı Ĥaķ

Görelüm āyine-i devrān ne süret gösterür

121

Ve lehu

mef'Öülü fā'Öilātü mefā'Öülü fā'Öilün

Dil geşt ider cemālüñi şevķuñla dāğı var

Şan şehri tolanur bir ışıkdur çerāğı var

Beñzetme güş-ı yarı güle ey hezār gül

Ol māh işide kim bile yirüñ kıulağı var

Ėam leşkerini hicr-i lebüñden nice şıyām

Māh-ı şıyāmdur mey-i nābuñ yasağı var

Güşına dimegil şadef içine işidüp

Ey baħr o şāh kim bile yirüñ kıulağı var

ŞunŖi felekde seyr idüp olur Hâkķ'a yaķın

Ŗiŗi-ŗifat kimũn ki cihāndan ferāġı var

Derkenar

ŞUNŖI

122

mefŖũlü fāŖilātũ mefāŖilũ fāŖilũn

Mihrũnle Ŗlmek iķũn eyā āfitāb-had

Ŗoķar beni vũ Ŗizzet ider hāk olur lahad

Hâkķ'ı bulam diyũ severũm ben gũzelleri

Niķesi yā Ŗanem dir iken didi yā Ŗamed

Yaķduñ cefāyile beni tañrı yaķa seni

Sen māha bāri sũrũra bir āfitābı hod

Gel ķabrũme gŖtũr beni yirden ķiyāmetũm

Dirler ķũ intiźār olur mevtden eŗed

ŞunŖi hattum gŖrũp naźar itmez baña dime

Ol hatt baķmaz idi ķomaz baķmaġa remed

123

Ve lehu

fāŖilātũn fāŖilātũn fāŖilātũn fāŖilũn

Fañ mı feryād eylesem ol gũl-Ŗizārumdan cũdā

Bũlbũl-i āvāreyũm dũŗdũm bahārumdan cũdā

Nāfeveŗ hũn eyleyũp baġrum Ŗaķũñ sevdāları

Dũŗrũp Ŗahrālara itdi diyārumdan cũdā

Cān virũrsem laŖl-i Ŗiŗin'ũnden ayru Hũsrevā

Rũh-ı Ferhād olmaya bir dem mezārumdan cũdā

Öliceğ ğamdan beni ya Rabbi hālî eyleme

Ölmeyem ğurbetde tā kim ğam-küsārumdan cüdā

Rūzgār ile şuuğ deprense āhum tañ mıdur

ŞunŌiyā itdi beni ol nev-bahārumdan cüdā

124

Ve lehu

mefāŌîlün mefāŌîlün feŌülün

Dehānuñ pürdür ü laŌlüñ mükerrer

Yüzüñde leblerüñ rūh-ı muşavver

Gözüñ üzre şaşuñ var dimesünler

Nemed ki sen dañı var ol şalender

Bize diller virür yanunda yārüñ

Öğünsün yanuna şalursa hançer

Çü bildi şanŌat altun bilezükdür

Cefādan cism-i zerdüm halğa eyler

Rağîb-i mārı öldürdüm didi yār

Naşar şıldum ol efŌî hisse beñzer

Dil alduñ sen bedenden olalıdan

Yüzüñ Rüm u ser-i zülfüñ uç iller

Ne haber ... cemālüñ muşhafından

Dehānuñ öpse bu ŞunŌî-i çāker

ŞUNŌİ

125

mefāŌîlün mefāŌîlün feŌülün

24b Şoyunmuş gördüm ol ten nūra beñzer

Tutunmuşdur ya ol tennūra beñzer
Benüm sñemle gören sñesin dir
Kim ol tennūra bu ten nūra beñzer
Gezer Mecnūnlayın yalıñ olup dil
Çuşanmış şevkle tennūra beñzer
N'ola biñ zer virüp kucsağ o māhı
Anuñ sımın-teni billūra beñzer
Yüzine n'ola altun hāl kırsa
Yaraşur ŞunŌiyā ol hūra beñzer

126

Ve lehu
feŌilātün mefāŌilün feŌilün
Gerçi bülbül sözi kıatı sūzdur
Hāğ budur gül yüzi de berk yüzdür
Sūz-ı lebden bilürdi tebhāle
Şanma laŌl-i lebündekin yüzdür
Biñ çeküp bağra başmağa sāğı
Rez kızına ne virseñ ucuzdur
Eşk-i çeşmümde sünbülün Ōaksi
Gūyiyā cūy içinde kıunduzdur
ŞunŌi yaşum kıılan Ōağıkı Yemen
Taht-ı dil tād-dār-ı Hürmüz'dür

Ve lehu

fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilün

Dimesünler dil-i Mecnün'a o bir tağ eridür

Derd ile ger ide bir āhı o çün tağ eridür

Yüregi yağını pervâne gözi yağını şemÖ

Eridirse n'ola ikisi de ocağ eridür

Eski dāğın yeni dāğ ile arıtdı bu gönül

Dağ dağ üstine kurarsa n'ola çün dağ eridür

Kılıcın Öarşa aşarsa n'ola kandil gibi

Yüreginden ki şular meclisüne yağ eridür

ŞunÖi bu pirezen-i dehr-i tekinlik çağın

İtmedüm şarf dir ise sözünün sağ eridür

Derkenar

ŞUNÖİ

fā'Öilätün fā'Öilätün fā'Öilätün fā'Öilün

Qıble seyr-i küy-ı dil-dārum baña

Saña ey KaÖbe ırakdan merhabā

Dem-be-dem kandil-i çöpük sākiyā

İçi yanar āteş-i meyden baña

Her maqāmı seyr ider ol mäh-ı nev

Rastı gec gec gelür bizden yaña

Çünkü şağlar genc-i hüsünin zülf-i dost

Mār dir isem lāyıkı vardur aña

Mey içün dirlerse n'ola ...

Açılır qalbi kişinün ŞunÖiyā

129

Ve lehu

fāÖilātün fāÖilātün fāÖilātün fāÖilün

VaÖdeler virme beni öldürmege ey meh-cebün

VaÖdeye göynür bilürsin çünki Öömr-i nāzenün

Cāmi-i qādründe gūyā bağlanılmış şışedür

Māh-ı nevle bu felek ey hüsrev- i rüy-ı zemün

Hālqa-i qaddüm bir altun hātem itdi derd ü gam

Tāze dāgum laÖlden oldı aña ey şeh kemün

Harc iderdüm yolña şu gibi eşküm naqdini

Aña dañı qudretüm qalması ey dürr-i ÖAdün

Ol kıyāmet vaşl u man bizden figān itsün dañı

Haşr olunca idelüm ey ŞunÖi feryād u enün

130

Ve lehu

feÖilātün feÖilātün feÖilātün feÖilün

Oldı divāne gönül silsile-i müsından

ÖAqlı yitürdüm anuñ gonce-leb-i būsından

Leblerün qanluluğın biri birinden sorarın

Ger sorarlar güzelüm qoñşıyı qoñşısından

Al fānūsını gonce çıkarup yeñiden

Gösterür gice gül şemÖini fānūsından

Duñter-i rez leb-i Şirün'ini hem-şire dimüş

Şordum ol Hüsrev'ümün gonce-i hoş-büsından

İşigünde o şehün nevbet-i şahı urulur

ŞunÖiyā āh u figānlarla gelür gūşından

Derkenar

Yārdan ayru olanuñ olur işi mañzūnluğ

Ne muşibet ne belā bu ne kıatı mağbūnluğ

ŞUNÖİ

131

mefÖülü mefāÖülü mefāÖülü faÖülün

25a Sāyeñ gibi göñlüm olalı hāke ber-ā-ber

Yiri kıademünde yine eflāke ber-ā-ber

Kim idebilür ateş-i didār-ı hevāsın

Şu gibi göñül olmayıcağ hāke ber-ā-ber

Söylemek için tūtü-i cānı yine tutdı

Mirōāt-ı ruñın şine-i şad-çāke ber-ā-ber

ÖIşğ ile göñül toptolu kaç yaş ile olur

Çarñ ejderi bu hoşğa-i tiryāke ber-ā-ber

Biñ adamı Mecnūn ide bir āh-ı derūnı

Mecnūn ola mı bu dil-i ğam-nāke ber-ā-ber

Ey hoşğa-dehen öykünemez dişüne lüölüó

Olur mı şebih hiç güher-i çāke ber-ā-ber

ŞunÖiyise ebkār-serā perde-i efkār

Tutdı yüzün āyine-i idrāke ber-ā-ber

Ve lehu

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Cemâl-i pür-kemâlün za'îf ile cismüm hilâl eyler

Beli ince hayâli ey güneş sâhib-kemâl eyler

Şifâ var mı marîz-i Őiřka bu şânün-ı hîkmetde

Lebünden haste dil anuñ cevâbını su'âl eyler

Şafâ-yı çalb ile sâgar leb-i la'îlüni öpdükçe

Umar şalbim şafâyile ire fikr-i muhâl eyler

Miyânuñ vaşfını tab'ımdur iden ey leb-i gonce

Beli ince hayâli dâyimâ ehl-i hayâl eyler

Dehânuñ şöyle nâ-peydâ durur kim Şunöi-i haste

Benüm rûhum Öadem dârına andan intikâl eyler

Ve lehu

fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün

Beni içdüñ diyü şüfî ne içün anda çeker

Varurum mey-kedeye çünki şuyum anda çeker

Yemm-i eşküme gözüm geşti kürekler kirpik

La'îl ucından o perâkende perâkende çeker

Eyledi cân u dili zülfe muşayyed ol şâh

Bilmedüm şullarımı bende niçün bende çeker

25b Yaraşur âhuma řapuñda irerseñ n'ola bir

Dem olurlar ki melekler begüm evrende çeker

Şunöi kıandan diye kıandum lebi kıandına diyü

Çande bulundı diyü bulsa anı bende çeker

134

Ve lehu

mefâÖilün mefâÖilün mefâÖilün mefâÖilün

Didüm derbâne kim niçün der-i cânâne bağludur

Çatı keşret olur yoħsa didi nādāna bağludur

Açılmağdan baña ne cennet ile tevbe çapısı

Der-i cânān ile çün kim der-i mey-hāne bağludur

Bizi fürçat şebinde lutf it öldür gelsün uyhumuz

Nice yıllar durur kim ey gözi mestāne bağludur

Göñül hār ile nergisden güle ta dikmeye dil göz

Bu ğonce çengel-i şāh-ı gül-i handāna bağlıdur

Dil-i Mecnūn'a teşbih eyleyüben bağlama ŞunÖi

Bu maÖnā fikrünü ço kim bizüm divāne bağludur

135

Ve lehu

mefÖülü fāÖilätü mefâÖilü fāÖilün

Ey vaşl ile şular ki bugün bahtiyārsuz

Añmañ beni ki hiç ola mı bahtiyārsuz

PİR-i muğānı mey-kedede görmedüm bugün

İtmeñ taÖaccüb ağladuğum ihtiyārsuz

Şüret viren baña o peri-peykerüm durur

Yüzi tutardı yoħsa bu devlet nigārsuz

Ol mihr ü māh-ı çihre hevāsı yoğ ise ger

Ey eşk ü āh böyle neden bİ-çarārsuz

Biñ olsa ŞunŖi gibi n'ola medhũñ eyleyen

Olmaz gül-i cinānı bilürsin hezārsuz

136

Ve lehu

fāŖilātũn fāŖilātũn fāŖilātũn fāŖilũn

Dũn gice içdi bizũmle ol bũt-i fettānımız

Kellemũz kızduqça sākũ gevreği imānımız

Mũbtelāyuz ğuśsa derdine bize ŗun cām-ı mey

Sākũyā çũn ŗiŗe çekmekdũr bizũm dermānımız

26a ŗānenũñ beñzer dili degmiŗdũr ey bād-ı ŗabā

Kim ŗikeste-hāl olupdur turre-i tarrānımız

Ayı gördũk yıldıza yokdur bizũm hiç tañımız

Mihr ŗ māha baqmazuz var iken ol fettānımız

Mihr ŗ māhi n'eylerũz biz bezmũmũzde ey felek

Var bizũm sākũ gibi bir āfet-i devrānımız

Ol bũtũñ ŗevk-i ruñıyla nāra tapduq ŗemŖveŗ

Kellemũz kızduqça sākũ gevreği imānımız

Āsumān ŗzre melekler incinũr feryāddan

Āsitānunda iŗitmez ŗunŖiyā efgānımız

137

Ve lehu

mefāŖilũn mefāŖilũn mefāŖilũn mefāŖilũn

Ne içũn qande ey ŗeh laŖlũñ aĝzı dadını virmez

Azaldıysa leb-i ŗirĩnũñe ol kelle baŗm ez

Ĥavādiŗ oqını qavs-i felekde gũr atan kimdũr

Çıķup menzil-be-menzil arhı sen ey tır-i āhum gez
Raķıbā niun ol Őehden hicāb u vehm itmezsın
Be peygamberden utanmaz behey Allāh'dan ķorķmaz
Seni dūlbendveŐ bir kerre Őarmaķ ey Hāsan ŐemŐi
Cihānda yekdurur Hūseyn-i naķd-i Őōmrden Őad kez
ŐAcūz-ı devr-i mekkār ortada ğayr ile ey ŐunŐi
Őuuķluk itmeden dur duhter-i rezle humāruñ ez

138

Ve lehu
fāŐilātūn fāŐilātūn fāŐilātūn fāŐilūn
Ķangı ŐāŐıķ ki ğubār-ı reh-i cānān olmuş
Tahtını yil gōtūrūp kendū Sūleymān olmuŐ
Gōreli nūr-ı cemālini taparken nāra
Gōtūrūp parmaĝını ŐemŐ-i mūselmān olmuŐ
Hatt-ı sebzi n'ola ķazınsa anuñ laŐlūñden
İrecek Hızr hāyāt-ı ābına pinhān olmuş
Ger Şeb-i ğamda Őorarsañ dil-i haste hālin
Şemö gibi ğōzi giryān Őzi biryān olmuş
ŐunŐi bād ile perı-rūları taħyir itmūŐ
Ol gedā hātem-i cān ile Sūleymān olmuŐ
ŐUNŐI

139

fāŐilātūn fāŐilātūn fāŐilātūn fāŐilūn
26b Dōndi benden āsiyāb-ı çarh ey meh n'ola kāŐ
Dikseler ķabrūmde kendūm dōĝmek içun iki taŐ

Kaç başuñ ile olursın sen muķābil ey gōñül
Ejdehā-yı zūlf-i dil-dāra ki ol ķaldurdı baş
N'ola gōtürseñ ayağı ehl-i bezm-i Őāleme
Sāķı devrān-ı ecel cāmına dirmüş kim ulaş
Şām ezanına Bilāl-i zūlf-i parmak güş ider
KaŐbe-i hūsnüñ diyārunda kaçan ķarāra kaç
Hatt-ı ruhsārına ne söz kim yazarlar ehl-i Rūm
Şunöi-i abdāluñ eşŐārından eylerler tıraş

140

Ve lehu
meföülü fāŐilātü mefāŐilü fāŐilün
Ey ķara günlü dil didüm ise nigāra baķ
Didüm mi saña şu gibi dıdār-ı yāra baķ
Sen baş aķuķ mey içdüğüñi yār ile görüp
Od düşdi cānuñ içine yürür yalıñ ayaķ
Olduñ o māha mekteb-i Őışķ içre mübtelā
Mecnūn'dan ey gōñül ne için eyledüñ sebaķ
Dirler ki yazıcak bu ğarīb-i belā-keşe
Ol derd-mend deftere derdini yazıcak
Yaşımı sildi şefķat idüp dāmen-i felek
Şanma ufuķda görüneni ŞunŐiyā şafaķ

141

Ve lehu
meföülü mefāŐilü mefāŐilü faöülün
Dimişdi mey iç hum gibi tā cüş ide cānuñ

Sözi kulağumda küpedür pîr-i muğānuñ

Pervānelerüñ çarhuna toķunsa n'ola ŐemŌ

Yüz virdiyise her yiri başdan ... ařanuñ

Őoẖbetde senüñçün yine ey dil döğünür def

Gūřına çalındı var ise āh u fiğānuñ

Meclisde toķunsam n'ola ben çarhuna cāmuñ

Döne döne öper lebin o piste dehānuñ

Göñlinde yüri var yir iden yār-ı zemīnüñ

Çün görmedüñ ey ŐunŌi vefāsını zamānuñ

ŐUNŌI

142

mefāŌilün mefāŌilün faŌülün

27a Oķuñ koltuğına girüp kemānuñ

Dökerler şanunı ben nā-tüvānuñ

Meger tırüñ peridür ey şaşı yā

Ki egdi ağızını āhir kemānuñ

Çadeẖ açdı ağızını şaldı ẖayrān

Görüp bezm-i cemālūñde dehānuñ

Şu deñlü ağıladı řāgar lebüñçün

Gözine şan oturdı āhir anuñ

Görünmez ŐunŌi'ye şerminden ey dost

Kemer kucduğı bellerdür miyānuñ

Ve lehu

fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilün

Ele āyine alup yüzünüze baķınıñ

Ey cemāl ehli görüñ sun'Öımı siz baķınıñ

Boyın egdügi ıraķdan buña ķopar gibi

Ey göñül Öāşık isen canluca bir baķınıñ

Bizi bir cür'Öa ile ola ki yirden götüre

Düşmelü olduķ ayağına turup sāķınıñ

Çünkü begler daķınur yanına hançer-i Öışķ

Bu yalıñ yüzlüleri siz de birer daķınıñ

Şun'Öiyā gül gibi mecmu'Öāsını taģıtdı

Bād-ı āhum nideyin şabrımuñ evrāķınıñ

Ve lehu

fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilün

Hāl-i zülfüñle perişān bu dil-i mahzūnuñ

Leyli biñ dürlü belāyile geçer Mecnūn'uñ

Çünkü baş ķoşdı bu dil ol saçı Şeb-diz'e yine

Terk idem mi hiç ayağını mey-i Gül-gün'uñ

Yandum ol pençe-i hurşidüñ elinden yandum

Ki başar-ı dıdesine yalıñ ayaķ her dūnuñ

ÖAlef-i şūr-ı havādiş ider ehl-i hüneri

ÖAcele itdügi devrinde budur gerdūnuñ

Şun'Öi hoş vādiye iletđi cūnūnuñ fennin

Levh-i Óālemde hemān bir adı var Mecnūn'ũñ

ŞUNÓĬ

145

mefÓülü fāÓilātü mefāÓilü fāÓilün

27b Beñzer ki nāy-zenler idüp sihr üfürdiler

Kim Mevlevîlerũñ neye başın çevirdiler

ÓUşşāk gördügi gibi dîdāruñı senũñ

Ey serv yüzlerin şu gibi yire sürdiler

Öyküñdi zülf-i yāre anuñçün benefşenũñ

Gök gök idüp de cismini boynını burdılar

Bir kıymeti metāÓdı ey dil hārîr-i zülf

Dil-berler anı veh ki ayāga düşürdiler

Meclisde sākî şişe çevirsin ki ŞunÓi'nũñ

Guşşayla gam yüregin şişe çevirdiler

146

Ve lehu

feÓilātün mefāÓilün feÓilün

Şüreti şemÓ ü yañağı hurşîd

Şırça barmağı güyiyā billür

Söylesün rast dir iseñ tayanur

Yüzünü tırmala kulağını bur

Dilin ol bilür anuñla emişür

Leb-i rāzını ney şekerden sor

Zāhid abdeste yüz yumaz içeli

Zühdden anuñ için ol el yur

ızduğından eridi geçdi Őem

Őunöiyā ideli o mihr Őuhūr

147

Ve lehu

mefl fāilāt mefāil fāiln

Bülbül-i latife ile gl açılır güler

Mihrne söylese refi yüzden durur [gider]

Dlbendni o Őāha Selim Őarın diyem

Biñ dürlü nāz u Őiveler eyler yürür Őarar

Mihrāba varmağın koyuben ŐaŐuñı müdām

Mihrāb gibi Őoñra yüzi Őıbleden döner

Gl-zāra bülbül uş taleb ile uçup gelür

Ey bād-ı gnce bıkırını almaŐ diler irer

Cān Ysuf'un düşerse ne tañ Őunöiyā gama

āh-ı ... azābımı Şol kim aña düşer

ŐUNI

148

feilātn feilātn feilātn feiln

28a Başuma derd  belā gerçi gözi ŐaŐıdur

Ey dil ammā ki ser-zülfi belā baŐıdur

Bezm-i gamda dil  cān ÖışŞ meyın ie yürür

AŐlı başdan Őoralum ol arada nāŐıdr

Hanerñ neyyirñle can u göñül milketin

Biri ŐancaŐbegidr birisi ŐubaŐıdur

Şayd iderler niçe dil-berleri anuñla yine

Duhter-i rez şularuñ kim bugün uyanışıdır

Bir kul oğlma kul oldı yine ŞunŖi bendüñ

Anuñ ey şah-ı ser-i zülfi yoluñ başıdır

149

Ve lehu

mefâŖilün mefâŖilün mefâŖilün mefâŖilün

Hilâl-ebrü güzellerle olur zeyni bu dünyānuñ

Belı genciledür güzelligi kand'ise virānuñ

Yolında sāye gibi olmayınca hāk ile yeksān

İremez ayağına kimse ol serv-i hırāmānuñ

Egerçi kirpigüñ āfet geçer cān u dil almağda

Ser-i zülfünde ... ey dost fettānuñ

Mezārı taşları ehl-i kubūruñ bağladı saflar

Namāzın kıлмаğa cān virenüñ Ŗişkıyla cānānuñ

Felek encüm ile bir tāvūsdur cevlan ider ŞunŖi¹⁴

Dem-ā-dem rifŖati bāğında ol sultān-ı hūbānuñ

FAZLĪ

150

mefâŖilün mefâŖilün feŖülün

Göñül virme hat u hāline yārūñ

Şağın aldanma nağşına nigāruñ

Qarār itmez elinde nağd-ı jāle

Eli açık durur gāyet çınāruñ

Göñül fülkini şalmaz baħr-ı eşke

¹⁴ Mısranın vezni bozuktur.

Muvāfiq olmayınca rūzgāruñ

Raḳı̄bā büm-ı nikbet olduḡuñçün

Ayaḡuña gelür dāyim űikāruñ

Yeñerdüñ Fazliyā nerrād-ı dehri

Murāduñ naḳşını gösterse zāruñ

ĠAZĀLĠ

151

feŖilātün mefāŖilün feŖilün

28b Hem-ser olmaḡ dilerseñ eflāke

Sür tevāzuŖla yüzüñi ħāke

Şayd-ı ŖAnḳā'yı Ḳāf-ı ḳurbet ḳıl

Degme naḳciri aşma fitrāke

Żarar-ı zehrden ħazer-nāk ol

İŖtiḳād itme Nüh-ı tiryāke

Tevbe ile günah gider diyüben

Virme iḡvā bu nefsi-i bî-bāke

Söz budur añlayışda böyle gerek

Āferin olsun ehl-i idrāke

Göre her kim Ġazālî bu ġazeli

İde taḥşin tabiŖat-ı pāke

ŖAMRĠ

152

feŖilātün mefāŖilün feŖilün

Ĥālimüz yanmaḡa saña mumuz

Pür-ümîd ü ħariş-i maḥrūmuz

Güzelüm sevdiğüm günâh olmaz
Öldürürseñ şehîd-i mażlûmuz
Bir tılısmuz ki tiğümüzdür ÓIşık
Gizlü gencüz bu yirde mektûmuz
Şemse nisbet olur mı žille vücûd
Saña baksa řatuñda maÓdûmuz
ÓIşık erbâbı içre memdûhuz
Zâhid aşhâbı içre mezmûmuz
ÓIşıkla geçdi Óömrümüz ÓAmrî
Şıdık ile Óâlem içre maÓlûmuz
ÓUBEYDİ

153

fâÓilâtün fâÓilâtün fâÓilâtün fâÓilün
Ehl-i tevhdüñ dili žikrûñle güyâdur senüñ
Ĥamdüñi tesbîh idinmüşdür çamu eşyâ senüñ
Ey toķuz deryâyı eflâki muÓallaķ turguran
Ĥudretüñ baħrında bir kim şatredür deryâ senüñ
Ĥfitâbuñ şemÓi zât-ı pâküñe rüşen delil
Birliğüñe źerre deñlü şüphe yoķ asla senüñ
Kibriyâña bundan artuķ reh-nümâ olur mı kim
Faħr-i Óâlem gibi bir bendeñ var ey Mevlâ senüñ
Raħmet idüp yarlığa ya Rab ÓUbeydi mücrimi
Yüzi çara bir řaluñdur gerçi ol ednâ senüñ

FAZLİ

154

mef'Öülü fâ'Öilätü mefâ'Öilü fâ'Öilün

29a Buldum şaçuñda *leyletüöl- isrâ*¹⁵ haberlerin

Şordum lebüñde mu'Öciz-i Öİşi haberlerin

Bād-ı şabāya zülfi peyāmın getür didüm

Geldi getürdi başuma sevdā haberlerin

Mecnün oturdi yıllar ile baqdı yollara

Hiç kimse toğrı virmedi Leylā haberlerin

Didāra taqat idebilür misin ey göñül

İşitmedüñ mi Fūr ile Mūsā haberlerin

Kirpiklerinüñ Öaskerüni dirdi bir yire

Fazlî buyurdi canuma yağma haberlerin

ÖUBEYDİ

155

mef'Öülü fâ'Öilätü mefâ'Öilü fâ'Öilün

Manşib didükleri elem ü ıztırābmış

Cān-ı Öaziz-i Öārife Öayn-ı Öazābmış

Žalimlerüñ söyündüremez žulmı āteşin

Çazıların bu derd ile bağrı kebābmış

Yiri maşātibile kuzāt-ı zamānenüñ

Ahvāl-i āhîretleri gayet harābmış

Bir iki manğır ellerine gerçi kim girer

Çekdikleri belālar evet bî-hesābmış

¹⁵ “İsra gecesi”

Sözün muhâssalın dimesin mi ÖUbeydiyâ

ŐUzlet iden kimesne şeh-i kâm-yâbmış

GAZEL-İ AHMED HÂN GEYLÂNİ

156

meföülü mefâöilü mefâöilü feöülün

Ħağdan ola tağdır baña yâre yitişmek

Devletlü ulu ... hünkâre yitişmek

...

Sultân-ı cihân-gır ü cihân-dâre yitişmek

Öyle ki bugün Ħâr-ı cefâ canımı aldı

Müşkil ki naşîbi ola gül-zâre yitişmek

...

... felekde baña dil-dâre yitişmek

Sözün hemmesi dürr ü cevâhir durur Ahmed

Müşkil durur ammâ ki Ħarîdâre yitişmek

ŐİZARİ

157

mefâöilün mefâöilün mefâöilün mefâöilün

29b Nişâr için o şâha iki peymâne güher çeşmüm

Bu fikri niçe demler oldı kim ölçer döker çeşmüm

Görüp mihr-i ruĦında Ħattuñ ağırsa Öaceb midür

Be-gâyet merdüm-i terdür bulutdan nem kıpar çeşmüm

Perişân eylesün zülfini görsün ruĦların diyü

Müjemden şâne vü âyîne-i rüşen sunar çeşmüm

Eger Öışkı nihânî girye ile eylese ifşâ

Yüzüme nice baqsun kim öñünde şür döker çeşmüm

Eger gözler düşerse ey Óİzārî hāk-i pāyına

Sirişküm dānesin bitmez ateş olmaz eger çeşmüm

158

Ve lehu

mefāÓilün mefāÓilün mefāÓilün mefāÓilün

Degül hāl-i siyeh peydā o laÓl-i pür-hālāvetden

O bir engür-i terdür görünür tohmı letāfetden

Yazılmış şāhid iken hücet-i hatt-ı gubāruñda

Hevāya yeltenilden kākülüñ düşdi şehādetden

Siyāh oldu teni başdan ayağa yetdi tā bir gün

Boyunca düşdüğüçün sāyesi ol serv-ķāmetden

Ezelden vādî-i sūzān-ı Óıřka bir ķadem baśmıř

Ki olmuş pāy-ı cūda āb ile peydā hārāretden

Óİzārî bāğ-ı nařmuñ řāÓiri çok ser-firāz ammā

Ķoparmaķdur hūner söz meyvesin bāğ-ı belāgatden

159

Ve lehu

feÓilātün feÓilātün feÓilātün feÓilün

Şır-i māhiden aśıldı felege reh-gırüñ

Yüri meydān senüñ ey āh-ı sipihr var tırüñ

Virdi rindāne duÓā-yı ķadehî pır-i muğān

Varalum biz de duÓāsın alalum ol pırüñ

İsteyen Óāřka naķķař řatarmıř sūret

Ey perî olmadı imkān ideler taśvırüñ

ÖĀşıkuñ kaçına dil-teşne gibi ey hūnı

Yılma nūr turma çıkarmış dilini şemşirūñ

Āsitānı tolu agyār seni geçmişler

Qılmadı yārūñ işigūñde Öİzārı seyrūñ

MAQĀLİ

160

mefÖülü fāÖilätü mefāÖilü fāÖilün

30a Cānā ruhuñ bir āl-i Frengi qadifedür

Öykünmiş aña lāle bu rengin latifedür

Şol şafha şafha hāl-i ruhuñ vaşfi ey şanem

MecmūÖāsı derūnda şahife şahifedür

Her taze dāğ günde bir altun važifedür

Şanmañ tevābiÖ-i şeh-i gam bı-vāžifedür

Gerçi Öarūs-ı dehri güzeldür veli şağın

Bir bend geçmesün saña gāyet žarifedür

Geçdi cihānda nevbet-i şāhı vü Āşāfi

Bağdād nažımsa şimdi Maqālī halifedür

REÖYİ

161

mefÖülü fāÖilätü mefāÖilü fāÖilün

Dil bülbülini gördi ki şeh-nāze başladı

Şeh-nāzı kesdi baña o şeh nāze başladı

İhyā-yı mürde eyledi laÖliyle ol Mesîh

Öİşğ gibi görün nice iÖcāze başladı

Ĥatt geldi şaneme haddüñe nağğāş lem-yezel

Çıldı tamām çihreñi pervāze başladı

Fenn-i cefāyı başa çıkardı o mäh-1 nev

Gerçi kitāb-1 nāra dahı nāze başladı

Şıyt-1 şadā-yı Reóyı n'ola tutsa Óālemi

Çıkdı bu perdeden yeñi āvāze başladı

CELĀL

162

mefÓülü fāÓilātü mefāÓilü fāÓilün

Şol dem ki ehl-i bezme o şeh nāze başladı

Güyendeler terennüm-i şeh-nāze başladı

Güş itdi āh u nālemün āgāz-1 perdesin

Bülbül çemende bir yeñi āvāze başladı

Özge hevāya düşdi gibi şah-bāz-1 dil

Naşş-1 şikāra baqmadı pervāze başladı

Genc-i fenāya çekmelü āvāre göñülü

Genc-i fenāya vaşıl iken āze başladı

ŞiÓr-i Celāl şih-r-i helāl olduğı sarıh

ÇāniÓ degül kerāmet-i iÓcāze başladı

MİŞĀLİ

163

feÓilātün feÓilātün feÓilātün feÓilün

30b Zāt-1 paküñden ırāğ olalı Allāhu ÓAlım

Olmasun miñnetle künc-i belālarda muqım

Lütfuñı şanma ferāmüş ide bu Óabd-i çadım

İşigüñden n'ola mehcürsam ey şāh-1 kerım

Gerçi dūrım zi-ħidmet be-duŌā meşgūlīm¹⁶

Ĥāk olup źerre gibi bād-ı fenāyile tenüm
Kūy-ı iķlīm-i Ōadem daħı ölürse vatanum
Ĥaşre dek vird-i zebān ide bir ben bir suhanum
Dilerüm ķabrimūñ üstinde biten bir çemenüm
Gerçi dūrım zi-ħidmet be-duŌā meşgūlīm

Dayimā Ĥāzret-i Mevlā ide şād u ĥurrem
Olasın devlet ile zevķ u şafāda her dem
Zır-ı destūñde ola ĥāme gibi ehl-i ķalem
Diyeler cümle saña ey şeh-i erbāb-ı kerem
Gerçi dūrım zi-ħidmet be-duŌā meşgūlīm

İtmeden bād-ı fenā ķahr ile berbād tozum
Görmege tā ki müyesser ola bir daħı gözüm
Süreyin ĥāk-i ser-i kūyına yüz yirde yüzüm
Ey Mişālī bu durur ayağı tozına sözüm
Gerçi dūrım zi-ħidmet be-duŌā meşgūlīm

164

Ve lehu
mefāŌlün mefāŌlün mefāŌlün mefāŌlün
Felekde kimseye baş egmez in ey ķaşları ġarrā
ĤanāŌat itmek olur bir dilim nāna helālāsā
Didi dendānuña sehv ile teşbīħ eylemiş ġavvās
ŌAceb mi yüzine tuzlu şular ķoysa anuñ deryā
Halaş olmaķ dilerseñ sāķiyā ġird-āb-ı miħnetden

¹⁶“Her ne kadar hizmetten uzak olsam da dua ile meşgulüm.”

Kenār-ı Őiřrete dāyim çekilsün zevraķ-ı řahbā

Yanup yaķılma ey dil kimseye ol mihr-i enverden

Ne odlar yandırır pervāneye görür şemö bezm-ārā

Eger sen daħı bir ebrū kemānuñ cevriñi çekseñ

Miřālī'ñüñ bilürdiñ çekdüğüñ ey ķaşları řuğrā

SAŐYİ

165

fāŐilātün fāŐilātün fāŐilātün fāŐilün

31a Almağa āh oķlarun ķaddüm kemān oldu baña

Ķavs-i menzil-gāħı göklerde niřān oldu baña

Hırmen-i şabrum yıķup ber-bād ķıldı ĥasılum

Berķ-ı miĥnetden dirigā ħün zebān oldu baña

Deşt-i gamda mihr-i Őiřķuñla senüñ süz iken

Āfitābum ebr-i fūrķat sāyebān oldu baña

Hırķa vü tācı ķodum zehr-i ĥarābāt istedüm

şol zamān kim himmet-i pır-i muğān oldu baña

Ķanlı yaşumla müzeyyen eyledüm tezyiñ için

Her biri SaŐyiñ nihāl-i ergavān oldu baña

166

Ve lehu

fāŐilātün fāŐilātün fāŐilātün fāŐilün

Gördi kim etfāl-i eřķüm ĥanesin eyler ĥarāb

Āřiyān-ı dideyi terk itdi uçdı murğ-ı ĥāb

Döne döne iñleyüp tullābveř döksem gerek

Pāyine sen serv-i ķaddüñ yaşumı manend-i āb

Girye eyler gökde āhum işidüp her bir felek

Gözleri yaşıdur ağan sanmañuz anı şihāb

Bir münakkaş āsumānî ĥaymedür ey şeh felek

Tağdı āh-ı āteşinüm şarsarın sanmañ tınāb

Tāb-ı bütten laŖl-i dil-berde görenler āb ile

Şandılar cām-ı şarāb üstinde ey SaŖyî ĥabāb

167

Ve lehu

fāŖilātün fāŖilātün fāŖilātün fāŖilün

Başum üzre berğ-ı āh-ı āteşin rahşān olup

Gözlerümden ağıdı yaşum her taraf bārān olup

Ėarğa virdi künbed-i gerdünı mānend-i ĥabāb

Eşküümüñ her katresi bir baħr-ı bî-pāyān olup

Sen nihāl-i gülden ayru bāğ-ı Ŗālemde gönül

Ŗaldı bād-ı Ėamla berg-i bîdveş lertzān olup

Ėasretüñ ile şîr diller ey Ėazāl-ı misk-i çin

Ŗaldılar şahrā-yı Ėamda ĥāk ile yeksān olup

Rişte-i cānı düşelden SaŖyî'nüñ çeng-i Ėama

Eğleşür her üstüh'ānı nāyveş nālān olup

ĖAZELİYYĀT-I ŖULVİ ÇELEBİ

168

Ve lehu

fāŖilātün fāŖilātün fāŖilātün fāŖilün

31b Geçdi Ėurbet cāna yārān-ı şafādan kimse yoğ

Bir Ŗaceb girdāba düşdüm āşinādan kimse yoğ

anı ol zer-dide amze hali ol alı-naar
Bı-kes oldum aınadan ruenadan kimse yo
Asitanu itlerunden dur olaldan ah kim
Kimse bilmez derdum ihvan-ı vefadan kimse yo
imdi bir hailetdeyum kim gedi urbet canuma
Ger olursem bana alar aınadan kimse yo
Dar-ı urbetde n'ola uryan gezersem Ulviya
Bir zamana gelmiuz kim eshiyadan kimse yo

169

Ve lehu
feilatun feilatun feilatun feilun
Geri kim aleme o dil-ber-i mumtaz gelur
Ha budur kim sana benzer guzelum az gelur
Hare dek damenun elden omaz avare gonul
Sen anı anma cefa itmek ile vaz gelur
Hasret-i halun ile tek u tenha olalı¹⁷
Bezm-i amda meges avazı bana saz gelur
Kime asd itdi aceb yine haramı amzen
Gu-ı cana ser-i kuyunda bir avaz gelur
Geri yuz bin bulunur yoluna canlar virici
anma Ulvi ibi bir aı-ı ser-baz gelur

¹⁷ Mısranın vezni bozuktur.

Ve lehu

mef'Öülü mefâÖülü mefâÖülü feÖülün

32a Beñzerdi nigāruñ kad-i bālāsına bî-şek

Şimşād-ı çemen olmasa ser-i kūyña ...

Bāzār-ı fenāda sefer āvāzesi çıkmuş

Ol şāh-ı cihān var ise itdi yine direnk

Tūtî-i dil ü cāna demirden kafes oldı

Peykānuñ ile bir olalı çeşm-i müşebbek

Hatt-ı ruhuñı eyle tırāş ey yüzi māhum

Bir hat ki ğalat yazıla eylerler anı hāk

ÖUlvi gibi zem' itmege zāhid ğam-ı dehri

Tenhā yürü mey-hāneye rez-i duhterini çek

Ve lehu

mefâÖülün mefâÖülün feÖülün

Dil-i Öuşşāka sūfî mahrem olmaz

Kemāl ehlüne nā-dān hem-dem olmaz

Bulunmaz ādemîlik her kişide

Anuñcün cümle insān ādem olmaz

Belā bezminde laÖlüñ hasretinden

Gözüm kan ağlamaya bir dem olmaz

Şarāb-ı Öışk ile mest olmayınca

Benüm dîvāne gönüm hürrem olmaz

Güzel sevmekden ey ÖUlvi uşanduk

Ve lâkin duh̄ter-i rez ebsem olmaz

172

Ve lehu

fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün

Vah̄det isterseñ gönül mihr-i cihân-ârâ gibi

Keşret-i dünyâdan el çek Hâzret-i Őİsâ gibi

Tîr-i âhı menzil-i maķsûda irgürse n'ola

Bir hilâl-ebrû gamından oldu ķaddüm yâ gibi

Gelmedi dükkânına ol dil-ber-i raönâ bugün

İşimüz yarına ķaldı vaŐde-i ferdâ gibi

Şarılup yâre vedâŐ itdükde hâyli ağladum

Gözyaşı mâbeynimüz faşl eyledi deryâ gibi

ÖULVİ

173

mef'Őlũ mefâ'Őilũ mefâ'Őilũ fe'Őlũn

32b Kũp dutma şarâb üstine mestâne düşersin

Yâr olma hevâ ehline yabâna düşersin

Mestâne ser-i kũy-ı dil-ârâda gezersin

Bir gün şaķm ol çâh-ı zenehdâna düşersin

Atılma öñinde müje-i çeşm-i nigâra

Ķorķum budur ol hançer-i bürrâna düşersin

Ol dürr-i girân-mâyeye Öâşık geçinürsin

Ķavvâs-şifat ķulzũm-i hicrâna düşersin

Bu vâdiyi ey eşk-i revân ķatŐ idersũñ

Her demde sen ey sehm-i azā cāna dūşersin

Peykān-ı belā şinemüñ olduça naşibi

Şebnem gibi bir tāze gūl-istāna dūşersin

Pervāne misūn ey gōñūl ol şemŖ-i cemāle

ŖUlvı gibi Ŗış isteme yabāna dūşersin

174

Ve lehu

mefŖūlü mefāŖilü mefāŖilü feŖūlün

Ol pāresi o gee ger āvārelerinden

Āvāreleri gemez anuñ pārelerinden

Kirpiklerinüñ hāli harāb oldu yā sūnbūl

Şu sızmaz iken bir nice dem arelerinden

anum dōkilūp sırrımı fāş olmaya dirseñ

Tiūñ ekūp eyle yūregim yarelerinden

Gūn gibi mūsellemsin eyā dil-ber-i mūmtāz

Şehrūñ ne adar var ise meh-pārelerinden

adr eyledi ŖUlvı uluña gōz gōre amzeñ

Cān urtarımazsa n'ola addārelerinden

175

Ve lehu

feŖilātūn feŖilātūn feŖilātūn feŖilūn

o alışdı eline girmedi dāmān-ı hābiḃ

Dest-i amla n'ola āk olsa giribānı hābiḃ

Dil-i dermānduma Ŗālemde bulunmadı devā

Derd olur derdüme derd üstine dermān-ı hābiḃ

Çıkısa mutrib ĥum-ı mey üstine idüp ĥarekāt

Aña minberde nice beñzeye elĥān-ı hatıb

33a Bı-edeblükdür efendi dilemek vuślatuñı

ÓĀşık oldur ki ola zābıt-ı erkān-ı edıb

Nāle-i ÓUlvi'yi kūyında işidüp yārüñ

Didiler böyle biz işitmedük elĥān-ı ġarıb

176

Ve lehu

feÓilātün feÓilātün feÓilātün feÓilün

Derdümi bilmege ey dil-ber-i Óayyār benüm

Ĥançer-i ġamzeñ ile gel yüregim yār benüm

Seng-i taÓn ile yıkar ĥāne-i ġalbi her dem

Mütevellişi midür gönümün aÓyār benüm

Nice bir kūh-ı belānuñ olayın Ferĥād'ı

Nice bir yār yıkar üstime ol yār benüm

Vaşf-ı cām-ı mey-i laÓlüñle kelāmum göricek

Mest-i lā-yaÓkılum oldı nice hüşyār benüm

ÓUlviyā evc-i śadākatde Hümā-pervāzum

Hem-cenāhum olımaz CaÓfer-i Fayyār benüm

177

Ve lehu

mefāÓilün mefāÓilün mefāÓilün mefāÓilün

Çemen śāhnunda ey lāle seĥer-geh cilve-gersin sen

Gözümden ġatre ġatre dökilen hün-ı cigersin sen

Seĥer pür-şebnem olmuşduñ açıldıñ şimdi ey ġonce

Görüp bülbüllerin hâlin geh ağlar geh gülersin sen
Baña ta'Ön itme Öaşıksuñ diyü lutf eyle ey vāÖiž
Benüm bu çekdügüm derd ü belādan bî-ħabersin sen
Dil-i pervāne gibi āteş-i Öişk ile yanmazsan
Var ey ÖAnķā ögünme daħı yabanda uçarsın sen
Hüner-verler kulaķ çekse Öaceb mi ŐiÖrüñe ÖUlvî
Bu nazm-ı āb-dār ile dūr-i baħr-ı hünersin sen

178

Ve lehu
feÖilātün mefāÖilün feÖilün
Kıl fedā yāre hānumāndan geç
Lā-mekān ol gönül mekāndan geç
Mesken itdünse kūy-ı dil-dārı
Heves-i gülşen-i cināndan geç
ÖULVÎ

179

mefāÖilün mefāÖilün mefāÖilün mefāÖilün
33b Nücüm ile meh-i nev Şanma dām u dānedür dünyā
Nice āvāre Şayd itmiş kebüter-hānedür dünyā
Niçe gün yüzlüyi bağrına başup Şineye çekmiş
Niçe gencine sehā eylemiş virānedür dünyā
Ecel çekmiş Őarāb-ı merg ile her gün Şunar ħalka
Īadā-yı āh ile bir naÖra-i mestānedür dünyā
Kadem baş nerdübān-ı ķaśr-ı lāhūta kademden geç
Fenā taşıyla yapılmış degüldür bānedür dünyā

Cihāna nāzır ol ÓUlvı fenādan göz yumup el çek

Çadımı hādīsāt ile tolu efsānedür dünyā

180

Ve lehu

mefāÓılün mefāÓılün mefāÓılün mefāÓılün

Ne rāzum açmağa mahrem ne bir ğam-h̄ār u hem-dem var

Belā küncinde ağlar baña ancağ çeşm-i pür nem var

Gözüm merdümleındür saña her dem ağlayan h̄ālin

Baña incinme sultānum ara yirde benüm nem var

Añılmaz meclis-i Óirfānda sākı cām-ı Cem hergiz

Mahabbet bezmidür bunca niçe cām ... var

Temāşā eyleyenler on sekiz biñ Óālemi dirler

Bu çeşm ü kāmēt ü zülf ü dehende özge Óālem var

Felek cevrin Óadū taÓının güzel derdin çeker gönlüm

Nice mesrūr olam ÓUlvı bu deñlü ğuśsa vü ğam var

181

Ve lehu

fāÓilātün fāÓilātün fāÓilātün fāÓilün

Bāğa vardum kūy-ı yarı bir seher yād eyledüm

Hātır-ı dil-tengi açdum gül gibi şād eyledüm

ÓAndelīb-i hoş-nevā gibi şafālar kesb idüp

Ĝuśsa vü ğamdan dil ü cān murgın āzād eyledüm

Serve bağdum kāmēt-i cānānı añdum ağladum

Akıdup enhār-ı eşki hayli feryād eyledüm

Biçmek içün şahid-i maÓnāya nazm-ı hilÓatin

FabŖumı endāze-i zinetle űstād eyledüm
NaŖmum içre añmadum lafż-ı raķıbi űetmle
Yā raķı̄b ismini añdum baŗka bir ād eyledüm
34a Umarum kim Ŗaybumı setr ide ashāb-ı naŗar
Rekz-i űetm-i naŗm idüp bir kıŗsa icād eyledüm
ŗāŖir-i sihr āferinler bűlbűl olsunlar diyü
Bāŗ-ı naŗmumda gül-i řad-bergi bűnyād eyledüm

182

Ve lehu
feŖilātűn feŖilātűn feŖilātűn feŖilűn
Yārdan Ŗādet iken yāre yāranlıķ kāŗıd
Gelmedi gitdi elűnden iki barmaķ kāŗıd
Varaķ-ı arĥa ŖUtarid niűn eyler taħrır
Nāmuñı yazmaŗa layıķ mıdur el-ĥaķ kāŗıd
Murŗ-ı cān ile n'ola yāre uursam nāme
ŗimdi oldu kebűter ile uurmaķ kāŗıd
Zer ile yazmaŗa vaŗf-ı ruĥuñı verd-i seŗıd
Sebz-i cām ile gül-istānda tutaraķ kāŗıd
ŖUlviyā yār iŗigűnde nicedűr gűrsűnler
KaŖbe apusına Ĥassān gibi aŗmaķ kāŗıd

183

Ve lehu
mefāŖilűn mefāŖilűn mefāŖilűn mefāŖilűn
Beni menŖ eyleme bu ĥaķa-i giŗű-yı ser-keŗden
Gel insāf eyle ey nāŗiĥ ne vardur gemedűñ baŗdan

Ꞑo zehri zāhidā söyle sözüñ var ise lutf eyle

Güler yüzden güzel sözden elā gözden ꞑara ꞑaşdan

Dilerseñ menzilüñ dāyim gül-istān-ı cinān olsun

Halilāsā hariꞑ-ı nār-ı Őışꞑ ol ꞑaçma āteşden

Dil-i düşmen baña rahm eyledi sen cevri arturduñ

Eşer itmez gözüm yaşı saña ammā geçer taşdan

Yaraşmaz hāne bî-şemö olsa ey ÖUlvî beden bî-rûh

Beni yaꞑduñ diyü şekvāyı ꞑo ol yār-ı mehveşden

184

Ve lehu

fāŐilātün fāŐilātün fāŐilātün fāŐilün

Merhamet ꞑıl nev-civānum āh u zārumdan şaꞑın

Tāze gülşen nāle-i bî-ihtiyārumdan şaꞑın

Sāyeveş ey serv-ꞑāmet gerçi hāk itdüñ beni

Yanmasun dāmānuñ āh-ı pür-şerārumdan şaꞑın

34b Dökme seyl-āb-ı sirişküñ çarhuña toꞑunmasun

Ey felek seyl-āb-ı çeşm-i eşk-bārumdan şaꞑın

Sāḑiyā her yāresi bir hançer-i ser-tizdür

Şişe-i hātırda olan inkisārumdan şaꞑın

Esb-i nāze çignedüp Őāşıꞑları pā-māl ider

Ĝāfil olma ŐUlviyā ol şeh-süvārumdan şaꞑın

ꞐARA MURĀD

185

meföülü mefāŐilü mefāŐilü feöülün

Ey dil yüri şimden girü biryāncılıꞑ eyle

Çan almağa ¼asđ eyler iseñ ¼ancılık eyle

Yaz mevsimidür dil-berimüñ yandı yüregi

Buz al elüñe bir ¼ire ayrancılık eyle

Feth ide misüñ hüsni diyârunda hisârun

Gözüñ bebegin üzerine mancılık eyle

Mecâzi yolın terk idüben sözüm işitgil

Hâқиki haber ister iseñ ... eyle

Ey Çara Murâd gönlüñ eger eglemez iseñ

Nüh-1 ... ben dañı seyrâncılık eyle

GAZELİYYÂT-I MİŞÂLİ ÇELEBİ

186

fâÖilâtün fâÖilâtün fâÖilâtün fâÖilün

35a Hayra-gır rindâne sun câm-1 şarâb-1 sâқиyâ

İçelüm biz zâhidüñ olsun şevâbı sâқиyâ

Bâde evsafın yirinden gör ki Öişret nâm-be-nâm

Var revâ senüñ bu fenne bir kitâbı sâқиyâ

Zevrağ-1 şahbâ durur geştisi bañr-1 Öişretüñ

Bâd-1 bânidür anuñ her bir habâbı sâқиyâ

Bir ¼adeh bād ile maÖmür it dil-i vırānumuz

Fuymayalum tā ğam-1 devr-i harâbı sâқиyâ

İçse câm-1 laÖlüñi n'ola Mişâlî teşne-dil

Rind olan içmekden itmez ictimâbı sâқиya

Ve lehu

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

N'ola Ôuşşâk iderse ol şeh-i hûbâne istignā

İder gāhi gedālar şāh-ı Ôālî-şāne istignā

Başum hoşdur şu deñlü derd-i Ôıŝkuñla Ôaceb midür

İdersem ey tabîb-i cān u dil dermāne istignā

Ĝam u ĝuśsayla ŝimdi ŝol kadar ünsiyyetüm var kim

ÔAceb midür idersem ey gönül yārāna istignā

Gözüm yaşına gelmiş ol boyı servüm temāşāya

İderse seyl-i eşküm yiridür Ôummāna istignā

Cefā eyler Mişālî baña müstagnî dime dil-dār

İder kıllarına Ôādet durur sultāna istignā

Ve lehu

fā'îlātün fā'îlātün fā'îlātün fā'îlün

35b Ol perî göstermeyüp rûyn tutar şandum niķāb

Soñra bildüm hatt-ı ruhsārından alırmış hîcāb

Şu'le-i şem'î-i cemālün gönline düşmiş meger

Yalın ayak meclisi geşt eyledi cām-ı ŝarāb

Silme nergisden seher gülşende naķd-ı jāleyi

Kimsenüñ alma gözi yaşın şaķın ey āfitāb

Sen şeh-i çapük-süvāruñ ayağını öpmede

Her kaçan bahş eyledi sözüñle başıldı rikāb

Nār-ı āh ile Mişālî'nüñ tutuşmaķ istemiş

Hayli ey mäh-ı cihân-efrüz germiymiş şihâb

189

Ve lehu

mefâÖilün mefâÖilün mefâÖilün mefâÖilün

Fabîbüm gördi kim mümkün degül ben hasteye şihhat

Budur el ucu ile nabzumı tutduğına hikmet

Düşürmekdi murâduñ dil-beri germ-âbeye tenhâ

Ne çäre ey dil-i üftâde ammâ düşmedi halvet

Deründe tişe-i küh-ı gama başında ser eyle

Didi Şirîn'e oldum küh-ken baş üstine hizmet

Çoyup mirôât-i rüyuñ yüzlerine kimseler bakmaz

Gül-i raÖnâ eger arz eyler ise ruhlaruñ kat kat

Mişâli'yi didüm kırtar cefâdan hayra gir öldür

Didi sen gam yime anuñcün aña var hayır niyyet

190

Ve lehu

mefÖülü mefâÖilü mefâÖilü feÖülün

Çasd eyle dilâ olmağa ser-dâr-ı mahabbet

Mecnün gibi kınsun dir iseñ başuña devlet

Bâğ-ı ruhuña geldügi dem tütü-i hattuñ

Uçdı çemenüñ revnağı ey gül-i letâfet

Deryâda görünmez çekilüp zevrağ-ı şahbâ

Ayağ sırada kırlar ey şah-ı Öuzlet¹⁸

Ruhsârı görünmez o mehüñ hatt-ı sipehden

¹⁸ Mısranın vezni bozuktur.

Āyine ki ey dil qonıla gerd-i küdüret
Şıgmazdı Mişālî bu qadar gevher-i maŖnā
EşŖar-ı Türk olmasa ger baĥr-ı belāgat¹⁹

191

Ve lehu

mefŖölü fāŖilātü mefāŖilü fāŖilün

36a Tārik olursa hāne-i dil iç şarāb-ı sürĥ
Gör cāmdan ki nice toĝar āfitāb-ı sürĥ

Öyküdi idi yüregüme duymadı meger

Meclisde çiglenüpdi anuñçün kebāb-ı sürĥ

Fāş itdi mihrümi diyü bir tas ...

Giydirdi başına felegüñ āfitāb-ı sürĥ

Gün görmesün yüzini diyü nev-Ŗarūs-ı çarĥ

Futdı sehāb-ı alı degüldür niķāb-ı sürĥ

Ol māha baqmasun diyü mihrüñ Mişāliyā

Bir miļ çekdi Ŗaynına kızmış şihāb-ı sürĥ

192

Ve lehu

fāŖilātün fāŖilātün fāŖilātün fāŖilün

Her qaçan evvel bahār ile gelür bir yire Ŗid

Rüze-i ĝamdan dil-i baĥr u yem eylerler baŖid

Merĥabāya sen mehüñ el virdügin görse gözüüm

Gösterirdi ey yüzi kıblem baña didār-ı Ŗid

Şāhid-i Ŗidüñ gören Allāhu Ekber dir yüzün

¹⁹ Mısranın vezni bozuktur.

Bir hilâl-ebür güzel dil-ber durur nâmı Sa'îd
Geldi feth itdi hilâl-i 'îd ey miftâh ile
Urmış idi bâb-1 'îret-hâneye rûze kilid
Ey Mi'sâlî şanasın bir şüh-1 şırîn-kârdur
Bir iki gün tonadur da halkı olur nâ-bedîd

193

Ve lehu
fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün
Hâne-i 'îşkî iderken bünyâd
Baña ırğatlık iderdi Ferhâd
Çıkarup servi bahâya kesseñ
İstemez olmağa şahum âzâd
Kadd-i bâlâ ki nişimüñ dilemiş
Şelle irişmeye servüm şimşâd
Yazamaz şem'î-i şib-i zekânuñ
Almasun hâme eline Behzâd
Cân virürken göre idi bâri
Rûhı olurdu Mi'sâlî'nüñ şâd

194

Ve lehu
fe'îlâtün mefâ'îlün fe'îlün
36b Bağmadı rüy-1 zerdüme dil-ber
Zerre mâyil degül o şimjîn-ber
Niçe dem yollarında hâk oldum
Yüzüme başmadı o nür-1 başar

Dest-gür ol koma ayaklarda

Pāy-māl itmesin beni eller

ŽāyiŖ olmağ revā mı sultānum

Hāke düşmeklik ile bir gevher

Ruħuñā merhem urmadıysa nigār

Ġam yime ey Mişālî ol da yeter

195

Ve lehu

mefāŖilün feŖilātün mefāŖilün feŖilün

El aldı şūfî muğāndan riyādan el çekdi

Uzadı destini cāme riyādan el çekdi

Düşünce kaçŖr-ı yem-i Ŗıřka eyleyüp elümi

O dürr-i baħr-ı cefā āşinādan el çekdi

Görünce destüñi ħinnālu pençe-i mercān

Kenāra çıkdı yem-i pür-şafādan el çekdi

Diremle olmadı mālîk çü kefe-i mizān

Dilā o Yūsuf-ı ħüsn ü bahādan el çekdi

Kemān-ı Ŗıřkına her kim ki urmadı fülāse

Mişāliyā meger ol kaçı yādan el çekdi

196

Ve lehu

fāŖilātün fāŖilātün fāŖilātün fāŖilün

Ey kaçı yā şunma tırüñ cānuma kār eylemez

Kimseye zaħm-ı derūnum añı ethār eylemez

Ġonceye varsa söz açdı dehānuñdan şabā

Yohsa bülbül yoğ yire feryād ile zār eylemez
Nāmenüñ ey h̄āce sürsün ... barmağına
Açmayup rāz-1 dil-i Őuşşāķı iķrār eylemez
Ey Őadū Őarz itme nađd-1 dil metāŐ-1 vaślına
Ĥ̄āce-i ĥüsn ü bahā ķalb ile yarār eylemez
Ey Miśālī bir adım atmađa servüñ ĥāli yođ
Anuñçün yār ile gülşende reftār eylemez

197

Ve lehu
mefāŐilün mefāŐilün mefāŐilün mefāŐilün
37a Şikāyetler idüp var ise sen şāha şunar kāđıd
Anuñçün bitimüñ her biri destinde tutar kāđıd
Hayāl-i hatt-1 laölün ĥatırında n'eyler aŐdānuñ
Ĥat-1 yāķüt taĥrīr olmağa layıķ mı her kāđıd
Şararmış (...) teni zār u nizār olmiş²⁰
Senüñ gibi meger bir bī-vefā dil-ber sever kāđıd
Başumda ğonce vü zanbaķ gibi dāyim yir eylerdüm
Baña ğönderse yazup yañulup bir kez eger kāđıd
Benüm bu şīŐrümü ĥün-1 cigerle eylesin taĥrīr
Miśālī dil-bere ğöndermege her kim yazar kāđıd

198

Ve lehu
mefāŐilün mefāŐilün mefāŐilün mefāŐilün
Ġörünmezsın perīveş çekdürüp āvāreñe ğamlar

²⁰ Metinde bu kısım silik bırakılmış.

Çanı ey canum Óālemde senüñle sürdüğüm demler

Ya zehr-i hicr ile öldür ya hod-ter-i pāk-i laÓlünüñle

Bu ben dil-ħasteye gel ey tabībüm eyle emsemeler

Seni cevr ile қatlünüñ varayın öldüreyin dirsın

Gel insāf eyle rūĥum қatlanur mı aña ādemeler

Raқıb-i rū-siyāhuñ her şeb eyler ĥānesin rūşen

Bizümle ol yüzi meh ide bir kez ancak aĥşamlar

Göñül maқdese zülfi ... olmış қafadarı

Mişālī uç virüp başdan çıkar āĥir o perçemeler

199

Ve lehu

feÓilātün mefāÓilün feÓilün

Güllerin üstine düşünce seĥer

Didi bülbül ki jāleye çe ĥaber

Baksa āyine içre yā қаşuña

Göre Óāşıkıların daĥı ne çeker

Leb-i şirīnüñe şekker dirmiş

Tütü bilmez yüzini қande keder

Emdirür laÓlini vefālar ider

Cān virür şimdi Óāşıқа dil-ber

Şöyle olmış hevā-yı laÓlünüñle

Üf dir iseñ ĥabāb-ı bāde uçar

37b ÓĀşık öldürmek olalı kāruñ

Cān u dilden seni Mişālī sever

200

Ve lehu

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Der-i mey-hâne deryüze eyle ol gedâ meşreb

Şafâña reşk ide Óâlemde her bir pâdişâ meşreb

Yiridür biz türâbı hâkden ref'Ö eyledüñ şâhum

Erenler hâkçün sensin ÓAliyyüöl-Murtazâ meşreb

Tecellî eylesin dirseñ hayâl-i rûy-ı cânânı

Mücellâ kııl gönül âyinesini ol şafâ meşreb

Nevâlar eyleyen Óuşşâka bakmaz bezm-i hicrinde

Yanunda Óayş u nüş eyler raķib-i bi-nevâ meşreb

Düşüp câme Mişâlî dâyimâ şürb-i müdâm eyler

Hâbâbâsâ fenâ bezminde yok ehl-i hevâ meşreb

GAZELİYYÂT-I ÓİZÂRİ ÇELEBİ

201

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

38a Letâfet erzenin saçmağa bâğa el idüp güller

Maħabbet dâmına düşsin diyü bi-çâre bülbüller

Yatup bâmına hâr-ı gam başından uçları çıķdı

Ruħuñ yâdına şöyle geşt ider bâğı kıaranfüller

Fetil-i şem'Ö-i hüsñ olan ser-i zülfüñ helâkiyüm

Mezârum üzre her şeb n'ola kıandil olsa sünbüller

Kızarsa yüzleri n'ola diyâr-ı Hind'den geldi

Ziyâret itmege hâl-i Óizâr-ı yâre fülfüller

Óizârî hadd ü la'Ölüñ hâsretinden olsa ehl-i şevķ

Kefen yirine berg-i gül ide şu yirine müller

Ve lehu

fā'Öilātün fā'Öilātün fā'Öilātün fā'Öilün

Şanma şimşadı kaçad-i dil-ber mişāli hūbdur

Serv aña nisbet belinden baęlu bir çārūbdur

Vaşlı āsān olmaę ol Yūsuf cemālūñ Öāşıęa

Şabr-ı Eyyūb-ı Öazizüm miñnet-i YaÖķūb'dur

Oynamaga tıfl-ı āhum Öarśa-gāh-ı Öişęda

Āsumān ser-geşte yedi yaralu bir topdur

Pür keder ağzı açılmaz arama yoğ yirlere

Ey şabā ol gonce-i raÖnā dañı mañcūbdur

Seng-i cevr ile ten-i zerd-i Öİzārį var iken

Şinesi dūnyā deęer bir şim-ten-i zerkūbdur

Ve lehuū

mefā'Öilün mefā'Öilün mefā'Öilün mefā'Öilün

Hevāya yeltenüp eşküme deryā dil uzatmışdur

Çekelden rüzgār eksükligin bir pāre n'itmişdür

Revādur ol yüzi māhum yağarsa şemÖ-i ser-tā-pā

Futalum Yūsuf-ı gül-çihreler kendüyi şatmışdur

38b Şafağ şanma dökildi dāmen-i çarħa şarāb-ı āl

Ki seng endāz-ı āhum cām-ı miñā fāmı tutmışdur

ÖAsā-yı şāħa tayanmağla bir yılda gelür bāęa

Öİzārį güllerūñ pāyine hār-ı hicr batmışdur

Ve lehu

fā'Öilätün fā'Öilätün fā'Öilätün fā'Öilün

ÖÖmrüm içre öpmedüm bir kez diyü cānān elin

Muśhāf-ı ruhsāra urdı zülf-i müşk-efşān elin

Bir güzel el görmedi dest-i şafā baħşuñ gibi

Ey Öazizüm seyr idenler Yūsuf-ı KenÖān elin

Sille-i āhum başup ayak qarada қoyalı

Çekdi baħruñ nāmesinden pençe-i mercān elin

Çaldı naқd-i jāleyi emr itdi sultān-ı ħazān

Bāğda kesdi çınāruñ şāhne-i devrān elin

Āl ele diyü dil-i pür-sūzuñ ibrām eyle

Yaқar ol tıfluñ Öİzāri āteş-i sūzān elin

205

Ve lehu

mefÖülü fā'Öilätü mefāÖülü fā'Öilün

Dik gelmek istedi қadd-i bālā-yı dil-bere

Fübā'yı dikediler depesi üstine yire

Hālūñ gamıyla şöyle zaÖifüm ki el virür

Pāy-ı megesden olsa Öasā cism-i lāğare

LaÖl-i lebüñi öpmege meclisde sāķiyā

Mey ayağına düşdi vü girişdi sāğare

Қaddüñe beñzedünce senüñ bāğ-bān-ı dehr²¹

Bir niçe yirde geçmiş idi bend-i ÖarÖare

Arz itme қanlu dāguñı yāre Öİzāriyā

²¹ Mısranın vezni bozuktur.

Geçmez yanunda ol güneşin fûls-i ahmere

206

Ve lehu

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Ne arar hâl-i la'îl-i yâr hatt-ı müşk-bâr içre

Düşürmiş hâtemini varsa miskîn-i gubâr içre

Dilâ şol deñlü çekdi intizâr-ı bûs-ı cânânı

Ayağına kara şü indi cāmuñ bezm-i yâr içre

39a Baqarken kıadd-i yāre nergisün çeşmine çöp düşmiş

Nesim-i şubh üfürmezse açılmaz lāle-zār içre

Ġaraż cān nađdi ise yāre virdün şahne-i devrān

Ġoyup ben müflisi neyler ki zindān-ı mezār içre

Kenār itmezseñ ol servi Őizārı Ġarķ-ı eşk olsañ

Ġalās olmaz düşen zirā ki baħr-ı bî-kenār içre

207

Ve lehu

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

İderken bûsesine nağd-i cān almaķda Ġarrālķ

Lebini lutf idüp Ferhād'a Şirîn virdi helvālķ

Görünmez māh-rūlar Őālemi araladı Ġüsññ

Nedür ey āfitābum çık bu deñlü Őālem arālķ

Geh zerd ü geh ālı daķıldıñ varduñ āgyāra

Nedendür ey gül-i bāĠ-ı letāfet böyle raŐnālķ

Őizārün arz idüp yār eski derdüm tazelendürdi

Bahār oldu açıldı tāze gül yüz tutdı şeydālķ

Şadef beñzetdi dürr-i eşküme düşmezken ağzına

Óİzārī Óaynuña almaduñ ancak ola deryālīķ

208

Ve lehu

mefāÓilün mefāÓilün mefāÓilün mefāÓilün

Dilinde reşk-i çeşm-i mestün olmasaydı bādāmuñ

Bize düşmezdi dāyım meclisinde sen gül-endāmuñ

Ĥabābı şanma bezm içre seni arayı arayı

Ķabardı ayağı ey sākı-i ğonce-dehen cāmuñ

Neler geçdi başuñdan āşiyān-ı murğ-ı miñnetden

Gel ey Mecnün miñnet dıde söyle hep serencāmuñ

Çeker çāh-ı zenehdāna dil-i miskin-i Óuşşākı

Deñiz boyunca kızısun kūy-ı zülf-i siyeh-fāmuñ

Óİzārī reşkden dāyım ferāmuş olduğı bu kim

Ruñında zülf-i miskāsāyı bozdu kıdrini şāmuñ

GAZELİYYĀT-I HAYĀLİ BEĞ

209

fāÓilātün fāÓilātün fāÓilātün fāÓilün

39b Dil bugün düşdi o mäh-ı serv-i bālādan cüdā

Żerre gibi āfitāb-ı Óālem-ārādan cüdā

Deşt-i hayretde n'ola ĥayrān isem Mecnün var

ÓAql u şabr u fikr ü din düşdim bir ārādan cüdā

Óİşķa düşdim başuma üşdi belā vü derd u ğam

Gitdi olmadı ğoñül Óālemde ğavğadan cüdā

Her kışı yārin temāşā itmede bir kūşede

Ben hayāl-i yār ile aldum temāadan cūdā

uyı ek ile Hayālī pāy-māl oldu gōnūl

Olalı hicrān ile sen serv-i bālādan cūdā

210

Ve lehu

fāilātūn fāilātūn fāilātūn fāilūn

*Far ile fahr eyleyen*²² dergāh-ı sultān istemez

Dūd-ı āhı sāyesinde tāk-ı eyvān istemez

ol gedā kim ıldı istignā seririn tekye-gāh

Genc-i bād-averd ile taht-ı Sūleymān istemez

Nār-ı amla dūd-ı āhı ulmetinde nūr olan

fitābı kendüye em-ı ebistān istemez

Mesned-i huride virmez kunc-i tārikin gedā

Göz yuman seyr-i cihāndan mihr-i raān istemez

ol gedā kim penbe-i dāın dem-ā-dem tāzeler

Gül oparmaz āhdan et-i gül-istān istemez

İsteyen gelsin een esin sālādur āleme

Pādiāh-ı ı dergāhında derbān istemez

Ey Hayālī b-tekellūf hūn-ı dil nū eyleyen

Minnet ile Hızr elinden āb-ı hāyvān istemez

211

Ve lehu

mefūlü fāilātü mefūlü fāilūn

40a Ey seyl-i ek hāne-i cismüm harāb ıl

²² “Fakirlik benim övüncümdür.”Hadis-i erif.

Žulmet-serāmi cilve-geh-i āfitāb ıl
Mecnūn ölünce didi serim ey felek benüm
Leyli maħallesinde sifāl-i kilāb ıl
Gel ey ĥas d mālīk-i mülk-i kelām iseñ
Evsāf-1 ĥusrevān-1 sa adet-cenāb ıl
ŐemŐir-i āb-dār-1 Selīm ile ĥākde
İskender' n dehānını meml  l  ab ıl
Evsāf-1 bārigāh-1 Süleymān eyleseñ
Diy-i ĥasedden eyle ĥāzer ictināb ıl
Őāp r'a tāc-1 devleti geydir cenĭn iken
Dārā'yı añ ĥikāyet-i Efrāsiyāb ıl
Vasfeyle Erdevānı revān ile rezmde
Behrām'ı g rdan çıkarup tāze őāb ıl
Firdevsi-i kelām olımsın benüm gibi
Nār-1 ĥasedle cānuña yüz biñ azāb ıl
ĤurŐid-i himmet mde zemĭn gerd-i źerred r
Ol źerreden v cuduñı var sen ĥisāb ıl
Ey gerd-i āhum eyleyicek seyr-i āsumān
Nāz eyle āfitāba v  māha  itāb ıl
 un kim Ĥayālĭ sen saña olduñ ĥicāb-1 dost
Benden işit naŐihati ref -i ĥicāb ıl

212

Ve lehu

mefā il n mefā il n mefā il n mefā il n

Maħabbet cāmuñ ey zāhid el ne alabilmezsin

Meger kim ŐiŐe-i nāmūı daŐa alabilmezsin

Gider tāc ile hırķań kim bunuń gibi ķabā yūkle

Ķabūl itmez seni bańr-ı mańabbet dalabilmezsin

Eger her ŐaŐŐaŐa cirmūńde bir gūyā zebān olsa

Cemāl-i yāruń ey gūn sen ķılıcın Őalabilmezsin

40b Ķekūp zahmumdan almaķ yol mıdur peykānuńı yāruń

Sen ey hem-dem bańa bilsem ne virdūń alabilmezsin

Hayālī gibi ger ŐāŐıķ sańa dāg ũsti bāg olmaz

Melāmet tablını der-bend-i ğamda alabilmezsin

213

Ve lehu

fāŐilātūn fāŐilātūn fāŐilātūn fāŐilūn

Ķonce aĝzına dūŐer mi jāleyi dendān ide

Her seher gūl-zārda ķaŐd-ı leb-i cānān ide

Serve yol mıdur alup murĝ āŐiyānın başına

Kendūyi rāh-ı vefāda Ķaysilen aķrān ide

Ońmasın gūl bitmesin sūnbūl eger ey lāle-ruń

ŐĀrız-ı zūlfūń ķatında daŐvī-i rūchān ide

Lāle layıķ mı alup sevdā-yı hālin başına

Tiĝ-ı mińnetlen tenin hem çāk ide hem ķan ide

Őykinürse nāleme būlbūl Hayālī ĝoreyin

Bāĝ-bān anı ķafes kūncinde der-zindān ide

Ve lehu

mef'Öülü fā'Öilätü mefā'Öilü fā'Öilün

Ey Öişk-ı yāre bende-i fermān olan başum

Vey taht u tāc-ı Öāleme sultān olan başum

 Kānyıla ta'Öna daşlarunı la'Öl-reng idüp

 Derd ü belā güherlerine řān olan başum

Ey bir gedüğine bu cihānuñ şonulmayup

Ĝam ellerinde seng-i beyābān olan başum

 Evvel benüm firāķla Öummān olan yaşum

 Soñra řabāb-ı lücce-i Öummān olan başum

Ĝevgānına irādet-i Ğaķķ' uñ rızā virüp

Ĝün kūy-ı yāh-ı mihr ile ğaltān olan başum

 Her gün Ğayālġ gibi idüp bir maķāmı seyr

 Her gice bir velāyete mihmān olan başum

Ve lehu

fā'Öilätün fā'Öilätün fā'Öilätün fā'Öilün

41a Gerdenümde dime bu zülf-i siyāhumdur benüm

Hay řālim boynuña düşmiş günāhumdur benüm

 Ğaķa-i māhı dutup gerdünı yirinden şapan

 řām-ı ğamda řuvvet-i bāzū-yı āhumdur benüm

řāh-ı Öiřķum penbe-i dāġuma degmez tāc-ı Key

şol gedā-yı bġ-ser ü pālar sipāhumdur benüm

 Bezm-i Ğüsn içinde ey dil řeřm-i ebrū-yı nigār

İki merdüm iki şüh-1 kec-külâhumdur benüm

Ey Hayâlî faqr şâhınuñ kilâb-1 kûyınıñ

Her palâsı bir libâs-1 Óızz ü câhumdur benüm

216

Ve lehu

fâÓilâtün fâÓilâtün fâÓilâtün fâÓilün

Âyine her gün koyar dil-dârı tenhâ koynına

Nâz ile Yûsuf girür güyâ Züleyhâ koynına

Çıkmadı yârüñ lebi fikri dil-i agyârdan

Aldı ol laÓli dirigâ seng-i hârâ koynına

Râh-1 gül-zâr-1 vefâda cismini iden gubâr

Rüzgâr ile girer bir verd-i raÓnâ koynına

Dâmenine seng alup küh-sâr ceng itmek diler

Çoyduğuyçün mağdemin nağşını şahrâ koynına

Niçe gözyaşı Hayâlî Óışk içinde oldu mañv

Girdiler ırmağlar güyâ ki deryâ koynına

217

Ve lehu

fâÓilâtün fâÓilâtün fâÓilâtün fâÓilün

ÓĀşıkum dıvâne bend itsün beni zencirler

Lâ-cerem zencirilen zıver bulurlar şirler

ÓĀrızuñdur Çın gül-istânı gözün miskin gazâl

Yâ kaçun atmiş aña müjgânlaruñdan tırler

Yâ meger kâfir gözün imâna gelmiş zeyn olup

Almış etrafın müjeñ Óüryân olup şemşirler

Yağdılar nār-ı melāmetle fetīlin dāgumuñ

Bir çerāğ idindiler ben nā-murādı pırlar

41b Fūrkat öldürdi Hayālī kuluñı lutf it yitiş

Sen mürüvvet kânına lâyıq midur teóhırler

218

Ve lehu

mefāóılün mefāóılün mefāóılün mefāóılün

Şabānuñ hâtırı kuyında yārüñ pür-ğubār ancağ

Benüm gibi o dañı bir perişān rüzgār ancağ

İletdüm tuhfe-i cān-ı hâkıri yāre arz itdüm

Gülüp nāz ile ol gül-ruh didi bu yād-gār ancağ

Elimde āl tütıveş meyi gördi didi sūfı

Be bu kendü ayağıyle ele gelmiş şikār ancağ

Çamer bir penbe-i dāgum durur çarñ üzre encüm hem

Derün-ı āteşinümden çıkan birkaç şerār ancağ

Şeb-i Óıd eyledi gerdün hilālün cāmını gerdān

Hayālī dañı içmez zāhidā perhiz-kār ancağ

219

Ve lehu

mefāóılün mefāóılün mefāóılün mefāóılün

Nedir can kim anı sen nāzenin cānāne virmezler

Saña Óāşık olanlar yolına cānā ne virmezler

Lebi sevdāsı göñlümde yaraşur zāhidā yārüñ

Bu bir laóı-i muşaffādur anı her kāne virmezler

Harābāt erleri bir seng-i bālin itseler anı

Serir-i devlet içre mesned-i sultāna virmezler

Züleyhā'sın şu kim tuğyān-ı nefsinden cüdā kıldı

Anuñ Mısr-ı vücūdı Yūsuf'ın zindāna virmezler

Hayālî Öişk-ı Leylā'ya heves kılduñ velî añı

Belā deřtinde her Mecnūn-ı ser-gerdāna virmezler

220

Ve lehu

fāŐilātün fāŐilātün fāŐilātün fāŐilün

Her ne şan kim yutdı dil laöl-i leb-i dil-dārdan

Dökdi āhir fūrkat añı dıde-i hūn-bārdan

42a Seyr-i bustān eyleseñ řadduñ temāřā kıлмаğa

Servler baş kıldırurlar bāğda dıvārdan

Rūy-ı zülfüñ yādına dil bağladum ey muğ-beçe

Her ne teklif eyleseñ eyler büt-i zünnārdan

Lerzeler eylerdi mızrabuñ elüñde mutribā

Sırr-ı ğayb işitmeseydi perde-i evtārdan

Mey-perest olsun Hayālî diyü bir mey-hānede

Hāli devr içinde olmaz bir muřāhib yārdan

221

Ve lehu

meföülü fāŐilātü mefāŐilü fāŐilün

DaŐvā-yı hūsn kıлмаğa Őālemde ey nigār

Sen dil-sitān ile büt-i çinüñ ne hāli var

Peykānları bedende gelüp olalı muķım

Ĝam leşkerine oldı tenüm āhenin hıřār

Çanlu yaşumla yazmağa dil m̄a-cer̄asını

Ruhs̄ar-ı zerdüm oldu benüm levh-i zer-niḡar

Çapuñda göge irdi başum olalı şeh̄a

Ben Őařık-ı felek-zede kũyuñda h̄ak-s̄ar

Kimdür Haȳalî dir iseñ ey serv-i hoş-ħır̄am

Bir derd esir-i Őařık-ı bed-n̄am-ı rũzḡar

222

Ve lehu

f̄aŐil̄atũn f̄aŐil̄atũn f̄aŐil̄atũn f̄aŐilũn

Dil hel̄ak oldu meded şol gözleri b̄im̄ardan

Derdũme derm̄an irişmez ol şeker-gũft̄ardan

Çam şebinde f̄urkatũñle c̄anum alduñ duymadum

Gel berũ şulh̄ idelũm bir bũseye ink̄ardan

Vařluñ ile c̄anum istibd̄al iderseñ n'ola kim

Kim kaçar Ő̄alemde ey dil acılı b̄az̄ardan

P̄adiş̄ah-ı mũlk-i hũsnũm diyũ germ olma şeh̄a

Kim vef̄a gelmez cih̄anda çarh-ı kej-ref̄t̄ardan

Ey Haȳalî Ő̄ömr z̄ayiŐ itmeyem dirseñ eger

H̄ali olma devr içinde bir muş̄ah̄ib ȳardan

223

Ve lehu

mef̄Őũlü f̄aŐil̄atũ mef̄aŐilũ f̄aŐilũn

42b Göñlũm bir āfet-i dil ü d̄in mübtel̄asıdur

Őldürdüęine kendũ yine çan baħ̄asıdur

Yaşum biri birine çoyupdur deñizleri

Irmağları da şu gözümüñ mā-cerāsıdur
Sultān-ı Óıŝk kendüye hās eyledi beni
Sıñemde gördi dāğumu ŝahin yuvasıdur
Gerçek sipāhilerle yine oldı hem-nefes
Güyā Hayālî Rüm ilinüñ kethüdāsıdur
Hiç itmedüm huzūr gönül hānesinde ben
Seng-i cefā-yı yārla bir yıķılasıdur

224

Ve lehu
feÓilātün feÓilātün feÓilātün feÓilün
Sen şehün gerd-i rehin māh alup āyesine
Harc ider gökde melāóik yüzi pirāyesine
Óıŝk-ı diyvānesiyüm farqdaki perlerimüñ
Nice Mecnün gibi şeh-bāz gelür sāyesine
Dem olur kūy-ı harābātda bir derd-keŝün
Çarh-ı çārümde Mesihā iremez pāyesine
Yaşımuñ cüy-ı huruş oldı görüp deryāyı
Terk ider tıfl-ı fiğānı göricek dāyesine
Şabr bî-tāķat olup irdi Hayālî cāna
Döndi şol hāceye kim el ura sermāyesine

225

Ve lehu
mefÓülü fāÓilātü mefāÓilü fāÓilün
Kıl eyledüñ egerçi cihānuñ ŝafāsına
Nüşına niŝi degmedi bāl-i belāsına

Kūyından ol mehūñ beni dūr eyledūñ diyü
Çarhuñ yapışdı dūd-ı figānum yaçasına
Adem behiştı dāneye şatdı o hāle ben
Beñzerse böyle beñzesin oğul atasına
Āb-ı revāna baq ki gönülde kıomaz gubār
Kūyında kııl nażar gözümüñ mā-cerāsına
Göz merdümi Ĥayālī düşüp baħr-ı eşküme
Gird-āba düşdi çıkmadı hergiz kıarasına

226

Ve lehu

fāŖilātün fāŖilātün fāŖilātün fāŖilün

43a Fer viren māha cemāl-i bā-kemālüñdür senüñ

Mihre hañçerler çeken iki hilālüñdür senüñ

Cānına Ŗāşıkıların ey lāle-ruħ dāğ-ı belā

Ol leb-i cān-baħşuñuñ üstinde hālüñdür senüñ

Kāse-i hūn-ı maħabbet eyleyüp her dāğumı

Cismümi zeyn eyleyen Ŗid-i vişālüñdür senüñ

Gerdeninde zülfini gördüm suŖāl itdüm didi

Ey fütāde boynuma düşmiş vebālüñdür senüñ

Ėayrılarla yārdur şimdi Ĥayālī dir iseñ

Ĥāşā li'llāh pādişāhum ol ĥayālüñdür senüñ

227

Ve lehu

mefŖülü fāŖilātü mefāŖilü fāŖilün

Handeyle olalı leb-i cānān girih girih

Reşkinden oldu gonce-i handān girih girih
 Kān yaşla döndi pençe-i mercāne kirpigüm
 Āhum yeliyle lücce-i Őummān girih girih
Zencişlere zeyn midür yāhud oldu mı
Zülfüñ gamıyla hātır-ı rindān girih girih
 Kuşlar yuvāsı şanma gam-ı rüzgārdan
 Oldı derün-ı serv-i gül-istān girih girih
Zülfüñ kılalı kelle-i Őuşşāk ile oyun
Şerminden oldu top ile çevgān girih girih
 Bezm ehline sürāhî gice dökdi derdini
 Ağdı gözinden ayağına kān girih girih
Bu şiör-i pür-selāsete baqsın Hayālî şāh
Görmek dilerse āb-ı firāvān girih girih

228

Ve lehu
mefāŐilün mefāŐilün mefāŐilün mefāŐilün
Hayālün hem-demi yaşum düşüp ruh-sāra yaśdanmış
Nedim-i şāhdur kim bāliş-i zer-kāra yaśdanmış
 Hilāl-i cāmdan sen çekmede her dem şafağ-gün mey
 Otāguñ mest olup başuñdaki destāra yaśdanmış
Ser-i kūyında gördüm arka virmüş hāre bir Őāşık
Kanatmış tāze dāğın harlar gül-zāra yaśdanmış
43b Kõmiş bir daşa Mecnün baş görmüş düşde Leylā'yı
 O daşı niçe yıllar āra kuçmuş āra yaśdanmış
Hayālî ruhlarıyle zülfine yārüñ esir olmuş

Güneş yollara düşmüş sâyeler dîvâra yaşdanmış

229

Ve lehu

fe'Öilâtün fe'Öilâtün fe'Öilâtün fe'Öilün

Dağlarca ideyin minnet-i Ferhād'e yine

Vireyin tıfl-ı dili şan'at-ı üstāde yine

Vahşet-ābād-ı ğama ugradaym Mecnūn'ı

Getürüp āh ile vādîleri feryāde yine

Rehne geldi der-i mey-hāneye alınmadı hayf

Bir çadeh bādeye yüz hırça vü seccāde yine

Gird-bāda be nedür hāl didüm döndi didi

Beni hāk itmiş iken virdi felek bāde yine

Harem-i vahdete irgürdi Hayālî yolın

Va'Öiz-i şehri dağı layile illāde yine

230

Ve lehu

mefā'Öilün mefā'Öilün mefā'Öilün mefā'Öilün

Melāmet mülkine mālîk olup tā kim Öalem çekdüm

Selāmet defteri erķāmına evvel ķalem çekdüm

Görüp sāğarda Öaks-i la'Öl-i yāri reşkten öldüm

İçince ķanını anuñ nice derd ü elem çekdüm

Muht-ı Öışķda ben ol neheng-i sayd-yābum kim

Yedi deryāyı lertzān eyledüm her geh ki dem çekdüm

İşgi itleriyle hem-sifāl oldum bihamdi'llāh

Bu zevķı bulmadum şehlerle gerçi cām-ı Cem çekdüm

Hayālî küşe-i mey-hānede bir doğru yol buldum

Götürdüm ayağı ser-mest olup gavgādan el çekdüm

Götürdüm ayağı Öişret diyārına kadem çekdüm²³

231

Ve lehu

fāŐilātün fāŐilātün fāŐilātün fāŐilün

Mihr ü meh iki ışıkdur tekye-i eflākde

Tekyenün kurbānlarıdur geşt idenler hākde

Her zebāna āteř-i dilden zebān-ı hāl ile

şerh ider süz-ı dili şinemdeki her çākde

44a řāhid-i maķřūd kılmaz büŐl-heves dillerde cāy

řāhlar mesken idinmez menzil-i nā-pākde

Her fenā ehline bir ser-riřte-i maķřūdmuř

Mār-ı mağz- āřāmlar kim var imiş Đahhāk'de

Ey Hayālî Öişk yalıñ yüzlü bir Mecnün'miř

şöyle görmiş bir kişi āyiņe-i idrākde

232

Ve lehu

meföülü fāŐilātü mefāŐilü fāŐilün

Yegdür şu kāsrdan k'ola anuñ soñı harāb

Rind-i řarāb h~ar u cām içre bir hābāb

CemŐ it özüñi olma periřān raķam-miřāl

Fāni cihānı sıfr gibi hiçe kıł hisāb

Meyl itme yüzde zülfine kim şonmaz aña murg

²³ Bu mısra, elyazmasında yan tarafa yazılmış.

Bir gül-sitān içinde asılursa bir gurāb

Sevdā-yı zülf-i dil-ber ider tıre göñlümi

Gün pertevine hāyil olur nitekim sehāb

Yirde gerek Hayālī yüzüñ sāyeveş senüñ

Başuñ göge irerse de mānend-i āfitāb

233

Ve lehu

mef'ÖlÜ fā'Öilätü mefā'Öilü fā'Öilün

Çaşuñ hilālını meh-i tābāna virmeziz

Gün ruħlarıñı şem'Ö-i şebistāna virmeziz

Ağşehir'e alnuñı yüzüñi Aydın iline

Miskin saçuñı mülk-i Çaraman'a virmeziz

Hattuñı sebze-vāra Semerkand'a leblerüñ

İşik tozını kuħl-ı Şifahan'a virmeziz

Göz çarasını mesken iden Öaks-i la'Ölüñi

Žulmet içinde çeşme-i hayvāna virmeziz

Ben ol Hayālī'yüm ki işigüñ gedāluğın

Taht-ı ÖAcem'le milket-i ÖÖsmān'a virmeziz

234

Ve lehu

mefā'Öilün fe'Öilätün mefā'Öilün fe'Öilün

44b Menüm ki nažm-ı seririnde šāhib-erkānum

Menüm ki āb-ı ruħ-ı mülk-i Āl-i ÖÖsmān'um

Šabā-mišāl sebük-i ruħ şu gibi meyyāl

ÖAdūya āteş ü aħbāba hāke yeksānum

Nebi Medīne-i Öilm oldu bāb-1 Őāh-1 Necef
O dergehūñ itiyūm ol řapuda derbānum
Devāb gibi baña depme Şalma ādem iseñ
Ki pişe-zār-1 kerāmetde Şır-1 ğarrānum
Çü batn-1 hūt eminūm Hūzeyl-i Yūsuf-1 pāk
Çü ŐıŐı ehl-i necātum ŐuŐayb çübānum
Kelām gibi bülendūm hūner gibi hoŐ-hāl
Kerem gibi güzelūm baht gibi handānum
Ne deñlü olduñ ise seyl gibi ālūde
Özüñi baña iriŐdūr ki Őayn-1 Őummānum
Yüzüme tā ki çekildi bu perde-i Şüret
Hayāl-i yār-i cihānum hārif-i fettānum
Hayālī meşreb-i ahrār bulmuşum liķin
EŐır-1 silsile-i āsumān-1 gerdānum

235

Ve lehu
mefāŐılūn mefāŐılūn mefāŐılūn mefāŐılūn
Bu şat şat şan ile dolmuŐ dili cānāna taŐŐırdum
Vefā tumārını bir ğonce-i handāna taŐŐırdum
Hādeng-i ğamzesi peykānına ğöñlümde yir itdüm
ZüleyhāveŐ dirīğā Yūsuf'um zindāna taŐŐırdum
Ter itdüm çeŐme-i hūrŐid-i Őummāna keder virdüm
Ayağı toprağın çün diğe-i giryāna taŐŐırdum
Bu ğöñlüm Hühüd'un Simurg'a irğurdüm bihamdi'llāh
Elümde yazumı sultān-1 Őālī-Őāna taŐŐırdum

Hayālî naqşına bakup küşāde olmağa dāyim

Bu şiŖr-i nāzeninüm defter-i diyvāna tapşırđum

236

Ve lehu

mefŖlŖlŖ fāŖilātŖ mefāŖilŖ fāŖilŖn

45a Bu naŖm-1 āb-dār ile fehm it ne sŖylerem

Dıdār-1 hāq āb-1 rŖh-1 heft-kişverem

MaŖnıde naŖm kişverinŖn tāc-dārıyŖm

ŞŖretde gerçi başı aqıq bir Ŗalenderem

DŖrr-i kelāmumı şadef-i kāyinatda

İdrāk iden kişi beni añlar ne gevherem

Bu ādem öldŖrŖr dirilirken MesŖhı var

Her bir at ugrusı beni şanır ki bir harem

Sende libās-1 fāhır u bende bu naŖm-1 pāk

Sen cism-i perver olduŖ u ben rŖh perverem

Tıg-1 zebān terk-i kŖleh nāmdur baña

Başlar kesici Ŗanlar aqıtımaz dil-āverem

Ben ol Hayālî'yŖm ki çekŖp cevr Ŗ guşsañı

Yine duŖā-yı devlet idŖp şŖkr eylerem

237

Ve lehu

mefāŖilŖn feŖilātŖn mefāŖilŖn feŖilŖn

GŖñŖl seni dileyŖ her cenāba yŖz dutdı

Ėayāl-i āb ile teşne serāba yŖz dutdı

Nişānuñ almağa ey meh hŖrŖf-1 kevkebden

Müneccim encüme monlā kitāba yüz dutdı
Cihāna Óaks-i ruhuñ tā ki düşdi mahlūkuñ
Kimisi nāra kimi āfitāba yüz dutdı
 Karār-gāhıydı bir zamānda bir şāhuñ
 Göñül sarāyı ki şimdi ĥarāba yüz dutdı
Hayālî yāri ararlar yiri gögi dolanup
Fıganlarum göge başum türāba yüz dutdı

238

Ve lehu
feÓilātün feÓilātün feÓilātün feÓilün
Ne gam ey nāle belā eylese pā-māl beni
Çekme bi'llāhi olup Óāleme dellāl beni
 Cezbe-i Óışk ile şūrîde-i dergāhum ben
 Mest ü yā bengî mi şanduñ behey abdāl beni
45b Mürşid-i kûşe-nişındür ĥum-ı mey ey sākî
Batın-ı şāfî anuñ eyledi ĥoş-ĥāl beni
 KaÓbe-i derd benüm dūd-ı dilüm şālimdür
 Bürüsün vādî-i gamda bu siyeh şāl beni
Mūya döndüm gam-ı zülf ile götür toprağdan
Çıkdugunca göge ey nāleyile al beni
 Cismümi ilter ise tahta-i reml üzre şabā
 Remllerle bulmaya remmāl beni
CürÓāsın cām-ı Hayālî'nüñ içerseñ dirsın
Ĥaşre dek mest ide bu bāde-i kıttāl beni

Ve lehu

mef'Öülü fä'Öilätü mefä'Öülü fä'Öilün

Yolında ser virüp şu ki serverlik eyledi

Meydān-1 Öıŝık içinde dil-āverlik eyledi

Kim ki bu çarḥ-1 pırezene māyil olmadı

Merdāneler içinde bugün erlik eyledi

Zünnār-1 zülfin eyledi bî-din rāḳıbe Öarz

Gördüñ mi ol şanem nice kāfirlik eyledi

Peykān-1 yār ŝıneme geldi yüreklenüp

Dil deldi cānum aldı ciger derlik eyledi

Dilden Hayālî şüret-i idrāki kazıyup

Divāne meşreb oldı ıalenderlik eyledi

Ve lehu

fä'Öilätün fä'Öilätün fä'Öilätün fä'Öilün

İtmezüm gül-zār-1 seyrin bülbül-i gūyā gibi

Meskenüm Ųāf-1 ıanā'Öat olalı ÖAnḳā gibi

Kühveŝ çek dāmenüñ ŝāhrā-yı Öālemden göñül

İki yaıa ıssı olmaı isteseñ deryā gibi

Bir içim şu minnetin çekdürme naḥl-i ıaddüñe

Tā ki ḥaddüñ miıvesi Öizzet bula ḥurmā gibi

Żerre deñlü ıılmađuñ dehre Hayālî iÖtibār

Topuñ aısun göklere mihr-i cihān-ārā gibi

Derkenar

Sūzen-i dil-dūzı ğamzeñdür baña hāyil olan

Yohsa eylerdüm tecerrüd ¼asdını Őİsā gibi

46a [boş]²⁴

46b ĞAZELİYYĀT-I NECĀTİ

241

mefāŐilün feŐilātün mefāŐilün feöilün

Benüm sevüm ne virür sende himmet olmayıcağ

Neye yarar iki başdan maĥabbet olmayıcağ

Geñez gelür saña sūfî Őibādet itme velî

Güc olur Őāşıkā bir nesne Őādet olmayıcak

Şarāb-ı nāb didüĝüñ nedür nenüñ emidür

İçüp içüp kişi mest ü melāmet olmayıcağ

RiŐāyet eyle ne deñlü gerekse Őuşşākı

Ki pādişāh beg olmaz raöiyyet olmayıcak

Necātî ayaĝı tozın getürmedüñ ele

Ne müşkil olur imiş başda devlet olmayıcağ

242

Ve lehu

feŐilātün feŐilātün feŐilātün feöilün

Zāhidā Kaöbe'ye tayanma gel ey gevden gel

Cān u dil piş-keş ile işigine evden gel

Ruĥı şatranc-ı maĥabbetde beni mat edicek

Beydağ-ı hāl-i siyāhı didi var öğren gel

Leblerinden dil ü cān buse temennā edicek

²⁴ “Elyazmada bu kısım boş bırakılmıştır.”

Lağ idüp zülf-i siyāh-gārı didi tolan gel

Geldi şeh-bāz-ı maḥabbet ki cihān ide şikār

Merḥabā tāyir-i ferhunde hemişe sen gel

Hālet-i Őişkı Necāti'ye danışdum didi kim

Her cefā-kāra gönül vermeyelüm oğlan gel

243

Ve lehu

meföülü fāŐilātü mefāŐülü fāŐilün

Ol günden irse tır-i gam olma dilā melül

Gökden ne yağdı kim anı yir itmedi ḳabül

Müjgānuñ ile eşk-i derūnum olur ziyād

Şol ev gibi ki süzen-i hurşid ide duḥül

Zülf-i siyāhı baş ege mi ben şikeste

Kim dost yüz vireli gönüllendi bu fuzül

Tübā-yı ḳaddüñ ile gören ey gül-i behişt

ḳaddüñe muntehā didi Tübā'ya bĳ-uşül

Bād-ı fenā ḳubāruñı tā kim şavurmaya

Var ey Necāti küyına ḥasret yaş ile öl

244

Ve lehu

mefāŐilün mefāŐilün feöülün

47a ḳuluñdur meh ḳapuñda ac eger tok

Ne lāzım söylemek ḳul eksük artuḳ

Niçün ḳuluñ dura itler uluya

Dimez miydüñ ki ḳulluḳdan ulu yoḳ

Depinmesün iñen minberde va'iz

Kimüñle ceng ider aña uyar yok

Kim inkār eyler ise tütüyāya

Ayağũñ tozın ilet gözine sóğ

Necātı kıocalıkda oldı Óāşık

Dirigā geldi geç vaqt irdi konuğ

245

Ve lehu

fā'ölātün fā'ölātün fā'ölātün fā'ölün

Ten esāsın yıkdı kıldı cān evin ābād Óışık

Dilde seng-i hicr ile şaldı ağır bünyād Óışık

Derd ü miñnet ger bu ise i'otikādum ol durur

Çekmedi Mecnün belā vü görmedi Ferhād Óışık

Ķāmet-i āzāduña şimdi hevādār añılur

Neydügüni bilmez iken serv ile şimşād Óışık

Óışık-ı te'ölif idenüñ Óuğbāda olsun rühı şād

Gerçi dünyāda bizi itmedi bir dem şād Óışık

Ey Necātı derd-i Óışık nice kıul olmayayın

K'eyledi dünyā Ķamından ben kıulun āzād Óışık

246

Ve lehu

mef'ölülü fā'ölātü mefā'ölülü fā'ölün

Oldı vü olısar neki yazıldı mā-sebağ

Leyl ü nehār içün ne kıara diyelüm ne ağ

Ķıymazdı baña Ķamze-i bed-mest sākıyā

Çoltuđ veziri olmasa yanuñdaki şabağ
Çorşarın ola serv gibi dāmenüñ hep al
Sol günde kim gele bir ayağ üzre biñ ayağ
Yüz sürmez isem işigi tozına Óışđ ile
Biñ kez řabā gibi varayın KaÓbe'ye yayağ
Çuluñ durur Necātı eyā kimyā-naşar
İşini altun eyle biricik yüzine bağ

247

Ve lehu

mefÓülü fāÓilātü mefāÓilü fāÓilün

47b Faşl-ı bahārdur heves-i sebze-zār idüñ

Bir lāle-çihreyile mey-i hoş-güvār idüñ

Bir dem içinde biñ yaşamağ ārzü ise

Bir lahza serv gibi çemende řarār idüñ

Nergis gibi cihānda gözünüñ başar iken

Bir serv ayağına zer ü şimi nişār idüñ

Ğonce işāret eyledügi āsitin ile

Ğül dāmenini tiriñüze perde-dār idüñ

ÓÖzrüni gül diler gibi cümle cerāyimüñ

Bir küşe-i çemende geliñ ihtiyār idüñ

*El-intizār eşeddü mineól-mevt*²⁵ dir şadiş

Ólen yine dirildi yiter intizār idüñ

Bir yıl idi ki gül gibi pinhān idi çadeh

Vařti durur Necātı geliñ āşikār idüñ

²⁵ “Beklemek ölümden şiddetlidir.”

Ve lehu

fā'Öilātün fā'Öilātün fā'Öilātün fā'Öilün

Çeşm-i mestüñe düşer mi dem-be-dem şan eylemek

Zülfüñe mi şaldı her dem dil perişān eylemek

Çün vişālün gencine cāy itmez idün dostum

Neydi dil ma'Ömüresin cevır ile vırān eylemek

Uyusun tek raĥat ile nergis-i bīmār dost

Yüzüm üzre gözlerüm yaşını bārān eylemek

ÖIşş işi şekl-i belādur pādişāhum tapuña

Müşkilini şullaruñ āsāndur āsān eylemek

Ey Necātī ÖIşşdan Öāşıklara maşşūd ne

Öİd-i vaşla irişüp cānını şurbān eylemek

Ve lehu

fā'Öilātün fā'Öilātün fā'Öilātün fā'Öilün

Sāşiyā şam leşkerine ĥüsn-i tedbır eylemek

Şāgar u meydür sürāĥiyle ağız bir eylemek

ÖĀşıkum şālū belādan ırma yolumdan beni

Kimsenün ĥaşşkı degül taşdıri taşyır eylemek

Borcum olsun cān u baş üstine şurbān olduğum

Tır-i şamzeñle kemend-i zülfüñe yır eylemek

Fılduñ ĥarc eyledüm Öömrüm civān itdüm seni

Şimdi yigitlik midür cevruñ beni pır eylemek

48a Yazmayınca ĥāşıye ĥatt-ı muÖanber ĥaddüñe

Müşkil olur āyet-i hüsniñi tefsir eylemek

ÓĀciz ü ser-geşte iken bir kılında zülfüñüñ

Neydi bu bir nā-tüväna iki zencir eylemek

Kaşdı budur kim Necāti ğamzeñe ğurbān ola

Dostum lāyığ degül ħayr işi teóħir eylemek

250

Ve lehu

mefāÓilün mefāÓilün feÓülün

Elā ey Yūsuf-ı KenÓāni Mısr' uñ

ÓAzizi Óālemüñ sultāni Mısr' uñ

Gözümden gitmesün ħaddüñ ħayālī

Kenār-ı Nıl olur seyrāni Mısr' uñ

Begüñ beglenmesün ħaddüñde zırā

Ĥabeş olduğı yok sultān-ı Mısr' uñ

Şeb-i zülfüñde ğandil-i cemālüñ

Ķo yansun kim budur erkāni Mısr' uñ

Favāf-ı KaÓbe'dür küy-ı Necāti

Şaçı Şām' uñ ruĥ-ı ħandāni Mısr' uñ

251

Ve lehu

mefāÓilün mefāÓilün mefāÓilün mefāÓilün

Cemālüñ muşĥafi ħağķı mübārek fāldür zülfüñ

Ki tāvūsı mürekkeble yazılmış dāldür zülfüñ

Meger bir yüce serviden yire düşmişdür anuñçün

Ķızarmuş cümle endāmı şikeste-ĥāldür zülfüñ

Ne cān ile vire dil kim siyāset-gāh-1 ŐiŐkuñda

İki cellāddur cismüñ iki çengāldür zülfüñ

Bugün urmağda dutmağda çatı sehhārdur gamzeñ

Bugün aśmağda baśmağda çatı çattāldür zülfüñ

Necāti her Süleymān’uñ görüp çaddüni ol kāfir

Baña geldükce her dāyim işi ihmāldür zülfüñ

252

Ve lehu

fāŐilātün fāŐilātün fāŐilün

48b Cānımuñ cānı degül mi leblerüñ

Yüregim çanı degül mi leblerüñ

Ĥüsn bezminde ĥatt-1 müşğın ile

Rāh-1 reyĥānı degül mi leblerüñ

Dü[r] dökersin [her] çaçan gelseñ söze

Cevherüñ kāmı degül mi leblerüñ

ŐiŐkuñuñ ölümlüsine dostum

Cān durur nāmı degül mi leblerüñ

Ey Skender-çadr ĥatt-1 Hıızr’uñuñ

Āb-1 ĥayvānı degül mi leblerüñ

NiŐmetü’llāh degül mi būseler

Şāh Ĥandān’ı degül mi leblerüñ

Olcağ sıb-i kelāmı çabğabuñ

Nağl-1 rabbānı degül mi leblerüñ

Ve lehu

mef'Öülü fâ'Öilätü mefâ'Öilü fâ'Öilün

Gül muşhafun şabā yeli açdı varağ varağ

ÖIşğ āteşini bülbül oğıdı sebāk sebāk

Mihrüñle gökde mihr içer zehri tas tas

Hicrüñle lāle yirde yudar şan şanağ şanağ

Göreydi lāle haddüñi bu luţf ile senüñ

Sögeydi gonce ağzuna bülbül varağ varağ

Cān gülşeninde zülf ü Öizāruñ hevāsına

Reyhān deste deste semenler kucağ kucağ

Küşe-nişin olanları gördüm ki Öākıbet

Āhū gözüñ yatağın ararlar bucağ bucağ

Vaşf-ı ruhuñla yazmağa şİÖrin Necātı' nūñ

Kağıd tutarlar elde çiçekler tabağ tabağ

Ve lehu

mefâ'Öilün fe'Öilätün mefâ'Öilün fe'Öilün

Felekleri oda ursun gönül ço nālelerüñ

Ben umarum ki görem bir nefesde biñ eserüñ

Beni ölüm oğına uğradup durur ğamzeñ

Delindi nāy gibi şorma hālünü cigerüñ

Beni bu hālde gören du'Öā diler ki ölem

Ne şüphe var bilürin yüzi şutludur seferüñ

49a

Mişāl-i nergis-i şehlā gerekse zerrin-tāc

Edeb yolını gözet kendözinde tut nažaruñ

Ne atı bî-aber olduñ arîf-i şöhbetden

arāb-ı nāb ile sākiler aldılar aberüñ

Necātî beñlerüñi leblerüñle vaşf ideli

Çekirdegün ıkarur sözde geri kim şekerüñ

255

Ve lehu

mefāilün mefāilün feülün

Göñül ger ul iseñ bir āh ile ol

Belāya śabr ıl Allāh ile ol

Yaluñuzlu bir Allāh'a yaraşur

Göñül sen girye ile āh ile ol

Şeb-i rıletde ey şem-i hidāyet

Hele bir laza ben güm-rāh ile ol

Anuñ iün eker işkence zāhid

K'ider irārımı ikrāh ile ol

Eyā śüf alenderdür Necātî

Ögünmez manśıb ile cāh ile ol

256

Ve lehu

fāilātün fāilātün fāilātün fāilün

Olalı hicrānla dergāh-ı dil-berden irā

Āh u efgān oldu işüm işidenlerden irā

Ey benüm ālüm śoranlar n'olduğum bilmez misin

Żerrenüñ avālını urşid-i enverden irā

Almayam devrānı sensüz virseler bu hābbeye

ıymeti olmaz śadef kim ola gevherden ırā

Görinür nūr-ı cemālūñden dehānuñ çeşmesi

Gerçi olur āb-ı hāyvān şems-i hāverden ırā

Ey gam-ı dil-ber śaın cān u gönülden çıkma kim

Pādişeh cāyiz degüldür ola leşkerden ırā

Dökeyin kendü elümle leblerüñcün yaşımı

Şol meges gibi kim ola şehd ü şekkerden ırā

Pāy-būs-i şehriyāra saŖy it olma nā-ümüd

Ey Necātı kimse görmez devleti erden ırā

257

Ve lehu

fāŖilātün fāŖilātün fāŖilün

49b ıbledür Ŗuşşāa ol vech-i hāsen

KaŖbe'dür her ande göründüñse sen

opısar imān ile urŖān ile

Ĥadd ü hattūñ Ĥasretinden cān viren

Ten gerekmez tiğ-ı gam-ı mecrūhuma

Kim şehid-i Ŗişa yaraşmaz kefen

Hey dimezseñ yol başar başlar keser

Furra-i tarrār zülf-i pür-şiken

Ağız açup taña alur gönçeler

Leblerin gülşende vaşf itdükce ben

Haste gönüller deminden oldu śağ

Dāyimā bād-ı śabā olsun esen

Ey Necātî işüñ altun eyledi
Kimyā-yı Őiřkuña ol sım-ten

258

Ve lehu
meföülü mefāŐülün feöülün
Revnağ bulalı bu hatt-ı miskîn
Yüz yire qodı benefşe miskîn
Yer öpdi şu Őarızuñ öñünde
Ĥüsñüñe zemāne itdi taĥsîn
Āh eyle göñül ki yār her dem
Āyine gibi olur nev-āyîn
Olmaycağ ey göñül sitāre
Ne fāyide virür eşk-i Pervîn
Gün yüzine māh öykünürmiş
Eyü ya Necātî gözüñ aydın

259

Ve lehu
mefāŐülün mefāŐülün faöülün
Hayāl-i yār öñine ma-ĥazardan
Dil ü dıdem bulandı ĥuřk-ı terden
Lebin vaşfin işitmiş goncelerden
Gül açılmış anuñçün çin seĥerden
Sevād-ı dıde mülk-i dil senüñdür
Neñ eksük pādiřāhum baĥr u berden
50a Baña bir büse vir ölsün raqıbüñ

Halās ol dostum hayr ile Őerden
Eger Őirin lebüne öykinürse
Göreyim tañrı dād olsun Şekerden
Nūruñı gördüm itdüm ÓayŐa bünyād
Kim işe ibtidā hoşdur seherden
Göñül ÓiŐk odına yanar gözüm nem
Necātı tañrı Őaklasın beterden

260

Ve lehu
feÓilātün feÓilātün feÓilātün feÓilün
Bir içim Şu umarum hançer-i bürrānuñdan
N'ola bir kez içirirseñ ne gider yanuñdan
Gül-i cennet gibidür dirmek ile eksülmez
Büse lutf eyle bize gonce-i handānuñdan
Yāra cānum dir imişsin ola mı bize raķıb
Ölmez isem seni bı-zār ideyin cānuñdan
Himmetünde yine hicrān görünür cān u dile
Ben senüñ kırtulamayam gibi hicrānuñdan
İtlerinden bugün öñ añdı Necātı seni yār
Yine mümtāz olasın gibi hep aķrānuñdan

261

Ve lehu
fāÓilātün fāÓilātün fāÓilātün fāÓilün
At kemend-i zülfüñi ben mübtelāya dostum
Kim baş açup durmuŐum derd u belāya dostum

Az alıbdur kim gzm ya ile hum tei
Yirleri v gkleri vire fenya dostum
Gonce azundan ne sz auldu kim andn olup
Gl ıardı cbbesin virdi abya dostum
Ne revdur kim iraqdan baar iken fitb
Ay ine aru gele sen meh-likya dostum
Al gtrbdr Necti kim gzeller olmasun
zır ol gel sen daı ubu duya dostum

262

Ve lehu
mefl filt mefil filn
Grdm yzn dde-i giryndan el yudum
u gibi gnlm oudu revn andan el yudum
Grdm ki gitmeyince gnl yz yumaz gzm
Vardum cigerde atre adar andan el yudum
Ruhsr-ı dil-firib-i araq-rizn grp
ebnemler ile n-ı gl-istndan el yudum
50b Uyup hevya terk-i diyr eylesem n'ola
Bir atreym ki lcce-i ummndan el yudum
Laln yiter Necti'ye dny v horet
Kever uyile eme-i ayvndan el yudum

263

Ve lehu
mefl filt mefil filn
Gnlmi sensiz egleyemez serv ile semen

Serv ü semen gelür baña tábütla kefen
Sen şım-ten-i nigār ile terlik dekeş durur
Bir pirehenle sebzeve çıķduķça yāsemen
Ey māh-ı hūsn mihr-i felek bezmine gelüp
Ger şemŖ gibi ķarşuña yanmazsa uşta sen
Şalma şaçuñı çünki vefāsuzdur ol zeķan
Bı-āb olunca çāh ne lāzım aña resen
Cān virme çeşm-i dil-bere dırsüz Necātı'ye
Hey n'oldı şöyle dırsüñüz ölsün mi ya seven

264

Ve lehu
mefŖölü fāŖilätü mefāŖilü fāŖilün
Şāmıler itmesün diyü ikide bir hücüm
Götürdi zülf-i ķāŖidesin yazdı ehl-i Rūm
Dünyā bütün benüm dise yarım ağız lebüñ
Cān-ı Ŗazıze ayruķ ecel itmeye hücüm
Hiç idebile mi lebüñüñ şivesin Mesıh
Ağızdan öğrenile mi ihyā gibi Ŗulüm
Ėālün cefāyı hūşe-i zülfüñden öğrenür
Üzüme göre kararur ey bı-vefā üzüm
Avlamağa güzelleri maniŖ olur faķıh
Moñlalaruñ şikārda olur liķası şüm
Ölüm işi hāķ işidür andan kim incinür
Yāri Necātı Ėayr ile görmek durur ölüm

Ve lehu

mef'Öülü fä'Öilätü mefä'Öilü fä'Öilün

Mey-gün-ı lebüñ hayāl ile kıan aķar yaşıum

Kim didi tır-i ğamzeñe kim kıana kıar yaşıum

Çoķ yaşıasun ki çeşm ü dile baħr u ber geçüp

Geldi getürdi derd-i deründan haber yaşıum

51a Kuħl olmaz ise gözlerine ħāk-i pāy-ı dost

Ağlayu ağlayu iki gözden çıkār yaşıum

Sen servi kııldı ğülşen-i ħüsn içre ihtiyār

Ey bî-bedel degüldür iñen bî-nażar yaşıum

Şatsun yiridür ayağı tozın direm direm

Çün kıatre kıatre üstine küvler düşer yaşıum

Ĥaķkā ki bir demine vişālün bedel degül

Biñ yıl olursa ĥasret ile dostlar yaşıum

Āhum dütüni göklere çıkdı Necātiyā

Bir demde eyledi sefer-i baħr u ber yaşıum

Ve lehu

fe'Öilätün mefä'Öilün fe'Öilün

Leb-i la'Öl-i nigārı gözleyelüm

Bāde-i ĥoş-ğüvārı gözleyelüm

Bize serv ü çınārdan ne biter

Varalum kıadd-i yāri gözleyelüm

Şem'Övār ortaya atılmayalum

Cām gibi kenārı gözleyelüm

Gül hâyāsuzluğ itse yüzleyelüm

Dil-ber-i gül-Ŗizārı gözleyelüm

Ėulgulı ŖiŖenũñ baŖ ağrısıdur

Ŗāđarı bĩ-ħumārı gözleyelüm

Nice bir aldaya Ŗumāra vire

Biz de rũz-ı Ŗumārı gözleyelüm

Düşdi zevrağ Necātĩ baħr-ı ğama

Çāre ne rũzgārı gözleyelüm

267

Ve lehu

fāŖilātũn fāŖilātũn fāŖilātũn fāŖilũn

Ayru düşdũm dostlar serv-i bũlendũmden benũm

Rastĩ ben bũyle ummazdum efendũmden benũm

Giydirelden dest-i ħasret ğam belāsın egnime

Yine kendũm yigrenũrũm kendũ kendũmden benũm

51b Nice kez ol serv-i ser-keŖ ğordĩ ayağlar rağĩb

Dimedĩ bir kez ki el çek derd-mendũmden benũm

Bendler ğeçdi baňa zũlf-i siyāħ-ı dost kim

Ėalğ-ı Ŗālem pend alurlar Ŗimdi pendũmden benũm

Ey Necātĩ baňa bu devlet yiter kim ehl-i derd

Tāzeler cānını ŖiŖr-i dil-pesendũmden benũm

Ve lehuū

fā'Ōilātün fā'Ōilātün fā'Ōilātün fā'Ōilün

Fıkr-i sevdā-yı ser-i zülfüñ ucundan güzelüm

Qıssa-i Leyli vü Mecnūn'a dönüpdür meşelüm

Şevk-ı hürşid-i cemālūñde dehānuñdan eşer

Bulmadum zerrece hiç oldı kamu mā-haşalum

Şerbetçün lebünüñ dir hasteye dil şerbet ola²⁶

Anı ben haste dile lutf ile buyur emelüm

Bilmezüm kim niçe hançer durur ey dost dilüñ

Hiç eser eylemedi aña füsün-ı hiyelüm

Devr-i haddüñde gelüp hattıñı mahv itdi lebüñ

Ey dirigā dükənüp Ōömr irişdi ecelüm

Nice rengin dimesem lāle-180ruhuñ medhini kim

Gül gibi hürrem olur her kim oğursa gazelüm

Ben Necātı kapuñuñ hākine yüz sürdügüm ol

Umarum bir gün ire ayagüñ öpmege elüm

Ve lehu

fā'Ōilātün fā'Ōilātün fā'Ōilātün fā'Ōilün

Nāleye āheng iderseñ ey gönül Ferhād'a gel

Bağruña taşlar başup tağlar gibi feryāda gel

Sen gönülden çıkdıgüñdur gayrıya yār olduğüñ

Eksügünse ey kamer-ruh yāda varma yāda gel

²⁶ Mısranın vezni bozuktur.

Çekmek isterseñ bugün bār-ı ta'Öalluğdan elüñ

Serv gibi sebze-zār-ı Öāleme āzāde gel

Maĥv olur nağş-ı emel mānende-i ĥatt-ı mezār

Ĥāk-i pāy-ı hān-ı şāne Öārif iseñ sāde gel

52a Oñmaduğından biliñ oldu Necātı tışe-kār

ŞanÖat öğrenmek eger mağşūd ise üstāda gel

270

Ve lehu

feÖilātün mefāÖilün feÖilün

Fāş ider ağzuñı lebüñdeki ĥāl

Şırr-ı gaybi çü noğta-i remmāl

İnegüñ çāhı ĥavz-ı billürin

Fudağüñ çeşme-i revān zülāl

Başdan geçmedük hod iş yokdur

Gel kemend-i şaçuñı boynuma šal

Ġurre kıl қаşuñuñ қо fitnesini

Kişver-i cānı kılcuñ ile al

ÖIşğ cāmını tut cihāndan geç

Қıl mey ile Necātı defÖ-i melāl

271

Ve lehu

mefÖülü fāÖilātü mefāÖilü fāÖilün

Turup çemende ey gül ü ey serv-i muttaşıl

Ruhsār u қadd-i yāra dolaşma üzül kesil

Āb-ı ĥayat içdüñ ise ey ĥuceste Ĥıızr

Hatt-1 leb-i nigāra ber-ā-ber dirilme gel
Gülşende turup oturacaq yir bulunmadı
Çadd ü Öizāruñ ideli serv ü güli hacil
Cismüm belüñ gamıyla inceldi şöyle kim
Vezn eyler iseñ ikisini ola kı1-be-kı1
Münkirdür ehl-i hırқа Necātı maħabbete
Meşhūr nüktedür ki *Öadüvvün lemā cehel*²⁷

272

Ve lehu
mefÖölü fāÖilätü mefāÖilü fāÖilün
Çün tevbelüsün isteme ey dil şarāb-ı āl
Sāķı sözini śıma ayağı elüñe al
Göñlümi zülfi ayağa urursa gam degül
Bāzār-ı hüsn içinde biñin gör birisin al
Şöyle revān durur ki alur yürüyüvirür
Serv-i sehĳ yazarlar ise çaddüñe mişāl
Dünyāda her ne var ise terkindedür hemñin
Şanma ki hāl üstine kef geçmedür kemāl
Bayrām irişdi her kişi beg gibi şādumān
Miskñn Necātı muÖtekif-i küşe-i melāl

273

Ve lehu
fāÖilätün fāÖilätün fāÖilätün fāÖilün
52b Eyledi yüz vech ile āyñne tedbirüñ senüñ

²⁷ “Kişi bilmediğinin düşmanıdır.” Hadis-i şerif

Bağrına başmağ için bir lahza taşvürüñ senüñ

Sıneme zahm-ı ciger-düz itdüğü iylikleri

Bir bir arkamdan çıkardı Óāķıbet tırüñ senüñ

Gāh leb geh kaçad añar dil haste cānın gezdürür

Kim ecel gibi irer nā-gāh şemşürüñ senüñ

Olmuşum ser-menzil-i kūy-ı melāmetde muķım

Şükr añā kim dimediler bu degül yirüñ senüñ

Başını ķodıñ Necātı ayağı tozında kim

ÓArz ola Óizz-i huzūra Óözü-i taķşürüñ senüñ

274

Ve lehu

mefāÓilün feÓilātün mefāÓilün feÓilün

Bahār mevsimidür gül-istāna varı görüñ

Güli müşāhede eyleñ cemāl-i yāri görüñ

Çiçekler ile çemen sóhbetini eylemege

Geceyi gündüze kaçatıp gelen bahārı görüñ

Çemende nergis-i şehlāyı hoş tutuñ zinhār

Hemān anı görüñ ol çeşm-i pür-humārı görüñ

Görünmez oldu cihānuñ gözine bāğ-ı cinān

Hudā kerim durur cām-ı hoş-güvārı görüñ

Necātı'ye çemen ... uyarsıñuz

Şadā-yı bülbül ile cānıñuz uyarı görüñ

Ve lehu

mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'îlü fâ'ilün

Oldı ğam-ı zamâne ile mübtelâ gönül

Veh bir belâ ğam oldı baña bir belâ gönül

Dil derd-mendi bende çekelden ğurür ile

Bağlamış Allâh Allâh o zülf-i dü-tâ gönül

Yilter belâ-yı Öışka benüm yanuma görüp

Kaşdı budur kim ata beni ortaya gönül

Kimden tutalum ey yüzi ħurşid gel ayıt

Saña güzellik eyledi şahum baña gönül

Ferhâd'a san'at öğredür oldı Necâtiyâ

Ġam mektebinde oturalı ustaya gönül

ĠAZELİYYĀT-I EMRİ ÇELEBİ

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

53a Oķuñ bir ħışm ile geçdi dil-i pür-derd ü miħnetden

Dehân-ı zahmum açuķ ħaldı ğonce gibi ħayretden

İşitdüm şekl-i zibâ bağlamış ħatt-ı ruħuñ ey meh

Muħaķķaķ ğöñlümi alur ğörünirse o sûretden

Ġörüp yire ber-â-ber sâyesin ol serv-i ħad didi

Ne ħoş düşmiş mezellet ħâkine üftâde devletden

Şafıyyu'llâh durur ħattuñ ki yedi dâne-i ħâlüñ

Bir iki berg-i sebz ile anuñcün çıķdı cennetden

Ġayâl-i ğamzeñe yir yoķ toludur şine tırüñle

Ki igne burgacağ yir bulunmaz anda keşretten

Ħat-ı sebzūñ ğamıyla ölenūñ hākinde ey dil-ber

Çemen śanma yeşil śūf örteler ğabrine ğudretten

Şafağ śanma benüm āh-ı seher-ğāhumdan ey Emri

Felekde mihr-i Őālem-tāb-ı ğan dirler Ħarāretten

277

Ve lehu

feŐilātün feŐilātün feŐilātün feöilün

N'ola ey sım-beden ğöñlüñe eşk itse eşer

Ki ğümüş ağçe durur taşa urursañ da geçer

Umarum tiğüñi bir kez dağı sınemde ğörem

Bu meşeldür ki śu ağduğı yire yine ağar

Meh-i nev dūd-ı dilümden nice ğarardı ğör

Ele āyiñe al eyle Ħam-ı ebrūña nağar

Leb ü ruhsāruña kim beñzede ğonceyle ğüli

Birinūñ ğulağı berg ü birinūñ ağızı ğoğar

Hiğ añar mı müjemūñ tırūñi Emri dir imiş

Dostlar ol ğaşı yānuñ oğı dilden mi çıkar

278

Ve lehu

mefāŐilün mefāŐilün mefāŐilün mefāŐilün

53b Hevā śanmañ sağınup ebr-i Ħurşide niğāb eyler

Yüze yüz olmağa Ħurşid-i yār ile Ħicāb eyler

Ser-i kūyuñ hevāsında uçarmış murğ-ı zerrin per

Şağinsun āteş-i āhum anı bir ğün kebāb eyler

Dilersin vaşluñ ol gencüñ dilā gerçi ki tālibin

Şağın müşğın şacı narı senüñ nāleñ harāb eyler

Ne şanŌat ıodı çeşmüm kāsesinde Ōışğ-ı üstādı

Ki bir dem tursa içinde yaşum anı şarāb eyler

Elinde zırb-ı tığı ...lerdür oğları zaħmı

O ıaşı yā baña Emri ne eylerse ħesāb eyler

279

Ve lehu

feŌilātün feŌilātün feŌilātün feŌilün

Dür-i eşkümler ruh-ı zerdümi gerçi bezerin

Ele āyıne alursam yine kendüm bezerin

Müy-ı jülide degül başımuñ üstinde benüm

Bir gūlāmın ki maħabbet şehi tuğın çekerin

ŌĀrızuñ üstine şāl-i zūlf-i Ōabırāsāñı

Mülk-i ħüsnüñ şehisin eyle yüzine düşerin

LaŌl-i nābuñ benüm ağızuma sögermiş şanema

Anı tenhāda nezāketle şağınsun emerin

Zāhir eyler lebüñüñ vaşfını eşŌārında

Çıkarur her sözünüñ Emri nigārā şekerin

280

Ve lehu

mefŌülü fāŌilātü mefāŌilü fāŌilün

Çeşm-i nücūma kuħl için ey serv-i meh-liķā

Her gün izüñ tozın çıkarur göklere şabā

ıaşıñ ğamı hilāli zaŌif itdi eyle kim

Çemende görünür iküsi kıadd-i dü-tā

Kūyuñda hāne yapmağa isterse Óankebūt

Alsun ten-i nizārumı itsen sūtün aña

Girdāb-ı ğamdan eyledi dil zevraķın halās

Hızr irdi hatt-ı sebz-i ruħ-ı dil-rübā baña

Tebhāleler çıkardı leb[in]de degül nücüm

Āhum śadāsı çarhı belifletdi Emriyā

281

Ve lehu

mef'ölü fā'ölātü mef'ölü fā'ölün

54a Ey dost biz gedā degilüz Óışķ şāhiyuz

Kullanıruz zamānı cihān pādişāhiyuz

Perr-i siyāhdur başımızda hevā-yı zülf

Śultān-ı mülk-i miħnete tābi' sipāhiyüz

Zülf ile kāküline su'āl eyledüm didi

Bir suhte dilüñ eşer-i dūd-ı āhiyuz

Çeşm-i zamāne kuħl-ı cilādur ğubārımız

Pir-i tariķatüñ śanema hāk-i rāhiyuz

Başda şu'ā-ı āteş-i āh ile Emriyā

ÓĀlem sarāymuñ şeh-i zerrin külāhiyuz

282

Ve lehu

fā'ölātün fā'ölātün fā'ölātün fā'ölün

Görinen çarh üzre mäh-ı nev degildür bı-ğümān

Çarh mir'óātinde kaşuñ Óaksi olmışdur Óıyān

Ğonceyile zanbağ-1 ħamrā saña öykündiler
Anları bād ile urdı oldı ağızı burnı ған
Tığ-1 müjgānuñla çāk itdüm derün-1 sijnemi
Kılıcuñla açduñ ol iqlimi ey şāh-1 cihān
Ğaśr-1 dilde ғomadı düzd-i ġam esbāb-1 neşāt
Rište-i cismümle idüp üstühānum nerdübān
Ten ġubārın eşk-i hūnünümle rengin eyledüm
Çihre-i zerdüm gören śansa Óaceb mi zaÓferān
Ğabğabuñ çāhı degül ... ғudret eylemiş
Ğaśr-1 ħüsnüñ küşesinde murğ-1 cāna āşiyān
Ĥüsn uğurlarmuş ruğundan Emriyā ħurşid u māh
Başlarına ғası giydirmiş anuñçün āsumān

283

Ve lehu
mefāÓilün mefāÓilün mefāÓilün mefāÓilün
Maĥabbet şeh-süvārınuñ atı oynadıdur başum
Semend-i Óışkuñ alnumda nişān-1 naÓlidür ғаşum
Beyābān-1 belāda eyle ser-gerdān u pūyānum
Ki yayum urduğum taşdur benüm ancağ ayağdaşum
Ğörüp bu eşk-i pür-hūnum dimeñ hoş dime ey meh-rū
Ne ғанlar ağıladı çeşmüm gelince yüzüme yaşum
Lebüñçün laÓl-riz olmuş remedden sürhdür śanma
Niçe göz ağırsın görmüş durur çeşm-i güher- pāşum
Bezer her şeb hilāl-ebrūsın altun ħall ile yaÓni
Diler kim ola ey Emri Óarūs-1 dehr oynaşum

Ve lehu

fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilün

54b Serv oğurdum şadüne servde refâr olsa

Ġonce derdüm femüne Ġoncede Ġüftâr olsa

Beñzedürdüm şadd-i bālāña nihāl-i Ġüli ger

Ġonce-i sürh dehen Ġül aña ruhsâr olsa

Öykünürdi Ġözüne nergis eger olsa siyâh

Beñzedürdüm Ġüli ruhsāruña bî-hâr olsa

Mihr oğurdum yüzüne zerre dehân olsa mihr

La'Öl dir idüm lebüne la'Öl-i Ġüher-bâr olsa

Beñzemez kūyına Emrî o mehün şaşr-ı felek

Meh-i nev- tāk-ı zer encüm aña mi'Ömâr olsa

Ve lehu

mefā'Öilün fe'Öilätün mefā'Öilün fe'Öilün

Ruħuñ gibi şanı bir mäh-ı Öanberîn hāle

Femün gibi şanı bir Ġonce gevherîn jāle

Yaşar mıydı çemen tekyesinde Ġöğine dāğ

Eger Öizāruñuñ abdālı olmasa lāle

Nücüm şanma ki āhum hārāretinden çarħ

Ġesābsız çıkarupdur lebinde tebħāle

Ben ol şehüm ki toğuz çinî kāsedin çarħuñ

Çalar mecālis-i Öişşumda mutrib-i nāle

Bulandı dide-i çarħ Emrî hālüm ağlamadan

Meh-i münîri ihâta iden degül hâle

286

Ve lehu

fe'Öilâtün fe'Öilâtün fe'Öilâtün fe'Öilün

Söz atar nâvek-i kıtîl müje-i cânâna

Oğçılar anuñ için ağzını yurlar kıana

Bir hilâli iki Pervîn'ün arasına alur

Necm-i eşküm ile görünsem o meh-i tâbâna

Dest-i hâsret gözümüñ kılsa girîbânını çâk

Tükme-i sîm-i sirişki dökilür dâmâna

Kim ki genc-i dideme el şuna ğarķ-ı hûn ider

N'ola zencîrini çizerse diş ile şâna

Emriyâ ur iti izine şararmış yüzüñi

Hâl-i arzu eyle bunı sen o gül-i handâna

287

Ve lehu

fe'Öilâtün fe'Öilâtün fe'Öilâtün fe'Öilün

Eyleyüp naķd-i ğamı sîne-i hâkide nihân

Câ-be-câ dâĝ-ı belâdan kıodum üstine nişân

Eyledür za'Öf-ı beden kûze idüp topraĝımı

Dikseler barmaĝile nâle ide niçe zamân

Hoķķa-i ... anuñla mühr urma

Mühr-i la'Öl-i lebüñüñ çünkü degül hatt-ı Öiyân

55a

Yine dün naķd-i hâyatı ğötürüp gitdi oķuñ

Çıķup ardınca giderlerse n'ola ruĥ-ı revân

Emriyā nāfını gördüm o gözi āhūnuñ
Ĥalka-i mīm gider meger içinde hemān

288

Ve lehu

feŖilātün feŖilātün feŖilātün feŖilün
Ķul olayın ben anuñ ŖarŖar-ı āzādesine
Ki görüp servini sāye sala Ŗftādesine

Ķam-ı zülfüñle Ķara Ŗu gözümü oldı muĥit

Döndi deryā-yı siyāh içre yılan adasına

Gitmege eyleme meclisde Ŗitāb ey sākı

Öldürür ĥalkı ŖaraĶ Ķatma lebüñ bādesine

Dide gehvāresini dürler ile zeyn itdüm

Mesken olaldan anuñ tıfl-ı ĤabeŖzādesine

Yaza görsün o Ķamer ĥātır-ı āŖüftemüzi

Ĥat Ķalem çekmedin Emri ĶaraĶ-ı sādesine

289

Ve lehu

feŖilātün feŖilātün feŖilātün feŖilün
Zülf-i dil-dāre ki derdin dil-i maĥzün söyler
Güyyā Leyli'ye aĥvālini Mecnün söyler

Çaĝıran raŖd degül nāleyile giryeyile

Yār-ı bi-mihr idigün Ŗāleme gerdün söyler

Ŗerĥ ider cevı ü cefāñı Ķam-ı ŖıŖĶ ehline dil

Bu Ŗalī Ŗanki telāmiz ne Ķānün söyler

Söylerüm Ķāmetini serv ile vezn itdügümi

Rāstî şā'ir olan kimesne mevzūn söyler

Bir ğazel söylemiş Emrî dişiñüñ vaşfında

İşidenler didiler hep dūr-i meknūn söyler

290

Ve lehu

fā'īlātūn fā'īlātūn fā'īlātūn fā'īlūn

Dilde derdūñle belā vü miñnet ü ğam vardur

Dīde-i terde hayālūñdür dahı nem vardur

Lāle-i ğabrūm Őarağ-riz oldu sūz-ı şineden

Çihresinde ğatre ğatre şanma şebnem vardur

La'Ől-i dūr-bāruñ kızıl yāğūtdan bir hoğğadur

Anda ħasret tiğūñüñ zaħmına merhem vardur

Sen de şanma ey göñül ancağ ğam-ı dil-dār-ı kim

Hātırında her kişinūñ lā-cerem hem vardur

Görmemiş kimse vücūdın mişli ma'Ődūm Emriyā

Zerrece yoğ ol güneş yüzlüde bir fem vardur

291

Ve lehu

mefā'Őlūn mefā'Őlūn mefā'Őlūn mefā'Őlūn

55b Eline aldı çevkānını zūlf-i Őanber-efşāñüñ

Melāħat topunı ğapdı güzellerden zeneħdanūñ

Eger cān üstine göndermege bir kimse isterseñ

Atılmış oğdur ey ğaşı kemānum aña müjğāñüñ

Hayāl-i ħāli miħmān oldu çün ey merdūm-i dīde

Dökilsün dāne-i eşküñ ziyāfet ile peymāñüñ

Diyār-ı miĥnet ü ğamda beni ey ŧāh-ı mülk-i ĥüsn

Ümid-i vaŧluñ olmasaydı öldürürdi hicrānuñ

Meh-i nā-mihribānuñdan ĥaber yoĝ mı nedür Emri

İŧitdüñ göklere çıĝmıŧ yine feryād u efgānuñ

292

Ve lehu

feŖilātün mefāŖilün feŖilün

Dile ğamzeñ durur belā kılıcı

Cāna kirpiklerüñ cefā kılıcı

Gözüñe ħarŧu turdı oldı meger

Kirpigüñ kāfire ğazā kılıcı

ŖĀŧıĝ öldürmek istedükçe gözüñ

Kirpigüñ her yaña ŧalā kılıcı

Kese aĝyārı yārdan umarın

Çün zebānum durur duŖā kılıcı

Nola Emri fenāya varsa cihān

Oldı ol ğamze çün fenā kılıcı

293

Ve lehu

mefāŖilün mefāŖilün mefāŖilün mefāŖilün

Duĥān kim ĥasret-i zülfüñle ŧinemden Ŗıyān oldı

Çekildi göklere bir ejder āteŧ-feŧān oldı

Doĝundı ŧubĥ-dem rü-yı sipihre sille-i āhum

ŧafaĝ ŧanma çıĝup dendān-ı encüm aĝzı ħan oldı

Müje tiĝıyla Yūsuf gerçi kim çoĝ nesne ħatŖ itdi

Senüñ her kirpigüñ Mısr-ı hüsünde bir sinān oldı
Cemāl ü hüsünüñ āhir zamānına gelüp hattıñ
Kamer devrinde ey meh fitne-i āhir zamān oldı
Şerār-ı āh-ı Emri' den saķınup kalŌa-i çarhı
Burüc üzre çıķup encüm bu gice dide-bān oldı

294

Ve lehu
mefāŌilün mefāŌilün mefāŌilün mefāŌilün
Sipihre sille urur ehl-i Ōıŷķuñ āh-ı ŷeb-giri
Görinen māh-ı nev sanma ki ķalur barmagı yiri
Görüp anı kemān gibi dehānın egmiyen gider
Çü sincābı yeleklerle nigāruñ zeyn ola yiri
56a Meger deryā-yı eŷķümde felek fülkine ŷu girdi
Ki taķdı kehkeŷān diline māhuñ yem-i zenciri
Kaźā ŷeŷiri müjgānuñla taķdır itdise ķatlim
Ne tedbir eylemiŷ cān kim bozar taķdır [ü] tedbiri
Hayāl-i nāvek-i ğamzeñle āhū çeŷmi her ŷuñ
Olupdur gözlerüñ sayyādınuñ bir oķlu naħciri
Niçün vehm eyleye yāvuz naźardan çeŷm-i fettānuñ
Yanunda çün ħamāyildür anuñ ol ğamze ŷeŷiri
Neden kim tütü-i hattıñ ķararmıŷ zağa dönmüŷdür
Duħān-ı āh-ı Emri' nüñ eğer yoğ ise teŷiri

Ve lehu

mefâ'îlün fe'îlâtün mefâ'îlün fe'îlün

Revân idüm gözümüñ yaşlarun çün âb gibi

Çabâb-ı çarhı harâb eyleyem habâb gibi

Bu devr içinde hayâl-i lebünle ağlamadan

Çızardı dîdelerüm sâgar-ı şarâb gibi

Şaçun gamıyla bir âh eyledüm duhânından

Çarardı dâğ-ı belâ şinede gurâb gibi

Çadüm kemân oluban döndi bir çıla cânım

ÇAceb mi nâlelerüm var ise rebâb gibi

Hevâ-yı hâl-i lebinde uçardum ey Emri

Olaydı tākati pervâz eger zübâb gibi

Ve lehu

fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün

Nice çurtulmuş harâmî gözlerinden cân anuñ

Çevre yanun tiğ ile bekler turup müjgân anuñ

Hâtem-i şim üzre sanmañ kim niğın-i la'öldür

La'oline öyküندی devrân itdi ağzın çan anuñ

La'oline öykünmeyeydi ... gelmezdi hiç

Ağzına tır-i çazâdan şol çadar peykân anuñ

Gözünüñ yaşı Çaceb mi mürdeye virse hayât

Leblerin yâd idüp ağlar çeşme-i hayvân anuñ

Top kemendin çabgab-ı dildâre teşbih itmeye

Böyle kaçd itmezdi başın almağa çevgān anuñ

Nesim üzre dāğ-ı miñnet kıldığıyçün Óışkı fāş

Ocağına sú koyupdur dide-i giryān anuñ

Ħalka tağdı gerdenine hāle tutdı şāmda

Ķulluğından kaçdı çün Emri meh-i tābān anuñ

56b [boş]²⁸

57a ĶAZELİYYĀT-I ÓUBEYDİ

297

fāÓilātün fāÓilātün fāÓilātün fāÓilün

Dūd-ı āhum gice itdi tas-ı çarhı kabğara

Şubh āña virse esās-ı mihr ile āña cilā

Gün getürmişdür yañağından haber-i cām gele

Āña nağd-i jāle-i ayağ didi dirse n'ola

ÓAnberin gışularuñ gerçi virürseñ destine

Alur ammā hāmdur Óömrüm nesim-i misksā

Ben gedāyiçün der-i dil-dārda buldum diyü

Bulduğın söyler eyle dāyim Óadū-yı bed-liğā

Ol güzeller şāhına sundum Ubeydi sözlerüm

Üstime hışm ile atup nice söz itdi baña

298

Ve lehu

feÓilātün feÓilātün feÓilātün feÓilün

Ķamze-i müşk ucından nice gavğālar ola

Fitne-i hāl-i ruhuñla ne temāşalar ola

²⁸ Bu kısım boş bırakılmış.

Kākülün kim şalına milket-i cānlar üzre

Hey ne diller eline anda ne ğavġālar ola

Bu letāfetle bu hāletle görünürseñ eger

Halk-ı Őālem götüri vāleh [ü] şeydālar ola

Ebedi acımıyasın diye insāfumdur

Ben yetimün gözi yaşı aġa deryālar ola

Gel götür hākden üftāde ŐUbeydī'yi bugün

Hey kıyāmet niçe bir vaŐde-i ferdālar ola

299

Ve lehu

fāŐilātün fāŐilātün fāŐilātün fāŐilün

57b İncinür şemŐa nazardan nergis-i bīmār dost

Eger anuñçün görünmez rüy-ı pür-envār dost

Haste çeşmün bağlamışdurur siyeh vālāyile

Üstine şaldı kolın yā turre-i tarrār dost

Çeşm-i hün-ālūdına Őunnāb-ı nāfiŐdür diyü

Ġayb bāġından getürmiş laöl-i hoş-ġüftār dost

Çeşm-i bīmār için ihzār eylemiş kehâal-i sunŐ

Kuhl-ı miskindür ġubār-ı hatt-ı Öanber-bār dost

Ey ŐAbidī ger ŐUbeydī nice merdüm ġoynına

Ġarġ-ı hün olmazdı böyle ġamze-i bīmār dost

300

Ve lehu

feŐilātün feŐilātün feŐilātün feöilün

ŐIşġ kim olmadı baġr-ı dil ü cāndan hāric

Bir güherdür şâdef-i kevn ü mekândan hâric

Ehl-i Őiřkuñ dime kim Őâlemi yoğdur sũfî

Başka bir Őâlemi var hâdd-i beyândan hâric

Ruñ-ı zerd itseñ ... yaramaz yine ki zer

Olıcağ sikke-i sultân-ı cihândan hâric

Derd ü ğam mutribi yanunda usũli bu durur

Her ne nağme ki ola şavt-ı fiğândan hâric

Umaruz hücre-i ŐAdn'e yine dâhil oluruz

Ey ÖUbeydî çekeriz bunca zamândan hâric

301

Ve lehu

fâöilâtün fâöilâtün fâöilâtün fâöilün

Top-ı âhumdan olur ğün çalöa-i devvâr feth

Olmaz ammâ kim hisâr-ı hasret-i dil-dâr feth

Bir ham-ı ser-bestedür gonce derünü zerle bir

Keff-i gül ider durur tılısmını anuñ her bâr feth

Ten evinden aldı cân nağdin hâramı kirpigün

Göñlümüñ naŐlin nacâğıyla idüp ey yâr feth

İsm-i ğaybıde dehânuñ bir muŐammâdur ki hiç

İtmedi bir kez anı bir kâşif esrâr feth

Ey ÖUbeydî ol şehün devlet-i duŐâsıdur yüzi

ŐAğs-i müjgândan anuñ üstinde yir yir dâr feth

Ve lehu

fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilün

58a Mıve-i la'Öl-i revān bahşuñ umarmış ağyār

Olmasun bāğ-ı cihānda göreyin ber-ħürdār

Lutf idüp kullarıñuñ defterine yazar iseñ

Dil-i ğam-kın yazılır ey şeh-i Öālî miğdār

Beñzemez zülf-i siyāhına o māhuñ dirler

Ƙara kayğuya yatup tañ mı Ƙararsa şeb-i tār

Ruħ-ı zerdin görüp ey şeh Ƙuluña meyl itdün

Reşkden yüzini bürterse Öaceb mi diyār

Şu Ƙadar nāle ile oldı ÖUbeydî hem-dem

Cāndan olmazsa eger zār olur ey dil bî-zār

Ve lehu

fā'Öilätün fā'Öilätün fā'Öilätün fā'Öilün

Göñlüm alduñ hey begüm bu dil-rübālîklar nedür

Ƙul idündün Öālemi bu pādişālîklar nedür

Senden ayrılmam diyü göñlümden ayırdun beni

Hāy Öömrüm hāsılı ya bu cüdālîklar nedür

Āşinālarla idersin yārlıklar çün müdām

Yādlar ile bu deñlü āşnālîklar nedür

Bendeñe cehd eylemişdün kim vefālar idesin

İtmedün Öahde vefā bu bî-vefālîklar nedür

Gāh ağlarsın geh iñlersin ÖUbeydî derd-mend

Düşmedünse fürkate bu mübtelâlıklar nedür

304

Ve lehu

mefâÖilün feÖilâtün mefâÖilün feÖilün

Hadeng-i gamzesine şinede nişâne arar

O kaçış yâ beni öldürmege bahâne arar

Didüm gönül hatuñ içinde hâlünü gözler

Didi hemişe gubâr içre murğ dâne arar

Oķuñ ki tende gezer cān ile velî beñzer

Şu bir misâfire kim şehir içinde hâne arar

Eğerçi urmağıçün geldiyse cān naķdin

Derün-ı şinede gamzeñ hadeng-i yâne arar

ÖUbeydi bu gazelüñ levh-i hâtıra yazsın

Şu kim zamānede bir şiÖr-i Öaşıkāne arar

305

Ve lehu

mefÖülü fâÖilätü mefâÖülü fâÖilün

58b Ol nahl-i tāze serv-i hırāmān olup gider

Dil sāye gibi hāk ile yeksān olup gider

Manend-i zerre dil nice olmaya bî-ķarār

Ol māh-ķihre mihr-i dıraşşān olup gider

Yā kaçlarından ayru dem-ā-dem hadeng-i āh

Gerdūna tođrı derd ile nālān olup gider

Bārān mişāl yağduralı hūri oķların

Seyl-āb-ı eşk dide firāvān olup gider

ÓAqlın tağılmasun mı ÓUbeydî ki rûzgâr

Zülf-i hevâsıyile perişân olup gider

306

Ve lehu

mefÓülü fâÓilâtü mefâÓilü fâÓilün

Zahmuñ ki oldı şinede bir hûb-ı gül-Óizâr

Açdı bıçağıñ anı tağılduğda ey nigâr

Küyuñda seyre çıkmaz o şeh diyecek Óadü

ÓUşşâğ alayı dün bozulup oldı târ-mâr

Çopup yirinden ol gül-i bâğ-ı letâfetüm

Baña gelürse başumuñ üstinde yiri var

Didüm bu gice gitmesen olmaz mı sevdüğüm

Didi senüñleyüz be ki ol şüh u şivekâr

Divânı ile çok sözi vardur ÓUbeydî'nüñ

Zirâ ki itdi süz-ı dilin halka âşikâr

307

Ve lehu

mefâÓilün feÓilâtün mefâÓilün feÓilün

Bizüz fenâ yolın irşâd iden ilâhiler

Fariğ-ı hâğğı ne bilsün bu hânğâhiler

Biz ol emir-i serîr-i sarây-ı sırruz kim

Ricâl-i gayb olupdur bize sipâhiler

Yarağlanup kimi çalkın kimi çılıcla yürür

Zirehli Óaskerimüzdür deñizde mâhiler

Şarâb-ı sürh ile bir sırçâdan sürâhîmizi

Başına t̄ac idinürdi göreyin şāhiler

Görüp bu hüsrev-i nažmuñ sözindeki sūzın

ÓUbeydi tutdı Óadem kişverine āhiler

308

Ve lehu

feÓilātün feÓilātün feÓilātün feÓilün

59a Māhdan dime ki vech-i hūsünüm ahsendür

Ne tereddüd o güneşden güzelüm rüşendür

Riş hānden görüp aldanma gülün ey bülbül

Sen anı dost sanursun o güler düşmendür

Nāvek-i gamzeñ ile ur beni dir yāre raķib

Şanur ol kaçı kemānuñ oķını seg-zendür

Gül yüzine baķanuñ gözini ey yār diker

ŞaÓşaÓa şanma elinde güneşün sūzendür

Sözleriñle be ÓUbeydi bizi hāyrān itdün

Ķalbün esrār-ı ilāhiye meger mahzendür

309

Ve lehu

mefāÓilün mefāÓilün mefāÓilün mefāÓilün

Leb-i şirīn-i sākiden cüdā gam pāyimālidür

Yazuķlar cürÓā-i cām-ı şarāba icmālidür²⁹

Görüp bām-ı sarāyı üzre hurşidi didi ol māh

Getürün bu zavallıyı bu araya zevālidür

Görinen çeşm-i giryānumdaki müjgāndur dirseñ

²⁹ Mısranın vezni bozuktur.

Nigārā gözde seyr itdi ser-i zülfüñ hayālīdür

Melāmet hānqāhında cihān abdāluñ olmışdur

Qaranu gice ey meh-rū anuñ bir köhne şālīdür

ÖUbeydī ol güneş yüzlü mehūñ ebrūsı vaşfında

Senūñ bu matlaÖuñ mānend-i divān-ı hilālīdür

310

Ve lehu

feÖilātün feÖilātün feÖilātün feÖilün

Görelī sen yañağı mihr-i cihān-ārāyı

Külehidür meh-i nev oldı felek mevlāyı

Olsa kaşruñda muqābil gönül āyinesine

Oynadur pertev-i mihr felegūñ aÖlāyı

Meclīs içre çalınup beñzi dönüpdür sāze

Mutribā inledeli eşk-i figānum nāyı

Çeşm-i pür-eşke dil uzatdı Öaceb mi köpürüp

Kef-i seyl-āb-ı sirişk eller ise deryāyı

Öykinür laÖline havf eylemeyüp başından

Pārelerlerse ÖUbeydī yiridür hālvāyı

311

Ve lehu

feÖilātün feÖilātün feÖilātün feÖilün

59b ÖArz idüp Öārızı gönülümü hurrem itmez

Ol perī itdüğini dünyede ādem itmez

Ol mehūñ naÖlçesini naşşını öpmek ister

Qāmetin yoq yire gökde mehe ... itmez

Şāhlar çekdügi endūhi gedālar çekmez

Bir gedā itdügi zevkı şeh-i Óālem itmez

Hem-demi ehl-i ğamuñ āhi iken ol dañı

Óliceğ kara ğiyüp üstine mātem itmez

Dime kim cāne cefā sitemin artuğ itmez

Ey ÓUbeydi saña ol māh-liğā kim itmez

312

Ve lehu

fāÓilātün fāÓilātün fāÓilātün fāÓilün

Çār-sū-yı Óışğa girmiş bir bölük rüsvālaruz

Āhlar ile naÓrālarla Óālemi aralaruz

Bu toğuz peymānesi çarhuñ ne haber virür ki biz³⁰

ÓĀlemi bir cāme ğoyup nüş ider şeydālaruz

Ey ÓUbeydi Óaynımızda meyden artuğ nesne yoğ

Bir baş açuğ yaluñ ayak mest-i bî-pervālaruz

Zāhidā lutf it bize añma riyāzet küşesin

Biz müdām iğer yürür rind-i ğadeh-i peymālaruz

Ğaşr-ı Óişret tahtımız oldı ğadehler tācımız

Biz bu Óālem bezm-gāhında Óaceb Dārālaruz

313

Ve lehu

feÓilātün mefāÓilün feÓilün

Zāhidüñ zikri cüst olmışdur

ÓĀşıkuñ fikri vuşlat olmışdur

³⁰ Mısranın vezni bozuktur.

ØIşık ŐemØin delil idindük biz

Belki ĥađdan hidāyet olmişdur

Kime Øayn-ı Øināyet-i ĥişmuñ

Baña Øayn-ı Øināyet olmişdur

İstiķāmetde ķāmetüñ ey serv

Ĝāyet ile ķiyāmet olmişdur

Ey ØUbeydi bu nażm-ı dil-cūyuñ

Selsebil-i selāmet olmişdur

314

Ve lehu

mefØülü mefāØilü mefāØilü feØülün

60a Şanma beni nāleyle cihāndan güzer itdüm

Gördüm seni ey ĝāfil uyursan ĥaber itdüm

Yaşumla yudum cevher-i ĥāk-i reh-i yāri

Ter düşse n'ola diğe baña çok ĥazer itdüm

Gördi ki kirā ucuz u yoldaş muvāfiķ

Cān nağdini vir diğe ĝamuñla sefer itdüm

Encüm dime ĥāk-sār-ı pür-aĥker-i çarĥı

Āhum yeli ile tağıdup pür-şerer itdüm

Bu şurete ķo nice ØUbeydi ben o cānı

Ĝam potası içinde niçe cānlar eritdüm

315

Ve lehu

mefØülü mefāØilün mefØülü mefāØilün

Derdüñ ne behey Øāşık bi-çāre neden olduñ

Bir yirde araruñ yo avāre neden olduñ
Foınmadı ün saña tiğ-i mūjesi yārūñ
Ey sīne-i mecrūhum śad-pāre neden olduñ
Bir gonce sevip ey dil hār-ı ġama mı dūşdūñ
Gūl gibi bu gūlşende śad-pāre neden olduñ
Ol mihr-i cihān-ārā oldu mı gōzūñden dūr
Ey gōzlerūmūñ yaşı seyyāre neden olduñ
Pā-māl-i maħabbetsin yodur ... āreñ
ı bōyle ŐUbeydī sen bī-āre neden olduñ

316

Ve lehu
mefāŐilūn mefāŐilūn mefāŐilūn mefāŐilūn
Mūdām ier šarāb-ı mihrin ol maħbūb-ı devrānuñ
Anuñun sākīyā dītrer eli mihr-i dīraħşānuñ
İşidūp eşm-i deryā bādeme Őykūndūġin varup
Kef-i seyl-i sirişkūm yūzine tūkürdi deryānuñ
Saña cānlar virūp dil-teşne kim didi meger Őaynum
Dil-i bīmār iun dāyim uyı azar zenehdānuñ
Sen ey pervāne o yanar yaılursun šeb-i ġamda
Ki biz naz ıssı oynar ... šemŐ-i šebistānuñ
Gōrūp ayada yār almış ele gōñlin bu šādīden
ŐUbeydī ayaġı yir mi başar meclisde śaħbānuñ

Ve lehu

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

60b Fenâ dârına gel gör şevket-i ehl-i harâbâtı
Ki Davud görmedi Ömrinde hergiz böyle dârâtı

Harâbât ehlini gördüm fenâ cām ile mest olmuş

İçüp ben de melāmet cāmını oldum harâbâtı

Harâbât erlerini söyledüp al kıssadan hîsse

Ki her seyri fenâ pîrinden eylerler hikâyâtı

Harâbât ehline seyr-i fenâ bir Öilm okıtmış kim

Lisān-ı hāl ile ta'Öbîr olur ancak ibārâtı

Harâbât ehline fenn-i fenâda bir sebağ olsun

ÖUbeydî'nün mezârı levhine yazuñ bu ebyâtı

Ve lehu

fe'Öilātün fe'Öilātün fe'Öilātün fe'Öilün

Şafha-i dehri tutup vaşf-ı cemāl-i lütfuñ

Dāstān oldı kamu halqa kemāl-i lütfuñ

Nüh-felek sofa-i cūduñda toğuz çinî tabağ

Çekilür Öāleme her lahza nevāl-i lütfuñ

Olsa mergüb n'ola verd-i sefid-i bedrūñ

Ğonce-i mäh-ı nevi açdı şimāl-i lütfuñ

Fas-ı zer mihr-i felek çeşme-i ihsānuñda

Fāğ n'eyler kemer-i āb-ı zülāl-i lütfuñ

Nice bir sāyim-i Öacz ola ÖUbeydî umarın

İrgüre Øjd-ı ümidine hilâl-i lutfuñ

319

Ve lehu

mefâØilün mefâØilün mefâØilün mefâØilün

Ne semte Øazm iderseñ menzil-i rifØat konağundur

Biri birinden aØlâ nüh-felek toğuz otağundur

Semend-i āsumān ile diyār-ı şarğdan hurşid

Süvār-ı Şām'a bir günde varan çāpük ulağundur

N'ola fırsat senüñ olsa erenler himmeti bilüñ

RicālüØl-ğayb ... Øadl u dād iki konağundur

Nice baş egmesün şāha saña aØdā-yı bed-girdār

Elüñde tiğ-ı bürrān žafer yalıñ yarāğundur

Terağğı şemØin umarsa Øaceb mi bezm-i lutfuñdan

ØUbeydi hānğāh-ı dehr içinde bir çerāğundur

320

Ve lehu

mefØülü fāØilātü mefâØilü fāØilün

61a Abdāl-ı mihrüñ olmasa bî-ihtiyār şems

Görmezdi dehr-i başı kabā āşikār şems

Başı dönüp yanar mıydı oduñı teni

Bimār-ı Øışkuñ olmasa ger tāb-dār şems

Her gice kurulur işigüñden seher yine

Yüzüñ ele alup gelür ey şehriyār şems

Ceyş-i şerār-ı āteş-i dilden mi havf ider

Eflākı kıldı kendüye kat kat hîsār şems

Kat' idemez menāzil-i Őiřkı ŐUbeydiyā

Tā hařr-i hinek-i çarha olursa sūvār řems

321

Ve lehu

fe'Őilātün mefā'Öilün fe'Öilün

İşigün ehl-i Őiřka mesneddür

ulluğun Öizz ü cāh-ı sermeddür

o dökilsün apuñda nağd-i sirişk

Ey şeh-i şim-ten-i der-āmeddür

Kākülün aydına düşüp şimdi

Deli gönüm Öaceb muğayyeddür

Vālehün olduysa dögme beni

Mest-i Őiřkuñ efendi bĭ-ĥaddür

Seyl-i eřkuñ ŐUbeydiyā yıķamaz

Sedd-i hicrān çatı müsdeddeddür

322

Ve lehu

mefā'Öilün mefā'Öilün mefā'Öilün mefā'Öilün

Hayāl-i hāl-i addün alb-i āteř-bāra yaştanmış

Nice cādūdur ey meh bu ki orķmaz nāra yařtanmıř

Fürüg-ı mihr ü meh ey āfitābum derd-i Őiřkuñdan

Yoluñda ĥāk-sār olup der ü dĭvāra yaştanmış

Nigārā eřm-i cellāduñ gören dir kirpigün üzre

Ĥarāmĭdür yatur şan hançer-i addāra yaştanmış

ÖAceb mi merdüm-i dĭde aralar giyüp ağlarsa

Ki işitdüm gice yarı yatup agyāra yaştanmış
Ruhi üzre ÖUbeydi ol mehün zülf-i girih-giri
İki mār-ı siyehdür şan inüp gül-zāra yaştanmış

323

Ve lehu

mefÖülü fāÖilätü mefāÖülü fāÖilün

61b Kirpüklerün qaralmuş ey dil-ber-i žarıf

Evşāf-ı tırde iki matlaÖ-ı elif-i redif

Şehr-i fenāya varmağa yog idi tākati

ŞemÖi Öasā idünmese pervāne-öi zaif

Bir mür qabrüme götürüp itse cismümi

Olsam hattun gamıyile ben haste-i nahif

Hattun ihāta ideli etraf-ı haddüni

Girüp qaraya mātem ider KaÖbe-i Şerif

Ol gün yanunda gösteremez kendüyi biri

Cismi ne deñlü olsa ÖUbeydi anun latif

324

Ve lehu

feÖilätün mefāÖilün feÖilün

Bize yitmez mi kākül-i dil-ber

Oda yansun neye yarar Öanber

Zülfi ucunda gamzesin gördüm

Fağınur bir yılān dili hançer

Mihrüñün sayili olan ölsün

Şems mānend eline kāse-i ser

Aldı şudan meger lebüñ haberin

Ħacletünden meger eridi şeker

Nağş-ı pāy-ı seg-i nigārumdur

Ey ÖUbeydî felekdeki Ülker

325

Ve lehu

feŐilātün feŐilātün feŐilātün feöilün

Şanma encüm delinüp nāvek-i āhum ile

Oldı çarĥ-ı atlasımuñ şınesi zîr-peydā

Virme dil nağdini bir tazeye didüm yāra

Göñlümüñ sen mütevellî misin didi baña

Hiç diñlemedi meclisde Őadū-yı nā-sāz

Furmadı ırladı itdi gıce bî-hüde şadā

... bî-ĥaberi rüyuñdan

Ne fisıldardı kulağına gelüp bād-ı şabā

Getürüp şım-i kef-i mevci ile çalkındı

Āhumuñ bād-ı hevāsıyla ÖUbeydî deryā

326

Ve lehu

feŐilātün feŐilātün feŐilātün feöilün

62a Ādemüñ sāğar-ı Őömrine zamān bir demdür

Hey dirîğ ol daĥı hün-ı dil ile hem-demdür

Ħalkı lâ-yaŐkıl iden ĥāb degüldür her şeb

Anlaruñ gündüzün içdükleri cām-ı gamdur

Sen ġurür ile içersin ĥaberüñ yok ammā

Çekdüğüñ cām senüñ şışe-i çeşm-i hamdur

Ser-i fağfür-i fenā meclisine kāse iken

Kimse Óibret meyın içmez bu ÓacebÓālemdür

Ger kara giyse felek göklere girse yiridür

Ey ÓUbeydî bu cihān h'āngēh-i mātemdür

327

Ve lehu

fāÓilātün fāÓilātün fāÓilātün fāÓilün

Ol perîñüñ kaşı rā-i ser-i mevzūndur

Nūr-ı ruḥ-sār-ı cihān efrūzunuñ ya hūndur

Ey femüñ baḥr-ı Óadem güyā ki bir dildür zamān

LaÓlūñ ol deryāya dendān-ı dūr-i meknūndur

Hāk-i cismüm üzre ey meh mihrüñ ile şubḥ u şām

Başumuñ döndügi budur kim belā gerdūndur

Olduğından soñra bezm-i hākde cevretmege

Ehl-i Óıışkuñ dāğ-ı pür-hūnı kıızıl altundur

Her taraftan regleri zencire çekdi cismini

Sen perî-rūnuñ ÓUbeydî var ise Mecnūn'dur

328

Ve lehu

mefÓülü fāÓilātü mefāÓilü fāÓilün

Gönlüm harāb olur elem-i Óıışk-ı yārsuz

Hāk bir diyārı eylesün şehriyārsuz

Mey-hānede bulunmadı dün pîr-i mey-hurūş

Çekdüm şafāyile meyini ihtiyārsuz

Her berg-i verd-i tîrûñe dâğ-ı cefâ gelür

Gül-zâr-ı seyrin eyleyem ol gül-îzârsuz

Biñ dil қаpuñda nâle қılursa Óaceb midür

Bir murğ-zâr var mıdur ola hezârsuz

Silme yaşın ÓUbeydî dilerseñ revâcını

Zîrâ silinmiş aқçe olur iÓtibârsuz

329

Ve lehu

feÓilâtün feÓilâtün feÓilâtün feÓilün

62b Beni âşüfte ider hatt-ı ruñ-ı cânânuñ

Fîtnesinden şaқın ey dil o gözi fettânuñ

Göreyin ayına irişmeye ey çarñ-ı felek

Öykünürmiş ruñ-ı dil-dâre meh-i tâbânuñ

Yüregi ey қаşı yâ gerçi demürden lîkin

Қatl-ı Óuşşâқа оқуñuz gelemes peykânuñ

Görmedük râñ-ı mañabbetde ne tozlar қopardı

Geçdüñ ey serv-i sehî dün sürüyüp dâmânuñ

Seyl-i eşk aқmasa her lañza ÓUbeydî gözden

Yol yol olmaz idi haқ böylesine müjgânuñ

330

Ve lehu

feÓilâtün feÓilâtün feÓilâtün feÓilün

Dil görüp kâkülüñi olalı derdüñle hayâl

Gelmedi kendüye síñhat bulup ey ruñları al

Göricek gün yüzüñi çarñ urayın zaÓfumdan

Derd-i mihrüñ komadı zerre kadar bende mecāl
Şafha-i māha yazup mihrüñi her gün gerdün
Saña irsāl idecek nāmesidür şanma hilāl
Kaşuña beñzedeyin diyü çeker tuğrāyı
Aduñı çekdi senüñ ey şeh-i iqlim-i cemāl
Gül yañağuş öpeyin şun baña lutf it diyicek
Ey ÓUbeydi güli virdi o boyı tāze nihāl

331

Ve lehu
mefāÓilün mefāÓilün mefāÓilün mefāÓilün
Beni zencir-i Óiřka şanma kim bağlanmadum gitdüm
Senüñ dıvāneñ oldum ey perı uşlanmadum gitdüm
Harim-i kūyuña irmişken ayruldum dirigā kim
Döne döne işigüñ KaÓbe'sin tolanmadum gitdüm
N'ola pervāne gibi odlara yansam benüm şemÓüm
Murādumca saña sūz-ı derūnum yanmadum gitdüm
Foyınca yüziñe baqmaduğımdan ğayrı sultānum
Şarāb-ı laÓl-i rüh-efzāña hayfā qanmadum gitdüm
Saña Óāşık olup derd ü ğam mihrüñle cān virdüm
ÓUbeydi'yüm belā-yı Óiřkdan uşanmadum gitdüm

332

Ve lehu
mefāÓilün mefāÓilün mefāÓilün mefāÓilün
63a Görinen āfitābum şanma kim mäh-ı nev-i hamdur
Ruñuñ hicri mehüñ bağrıma urdı hançer-i ğamdur

Görüp sinemdeki göklerle yılduzlar kadar dāgum
Baña taŖn itme ey zāhid bu da bir özge Ŗālemdür
İçer cām-ı hevāñı sākıyā elŖan mezārında
Ĥabābıdır görinen sanma bunlar türbe-Ŗi Cem'dür
Nedür ağ u ĵara dirseñ gözüñde nağd-i eşk üzre
Hayāl-i laŖlũññ mihr urdı cāna nağş-ı hātemdür
Senũñ mihr-i cemālũñle ŖUbeydı eşki yanında
Güneř bir źerreden ednā deñiz bir ĵatreden kemdür

333

Ve lehu
feŖilātũñ feŖilātũñ feŖilātũñ feŖilũñ
Āteř-i Ŗıřık ile bir yüregi büryānum ben
Acıyup ağlamalı Ŗāřık-ı giryānum ben
Her gören sen gözi sermesti olur lā-yaŖııl
N'icolur hāli bu ĥalķuñ aña ĥayrānum ben
ŖŖmr-i pāyāna ire Ŗađlumı cemŖ ide benũm
Kākũlũñ fikriyle şöyle periřānum ben
Hāke bařduñ ser-i kũyuñda başup ben ĵuluñı
Ben sanurdum ki řehā ĥāk ile yeksānum ben
Baş virelden reh-i kũyında ŖUbeydı yārũñ
şaf-ı Ŗuřřākda ser-hayli řehıdānum ben

334

Ve lehu
feŖilātũñ mefāŖilũñ feŖilũñ
Baña ol gözi ālā āl eyler

Cāmesin gāhi sürh geh āl eyler

Dāne-i hāli ile dil murğın

Şayd itsem diyü hayāl eyler

Seng-i cevr ile ol cefā pişe

Beni her dem şikeste-hāl eyler

Hicr ile āhir ol civān ey dil

Seni bir pır-i bî-mecāl eyler

Işık olan ÖUbeydî mā-melekin

Yāri yolında pāy-māl eyler

335

Ve lehu

meföülü fāŐilātü mefāŐilü fāŐilün

63b Mey hoş tutarsa nola bizi nātüvānlaruz

Birkaç eşir-i bāde-i rind-i cihānlaruz

Bir tolu cāmı milket-i Cemşid'e virmezüz

Bezm-i şafāda beglik ider kāmranlaruz

Keyfiyet-i cihānı güzel bilmiş añlamış

Ėonce dehenler ile içer nüktedānlaruz

Dünyā Ėamın çekenler ile soğbet itmezüz

Ėam bilmezüz zamānede biz şādmānlaruz

Kimlerle seyr ider şorar iseñ ÖUbeydî'yi

Küşe-be-küşe Őālem ider lā-mekānlaruz

Ve lehu

fâ'Öilâtün fâ'Öilâtün fâ'Öilâtün fâ'Öilün

Biz ki bu devr içre cām-ı dil-küşāya mālİKüz

Mülk-i şevkuñ şāhıyuz sırça sarāya mālİKüz

Cāmdan seyreylerüz dāyım şafā devrānını

Şūfı biz āyıne-i Öālem-nümāya mālİKüz

On sekiz biñ Öālemi āyıne itmiş kendüye

Öİşğ dırlar adına bir dil-rübāya mālİKüz

Biz şeh-i dünyaya istignā şatarsağ yiridür

Hāk-i pāy-ı yāre irdük kimyāya mālİKüz

Ey ÖUbeydİ n'ola vaşf itseñ miyān ile lebüñ

Biz hayāle qādirüz rengİN edāya mālİKüz

Ve lehu

fe'Öilâtün fe'Öilâtün fe'Öilâtün fe'Öilün

İrmeyen bezm-i şafā bahşuña hürmet bulmaz

Düşmeyen ayağıña pāye-i rifÖat bulmaz

Belki ey şāhid-i kāşāne senüñle büt-i deyr

DaÖva-i hüsN-i cemāl eylese süret bulmaz

Mihr-i Öuşşāğ ile meh-rūlar olurlar meşhūr

Yoħsa anlar yaluñuz hüsN ile şöhret bulmaz

Hāşre dek yaralarum ağız açup söylemeler

Qıssa-i derd ü gam yāre nihāyet bulmaz

Mariz-i Öİşğ-ı ÖUbeydİ ne Öaceb miñnet olur

Ḳanġı Őāşıġ ki aña uġraya śihhat bulmaz

338

Ve lehu

meföülü fāŐilātün meföülü fāŐilātün

64a Bu tāġ-ı lāciverdi zer-beft otāġuñ olsun

Mihr ile meh yanuñca iki śolāġuñ olsun

AŐdā-yı bed-nihāde dāyim sefer ġılıcaġ

Tiġ-i zafer yanuñca yaluñ yarāġuñ olsun

Sultān-ı baħr u bersin devlet seriri űzre

Her dem nesim-i himmet ġapük ulaġuñ olsun

Ĳarħ-ı berine hem-ser olup livā-yı Őadlũñ

Ser-menzil-i saŐadet dāyim ġonaġuñ olsun

Lutf it ŐUbeydi'nũñ gel uyar murād-ı šemŐin

Bu tekye-i cihānda yanar ġerāġuñ olsun

339

Ve lehu

fāŐilātün fāŐilātün fāŐilātün fāŐilũn

ŐArş-ı aŐlādan muŐallādur sarāy-ı himmetũñ

Hüsrevā aŐlādan aŐlādur hümā-yı himmetũñ

Zümre-i aŐyān-ı manžur ... ola

Her kime kim iki gözle baġsa rā-yi himmetũñ

Nüh-felek bir dāne gök ġanmaz benefşe anda śan

Şöyle vāsiŐdür ġemen-zār-ı ġazā-yı himmetũñ

Şarġ u ġarba hũkm ider sultān-ı encümdür güneş

Sāye śaldı var ise aña hümā-yı himmetũñ

Ey şeh-i Óālem ayaklansun ÓUbeydî pāyimāl

ıl Óināyet aña cām-ı pür-şafā-yı himmetüñ

340

Ve lehu

mefāÓilün mefāÓilün mefāÓilün mefāÓilün

Bu fāni evde tāk-ı günbed-i gerdānı n'eylersin

Yirüñ zır-i zemīn olur bülend-eyvānı n'eylersin

ÓAdem mülkine bir gün yalıñuz gitseñ gerek şāhum

Ögüñce şimdi kullar yürüyüp Óunvānı n'eylersin

Olursun ğayret-i akrān ile ey tālib-i mansīb

Yā Óuqbāda merātib atÓ iden yarānı n'eylersin

EsİR-i cāh olanlar silsile dıvānesi olur

Alup boynına ayd-ı Óizzet-i devrānı n'eylersin

ÓUbeydî hāne-i tenden Óurüc it beyt-i maÓmüre

Deli olma yüri bu menzil-i virānı n'eylersin

341

Ve lehu

mefāÓilün mefāÓilün mefāÓilün mefāÓilün

64b Baña dünya deĝer dil-dār-ı küyında gedā olma

Neme yarar benüm mülk-i cihāne pādişā olma

Letāfet-i mā-verā-yı mihri göstermekdürür yoħsa

Ne cüzóidür dile āyıne-i Óālem-nümā olma

urı yirde yatup ana boyanma rengi var iken

Yaraşmaz Óāşıkuñ cisminde naş-ı buriyā olma

Teni üstinde mevc urur sirişk-i mā-i şüfıyken

Ne lâzım tâlibüñ egninde bir ğayrı qabâ olmaq

ÓUbeydi mü-yı serden ğayrı bir efser qabül itme

İderseñ ârzü-yı hüsrev-i mülk-i fenâ olmaq

342

Ve lehu

mefâÓilün feÓilâtün mefâÓilün feÓilün

İle tuyurduğuñ râz-ı Óıŝq-ı cānānı

Maĥabbet ehl-i gönülden çıkaralar anı

Didüm degerse eger büsesine cān vireyin

Dimiş ğazabla anuñ degmeden çıkar cānı

Kimi ki sāye-i zülfünde ala ĥāb-ı ecel

Perinden almaya ... eger meges ...

Görüp yolında ğubār olduğum terahĥum idüp

Bu ben fütāde[y]i yirden götürdi dāmānı

Mey-i meÓānı-i cām-ı kelāmdan içeli

ÓUbeydiyā qoduñ ayaqda cümle yārānı

343

Ve lehu

mefâÓilün feÓilâtün mefâÓilün feÓilün

Hevā-yı gönlümi qapdı o kākül-i pür-tāb

Görenler anı didiler kebüter aldı seĥāb

Meger ki nergis-i cānānı ĥastedür didiler

Çemende gülleri gördüm siĥrine açdı kitāb

Be sūfı dime ŝarāb adamı harāb eyler

ŝarāba düşeli şırça sarāy idüñdi ĥabāb

Görünce kaçlarını hâyet aldı anı meger
Ki tekye eyledi dîvârı mescidi mihrâb
ÖUbeydi kılmasa şeb-rîz-i âh-1 Öâşıkdan
Felek semendine urmazdı tâziyâne şihâb

344

Ve lehu

mefâÖilün feÖilâtün mefâÖilün feÖilün

65a Hürüş-1 mutrib cüş-1 şarâb-1 şöbet-i hâs

Şafâ durur ele girerse yâr-1 hâsüöl-hâs

Farab sarây-1 sipihre nevâ-yı nâlem irüp

Şerâr-1 âh sıfat kıldı Zühre-i raççâs

İrince vaşluña il hâmdin eylemez ammâ

Hezâr Fâtihâ oçur bu çalb-i pür-ihlâs

Sirişk-i Öâşık ile görme eşk-i düşmeni bir

Ber-â-ber ola mı şım ile hiç çadir-i raşâs

Rızâ-yı Bârî'dür ancaç ÖUbeydi'nün derdi

Cihânda sen yüri şüfî ridâni boynuña as

345

Ve lehu

fâÖilâtün fâÖilâtün fâÖilâtün fâÖilün

Varsa yüz döndürür Öâşık ile olup başa baş

Anuñ için taş çalar tiğini ol ser-tıraş

Tiz idüp her gâh tiğün başına kaçd itdürür

Çanğı bed-hünuñ dil-i senginidür ya Râb o taş

Başına şu çoydı şanmañ tiğ-1 bürrânuñ görüp

Eyledüm şol deñlü girye kim başumdan aşdı yaş

Aśśa dükkāni öñünde yiridür āyine³¹

Yüzine karşı turup her gün ider mihrüni fāş

Bir hilāli tiğle başum tıraş idüp o māh

Ey ÖUbeydi tiğini sildi degül alnumda kaç

346

Ve lehu

mefāŐilün mefāŐilün mefāŐilün mefāŐilün

Miyānun bend idüp ol meh kılıç bāğın tolandırımış

Müjeñ yād eyleyüp tiğüñ ğılaf ağzın sulandırımış

Benüm boynuma irgürmek o şimşin şineye diyü

Alup miski kumaşın gerden-i zülfe tolandırımış

Yaşam seyli Öaceb bahruñ ne koymışdur kulağına

Ki idüp ol şu rencin muhtarib gönlin bulandırımış

Ĥüzūra varmış iken āşiyān-ı dide-i terde

Şadā-yı seyl-i eşküm murğ-ı h`ābı kuşgulandırımış

İşigünde niçe olur edeb teslim idüp kendin

O şāhuñ itlerini ey ÖUbeydi ululandırımış

347

Ve lehu

feŐilātün feŐilātün feŐilātün feöilün

65b Saña ey dil dimezin gül-zāra yitiş³²

Beni zülfin helāk itdi sen anlara yitiş

El uzatduñ ruħına yandugıña ahmerin

³¹ Mısranın vezni bozuktur.

³² Mısranın vezni bozuktur.

Ey gönül tıflı saña kim didi kim nâra yitiş
Gâhe döndüm gam ile bendeñe vaşl ol diyicek
Didi dil-ber beni ço var yüri dîdâra yitiş
Beni ol yaqdı oda gayrıyı ağlatma şaşm
Yüri ey dūd-ı dilüm çarh-ı sitem-kâra yitiş
Ey ÓUbeydî ser-i kûyına irem dirseñ anuñ
Yolına hâk oluben dâmen-i dil-dâra yitiş

348

Ve lehu
mefâÓilün mefâÓilün mefâÓilün mefâÓilün
Elüñ pür-nür ide dirseñ fezâ-yı dehri beyzâveş
El aç Tūr-ı niyâz üzre tazarruÓ ile Mūsâveş
Girân-ı cân olma ... veş yir altı olmaya yirüñ
Sebük rûh ol ki qadrüñ göklere ağsun Mesîhâveş
Kiminden rûzgâr rûz ... silleler yiyüp
Ne deñlü telh-kâm olsañ yüzüñ bürterse deryâveş
Meges gibi hârîş-i cîfe-i dünyâyı dün olma
Maqâmuñ qalÓa-i Qâf-ı qanâÓat ola ÓAnqaveş
Şu kim gögün görüp yüksek tutup kendin bu mülkine
ÓUbeydî zâr u ser-gerdân olur çarh-ı muÓallâveş

349

Ve lehu
mefÓülü fâÓilâtü mefâÓilü fâÓilün
Yanmaq degülse ol yüzi gül-nârdan garâz
Ey dil nedür bu âh-ı şerer-bârdan garâz

Şeyhüñ şarâb-ı Kevşer'e ikrârı varken
Bilsem nedür ki la'Ölüñe inkârdan ğaraž
Dilde nişân-ı tığlerüñ gör disüñ baña
Zirâ du'Öâ-yı hayrdur âsârdan ğaraž
Şanma yüzüñi görmek ile kıñi'Ö olmam
Gelmez efendi Öâşık-ı dîdârdan ğaraž
Ağyâr-ı yâr içün n'ola bilürse ehl-i Öışk
Güldür ÖUbeydi perveriş-i hârdan ğaraž

350

Ve lehu
mef'Öülü fâ'Öilätü mefâ'Öilü fâ'Öilün
66a La'Ölüñ nigîn üzre nedür şol ğubâr hât
Yazdı du'Öâ-yı Hızr'ı meger müşk-bâr hât
ÖArifler ile lebleri Öıyş-ı müdâm ider
Nâdân gözine olsa n'ola ber-dâr hât
Ayağı tozıyla gelür çin-i zülüfden
Şundi ruhına misk-i siyeh ber-güzâr hât
Rüyuñ şahifesinde n'ola olsa mu'Öteber
Her yirde hûsn ile çü bulur i'Ötibâr hât
Gördüm ÖUbeydiyâ hatt-ı-la'Öl-i lebüñ didüm
Yâkût gitdi kodı ile yâd-gâr hât

351

Ve lehu
fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilün
Canum eyler deheni râzını ifşâdan hâž

Nüktedān olan ider keşf-i muŖammādan hāž

Seyrine k̄āniŖ olup laŖlūmi ōpme dirsīñ

İçmeyince kim ider bāde-i hamrādan hāž

Dāğ-ı mihrūñle ser-ā-ser tenini ziynet iden

Eylemez begcegizüm hilŖat-i dūnyādan hāž

Seni düşünde eger görmese ey Yūsuf-ı dehr

Şeyh-i şehir itmez idi Ŗālem-i rüŷyādan hāž

Görmedüñ ravzā-i rızvānı ŖUbeydī ammā

Yārsuz eylemedüñ gülşen-i dūnyādan hāž

352

Ve lehu

mefāŖlūñ mefāŖlūñ mefāŖlūñ mefāŖlūñ

Ġam-ı ebrūñ ile ham eyleyüp k̄addüm hayāl itdūñ

Meger ol zūlf keşir gibi beni egri hayāl itdūñ

Ŗİzāruñda hat-ı miskinūñe yüz vireli ŖŖmrüm

Ġamıyla k̄ara günlü zūlfūñūñ k̄addini dal itdūñ

Sen ol žulm ıssı sultānsın ki ey mihr-i cihān-tābum

Fütādeñ olduğuyçün kendü sāyeñ pāyimāl itdūñ

Ķomaduñ yāre derdüm ağlayum ağladuñ ey çeşmüm

Žarāfet eyledüñ sen benden evvel Ŗarz-ı hāl itdūñ

ŖUbeydī haste cāna emsem umduñ laŖl-i dil-berden

Niçün yoğ yirlere varduñ temennā-yı muhāl itdūñ

Ve lehu

fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilätün fe'Öilün

66b İrmeden vaşluña öldürme dil-i bed-nāmı

Görsün ey kaçış hilālüm ço hele bayramı

Cismümüz döndi şalıncağa demidür bulalum

Bele şalınmağa bir serv-i semen endāmı

Gelünüz tutmağıçün tütü-i cānı kuralum

Halqa-i meclis-i yarān-ı safādan dāmı

Şākiyā çeşm ü lebün yādına cām-ı mey içen

Meclisünde meze idüdi şeker bādāmı

Cür'Öa-i cām-ı me'Öāniiden olurdı ser-mest

Meclis-i nażma irişseydi ÖUbeydi cāmı

Ve lehu

mefā'Öilün mefā'Öilün mefā'Öilün mefā'Öilün

Ne hîkmetdür ki varı yoğ iden küftār-ı mevzūnuñ

ÖIyān gösterdi rūhı ehl-i ÖIşka la'Öl-i mey-gūnuñ

Yuvasın hār [u] hāşāk ... itmişdür

Anuñçün murğ başı üzre yır almazdı Mecnūn'uß

Yanupdur āteş-i āhumla Öālem şanmañuz bārān

Eriyüp dökilür kurşunu yire şakf-ı gerdūnuñ

Peri peykerleri ehl-i gınāya rām iden oldur

Elüme girse bi'Öllāhi yüzün yüzerdüm altunuñ

ÖUbeydi bezm-i gamda cür'Öaveş pāmāl-i miñnetdür

Ferahdur dest-giri ancak ol bimar-ı mahzunuñ

355

Ve lehu

fe'ilatun fe'ilatun fe'ilatun fe'ilun

Dil nice rah-ı mahabbetde mucavir olsun

Rahat -abad Oademden ko misafir olsun

Gelmedin hattı beni vaslına ırgürse didüm

İşidüp yar dimiş vaqtine hazır olsun

Hüsni ile şöhre-i afağsın ey gün ammā

Yarı koyup saña tapan kişi kafir olsun

Zulf-i ruhsarını örter diyü muğber ise dil

Göre tozı hele hatt-ı ruhi zahir olsun

Şi'irle şimdi güzeller bize sayd olmaz ise

Ey Ubeydi ne disün bir kişi şair olsun

356

Ve lehu

mef'ulü f'ilatü mef'ülü f'ilün

67a Çarh ırgürüp muradına düşmenleri dirig

Sen şeh yanında komadı ben çakeri dirig

Her lahza seyr-i gamzeñ ile şadmanken

Şimdi helak ider beni gam hançeri dirig

İksir-i hak-i küyına dünyā yüzün sürer

Hicran ilinde ben gezerin serseri dirig

Gam sagarı ki semm-i helak ile toludur

İçürdi furkatun baña ol sagarı dirig

Senden ırağ olalı ÓUbeydi Şikeste-hal
Olmadı derd ü miĥnet ü ġamdan berĭ dirĭđ

357

Ve lehu

fāÓilātün fāÓilātün fāÓilātün fāÓilün

Ol ġül içün ol ġalender sūsenasā bĭ-šadef

Rāh-ı bāđ-ı ÓıŐıġ içinde eyle varuñ bir taraf

İncinür her dem šadā-yı seyl-i eŐkümnden benüm

Ķulađına penbe taġmasun mı lüölüóden šadef

Görinen Şinemde yir yir penbe-i dāđum degül

CūŐ idüp deryā-yı dil üstinde peydā oldı kef

Yiridür meclisde iñlerse o māhuñ yādına

Nice serde cismine dāđ üstine dāđ urdı def

Nefsini ednā bilen aÓlā bilür Allāh'ını

Ey ÓUbeydi bu durur mefhüm *ġavl-i men Óaref*³³

358

Ve lehu

mefÓülü fāÓilātü mefāÓülü fāÓilün

Gelmez lisān-ı ġāle suóāl ü cevāb-ı ÓıŐıġ

Böyle beyān ider bunı ey dil kitāb-ı ÓıŐıġ

Žerrāt görünür baña ecrām-ı kāyināt

KāŐāne-i dile toğalı āfitāb-ı ÓıŐıġ

Sükkān-ı ÓarŐdan niĥe biñ naÓrālar ġopar

Feryāda gelse Őevġ ile mest-i Őarāb-ı ÓıŐıġ

³³ “Nefsini(kendini) bilen rabbini bilir.” Hadis-i Şerif.

Zâhid bilürdi ben neye uğradığum eger

Bir kez çalınsa gūşına şavt-ı rebâb-ı ŐıŐk

Sen pâdişâh-ı hūsne ŐUbeydî esir olup

Oldı kapuñda hūsrev-i Őâli-cenâb-ı ŐıŐk

359

Ve lehu

fâöilâtün fâöilâtün fâöilâtün fâöilün

67b Ehl-i tevâhidüñ dili zikrünüñle gūyâdur senüñ

Ĥamdüñi tesbîh idinmişdür kamu eşyâ senüñ

Ey toköz deryâ-yı eflâki muŐallağ turguran

Ķudretüñ baħrında bir kem Ķatredür deryâ

Āfitâbuñ Şemöi zât pâküñ ile rüşen delil

Birlügüne źerre deñlü Őübhe yok asla senüñ

Kibriyâña bundan artuğ reh-nümâ olur mı kim

Faħr-ı Öâlem gibi bir bendeñ var ey Mevlâ senüñ

Râhmet idüp yarlığa ya Râb ÖUbeydî mücrimi

Yüzi Ķara bir Ķuluñdur gerçi ol ednâ senüñ

360

Ve lehu

meföülü fâŐilâtü mefâöilü fâöilün

Mansıb didükleri elem ü ıztırâb imiş

Cân-ı Öaziz-i Őârife Öayn-ı Őazâb imiş

Žâlimlerüñ sevindiremez žulmî âteşin

Ķazıların bu derd ile bağrı kebâb imiş

Yiri maşatıbyla Ķuzât-ı zamânenüñ

Ahval-i ahiretleri gāyet harāb imiş

Bir iki mançır ellerine gerçi kim girer

Çekdikleri belālar evet bî-hesāb imiş

Sözün muhāsşalın dimesin mi ŐUbeydiyā

ŐUzlet iden kimesne şeh-i kām-yāb imiş

GAZELİYYĀT-I HĀYRETİ

361

feŐilātün mefāŐilün feöilün

68a Cāna yār ayrılığı kār itdi

Tiğ-i hicrān dil-i figār itdi

Nāgehān cān u dil kebuterini

Yine Őuqqāb-ı gam şikār itdi

Kime kaldı bu çarh-ı bûķalemün

Baňa şol naqşı kim nigār itdi

Ĝayrıdan ben şikāyet eylemezüm

Baňa her n'eylediyse yār itdi

Bülbülüñ āşiyānın itdi diken

Yuvasın ķarganuñ bahār itdi

Ķangı beg a benüm efendicigüm

Bir ķulından bu deñlü Őār itdi

Hāyretİ her belāña sultānum

Hep belİ didi ihtiyār itdi

Ve lehu

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ûlün

Görem mi gün yüzüñ ayā efendi

Ölem mi hâsret ile yā efendi

68b Dir imiş ğayrı şāha bende oldı

Benümçün müdde'î hâşā efendi

Cefā tığıyle yüz biñ pāre kılsañ

Yüzüm döndürmezüm aslā efendi

Dile öldür dile as lā dimem yoğ

Ķuluñ Ķurbānuñum asla efendi

Ķabūl itdūñ bizi redd it raĶıbi

İñen yüz virmeseñ ammā efendi

Gezüp Mecnūn gibi deşt-i belāda

İşimdür āh u vāveylā efendi

Ķara yazulu derviş Hāyretı'nūñ

Nedür başında bu sevdā efendi

Ve lehu

fā'îlātün fā'îlātün fā'îlün

Sensüz eglenmez göñül uçmağ ile

Murĝ-ı vahşı eglenür mi bāğ ile

Ķara zülfiyle göñüller sayd ider

Murĝ-ı çāpük avlanurmuş ağ ile

Lāle-zār olmuş durur sînem benüm

Dāğ-1 ğamda tāze tāze dāğ ile

Sāḳiyā baħr-1 ğama ğark olmadın

Dest-ğir ol zevrağ-1 ayağ ile

Olımaz hem-dem raḳıbe Ħayretı

Hem-nefes olur mı bülbül zāğ ile

364

Ve lehu

fāŖilātün fāŖilātün fāŖilün

Pertev-i nūr-1 Hüdā'dur ŖıŖğ-1 pāk

YaŖni sırr-1 Mustafā'dur ŖıŖğ-1 pāk

Ğarğ olur bir ḳatresiyle kāyināt

Baħr-i Ŗilm-i Murtażā'dur ŖıŖğ-1 pāk

Sālik-i rāh-1 ħaḳıḳat olana

Rāh-berdür reh-nümādur ŖıŖğ-1 pāk

Jengden mirŖat-1 ḳalbi ḳıldı sāf

Merve ħaḳḳıyçün Śafā'dur ŖıŖğ-1 pāk

Ḳulıyuz ḳurbānyuz ey Ħayretı

Mülk-i dilde pādişādur ŖıŖğ-1 pāk

365

Ve lehu

fāŖilātün fāŖilātün fāŖilün

69a Reh-nümā-yı rāh-i Ħaḳ'dur ŖıŖğ-1 pāk

Ŗilm-i taħḳıḳa sebaḳdur ŖıŖğ-1 pāk

Mekteb-i tevħidde dil tıflına

Her ne taŖlim itse ħaḳdur ŖıŖğ-1 pāk

Sâkı-i Kevşer elinden içmişüz
Bezm-i Hâk' da bir ayakdur Óışk-ı pāk

Sālik-i rāh-ı Hudā olanlara

Bile bir keskin yarağdur Óışk-ı pāk

Hāyretı anuñla görür işidür

ÓĀşıka gözdür kulağdur Óışk-ı pāk

366

Ve lehu

fāÓilatün fāÓilatün fāÓilün

Mūsıl-i Hâk' dur bilürseñ Óışk-ı pāk

Nūr-ı mutlağdur bilürseñ Óışk-ı pāk

ÓĀrif iseñ kesb-i Óışk eyle müdām

Óİlm-i muğlağdur bilürseñ Óışk-ı pāk

N'idügin her bātıl anuñ añlamaz

Pertev-i Hâk' dur bilürseñ Óışk-ı pāk

Mā-cerā-yı māsivādan el yuyup

Qalbi ırmağdur bilürseñ Óışk-ı pāk

Cān virüp alduñsa da ey Hāyretı

Saña aylağdur bilürseñ Óışk-ı pāk

367

Ve lehu

mefāÓilün mefāÓilün feÓülün

İşigi hākiyüm ben bāb-ı Óışkuñ

Qapusı kelbiyüm erbāb-ı Óışkuñ

Gözüme tütüyādur başuma tāc

Ayağı toprağı aşhâb-1 Őiřkuñ

Niçe şeh-bâz-1 Őirfânum diyenler

Yanında peşşedür Őuķķâb-1 Őiřkuñ

Nücüm ile bilinmez ey müneccim

Nedür ahkâm-1 üsturlâb-1 Őiřkuñ

Melâmetdür melâmetdür melâmet

Şorarsañ n'idügin erbâb-1 Őiřkuñ

Muhâlif olmuş idi rûzgârum

Beni ğarķ itmese girdâb-1 Őiřkuñ

69b alurdum ser-nigün çâh-1 belâda

Eger cezb itmese ullâb-1 Őiřkuñ

Dil ü cân hânesi oldu münevver

Folaldan pertev-i mehtâb-1 Őiřkuñ

368

Ve lehu

fâöilâtün fâöilâtün fâöilâtün fâöilün

Yine ben dervişe bendeñ didüñ ihsân eyledüñ

amdan âzâd eyleyüp başına sultân eyledüñ

İtlerüñ haylinden itdüñ uş beni âdem diyü

Ululaduñ bir gedâyı ehl-i dıvân eyledüñ

ÖArz-1 hûsn idüp vedâŐ itdükde söyleşdük biraz

Yoldařum soñ demde imân ile urŐân eyledüñ

Ey gözüm çok yařa Őâlemde demüñ olsun mezid

Meskenüm hâr-1 belâ iken gül-istân eyledüñ

Göz yumup bu dehr-i fâniden yine ey Hayreti

ÓĀrifāne cān u dil mülkini seyrān eyledüñ

369

Ve lehu

fāÓilātün fāÓilātün fāÓilātün fāÓilün

Düşmenüñ gün gibi yirin fark-ı eflāk eyledüñ

Ben faķırüñ sāyeveş ser-menzilin ĥāk eyledüñ

Hem şeb-i miĥnet gibi itdüñ ĥarañu gündüzüm

Şubĥ-ı şādıķ gibi hem çekdüñ yaķam çāk eyledüñ

Boyaduñ gerçi kıızıl ĥana vücūdum ey sirişķ

Ėayr naķşından göñül levĥin hele pāk eyledüñ

Cismümi ey Óışķ ĥılduñ gerçi süst [ü] nā-tüvān

Canımı ĥāyet ĥavı vü cüst ü çālāk eyledüñ

Ėayretı'nüñ gerçi bir cürÓāyla alduñ Óaķlını

MaÓniđe ey sākı-i dil ehl-i idrāk eyledüñ

370

Ve lehu

mefÓülü fāÓilātü mefāÓilü fāÓilün

ÓArz eyleme mesāóil-i fıķhı bize faķıĥ

Rindāne ter terāne vü rengin ĥazel gerek

ŞiÓr ol durur ki Óarz-ı ĥuşül-i vişāl ola

Sözinde ĥāşılı kişinüñ mā-ĥaşal gerek

Bu şimdiki güzeller ile hem-dem olmaĥa

Bir oñmaduķ ĥaķıķati yoķ mübtezel gerek

Didüm ecelsüz öldi ĥuluñ Ėayretı didi

Bir dirliğinde ölmüşe de ne ecel gerek

Ve lehu

mef'ülü mefâ'ülü mefâ'ülü fe'ülün

70a Beñzetmiş özin kâmet-i dil-cūsına yāruñ

Başında kavaq yili eser dañı cınāruñ

Biñ tāze açılmış güle virmez deli gönüm

Bir dāğ-ı ğamın şinede ol lāle-Ōizāruñ

Gözüm yaşını eyleme ırmağ işigününden

Ağar yüzi şuyı durur o bāğ-ı bahāruñ

Ey ğamze-i maħmūr-ı vü nāzı vü kirişme

İç bāde gibi kvanımı def' eyle ħumāruñ

Ey Ħayretî şimden girü gel ğurbete yüz dut

Terk eyle diyāruñ seni terk eyledi yāruñ

Ve lehu

fā'ülātün fā'ülātün fā'ülātün fā'ülün

Şāh-ı Ōışğ ey dil çü mırüñdür senüñ

Bende vü sultān esırüñdür senüñ

Ġam bucağında koma elden ayağ

Meclis-i şādî ne yirüñdür senüñ

Nev-cuvāndur şüretā gerçi dilā

Dil-berüñ ma'ñide pırüñdür senüñ

Bir nefes elden düşürme ayağı

Düşkün olsañ dest-ğirüñdür senüñ

Ħayretî redd olma lāyık mıdur

Bir yetimüñ bir faķirüñdür senüñ

373

Ve lehu

fāŖilātün fāŖilātün fāŖilātün fāŖilün

Ben boym zülf-i girih-girüñ senüñ

İdiser dünyāyı nahcırüñ senüñ

Keşret-i Ŗuşşāķdan ey ķaşı yā

Yire düşmez atduĖuñ tırüñ senüñ

Dostum bir sāde-rū maĥbūbdur

Şalınur yanuñca şemşirüñ senüñ

Ne belādur sūfiyā başuñda bu

Faylesān-ı tāc u tezvırüñ senüñ

Mey-kede rindüñ muşallā zāhidüñ

Künc-i Ėamdur Ĥayretı yirüñ senüñ

374

Ve lehu

feŖilātün mefāŖilün feŖilün

70b Kimine āh-ı Ŗāşıķāne gerek

Kimine nağme-i çeĖāne gerek

Bezm-i Ėamda şarāb-ı Ŗışķ içsün

Kime kim Ŗömr-i cāvidāne gerek

Saña ey mū-miyān cefā yaraşur

Ger cefā eyleseñ miyāne gerek

Esb-i nāz ile ögdül almağıçün

Kākülüñ gibi tāziyāne gerek

Seyr iden kişinüñ çemende müdām

Bile yanınca bir çemāne gerek

Nā-murād olmadur murādum çün

Dañı Óālemde bes baña ne gerek

Oķusun Ĥayretı gazellerini

Kime kim ŐiÓr-i Óāşıkāne gerek

375

Ve lehu

feÓilātün mefāÓilün feÓilün

Her nefes neydi beni ney gibi nālān itmek

Her maķāmı uyuban ğayr ile seyrān itmek

Yoķ yire hūnı ğözün ķanımı ķardı yire āh

Saña mı ķaldı cihānda ğüzelüm ķan itmek

Mihr idüp dūşmene dūşmez saña üftādeleri

Sāyeveş ey yüzi ğün hāk ile yeksān itmek

İrmedin Óıd-i viśāle nedür ey ķaşı kemān

Şinemi cevr ü cefā tırine ķurbān itmek

Ĥayretı lebleri esrārımı sordum didi yār

Bir ağız sözle niceydi seni ĥayrān itmek

376

Ve lehu

fāÓilātün fāÓilātün fāÓilātün fāÓilün

Serverā her ĥıdmete ķābil geķer ķuluñ senüñ

Bende-i muķbil niķün olmaya maķbülün senüñ

Fenn-i Óışķı şol ķadar maÓlüm idündüñ ey ğöñül

Bāb-1 ğamda almadı bir ĥarf-i mechūlūñ senūñ
Rāh-1 Őıŝķuñda iñen ođur benūm yolsuzlığum
Her ne ılsañ ben ula vardur ŝehā yoluñ senūñ
Sen gūzellūk Rūm'muñ beglerbegisi olalı
ŝāhlardur defter-i ĥüsnūñde maŐzūlūñ senūñ
Derdūñi ey Ĥayretī tīmār idelden Őıŝķ-1 yār
Göz yaŝıdır arye-i miñnetde maĥsūlūñ senūñ

377

Ve lehu

mefŐlū fāŐilātū mefāŐilū fāŐilūñ

71a Bezm-i belāda an yuduban bir dem eyledūk

Yārān ile bugūn yine defŐ-i ğam eyledūk

Bir yara eylemiŝdi ki tiĝ-1 firāķ-1 yār

an aıdup o yaralara merhem eyledūk

ŝimden girū üzüm ŝuyı lāzım degūl bize

Biz cām-1 Őıŝķ ile özümüzi Cem eyledūk

Māh-1 Muĥarrem irdi Ĥüseyn Őıŝķına bugūn

Tāze dūĝunler ile yine mātem eyledūk

Her mā-cerādan el yuyup Őālemden el ekūp

Ĥayretle Ĥayretī yine bir Őālem eyledūk

378

Ve lehu

fāŐilātūñ fāŐilātūñ fāŐilātūñ fāŐilūñ

Āsitānuñ ğūyiyā Firdevs-i aŐlādur senūñ

Hey ıyāmet āmetūñ beñzer ki Fūbā'dur senūñ

İşigün va'llāhi Beytü'llāh-ı Őulyādur baña
Vech-i pākūñ ey śanem nūr-ı tecellādur senūñ
Zāhidā gel taŐnı ęo kim kāf-ı küfr-i Őāşıķāñ
Ĥaķ bilür kim ferr-i ĵmānuñdan aŐlādur senūñ
Dāyim ey dil zülfiyile ağzıdur fikr itdügün
Cümle fikrūñ hep hayāl ile muŐammādur senūñ
Ĥayretı naķş it hayālin gönlüñ evrāķı yine
Mühre-i mihr-i nigār ile mücellādur senūñ

379

Ve lehu
fāŐilātün fāŐilātün fāŐilātün fāŐilün
Nice yazam bildürem ben bende saña Öarz-ı ĥāl
Ben gedā-yı kūy-ı ğam sen şāh-ı iķlīm-i cemāl
Başımı tiğ-ı cefā ile keserseñ dostum
Rište-i cānum benüm senden kesilmekdür muĥāl
Gel beni öldür hemān redd itme sultānum benüm
Kim ne žulm olsun faķıre ne saña olsun vebāl
Gün gibi ben źerre-i nāçizi refŐ it ĥākden
Āfitābuñ Őıyşına düşmenlerūñ olsun zevāl
Gösterüp cānā cemālūñ nūrını āyınevar
Ĥayretı'yi ķıl yine bir tūtı-Ői şırın-maķāl

380

Ve lehu
fāŐilātün fāŐilātün fāŐilātün fāŐilün
71b Ey birāder terk-i Őār itmek dilerseñ Őāşıķ ol

Halk içinde hür u zâr olmak dilersen Öâşık ol

Dâğ-ı nâr-ı hicre hem-pehlû figâna hem-nefes

Âha hem-dem derde yâr olmak dilersen Öâşık ol

Yır idüp gül gibi başı üzre ehl-i dillerün

Câhilün gözine hâr olmak dilersen Öâşık ol

Mülk-i sûretde idüp yoğa ber-â-ber kendüni

ÖÂlem-i maÖnide var olmak dilersen Öâşık ol

Düşüben ey Hâyretî vâdîlere mânend-i âb

Şevk-ı didâr ile zâr olmak dilersen Öâşık ol

381

Ve lehu

mefÖülü fâÖilätü mefâÖülü fâÖilün

LaÖlün firâkı ile tolu kan durur gönül

Zülfün hevâsı ile perişân durur gönül

Şûretde gerçi kim görünür mürdan zaÖif

MaÖnide devletünde Süleymân durur gönül

Bâziçe-i mahabbet[i] elden kıomaz müdâm

Çocatdı beni bir delü oğlan durur gönül

Bu rûbeh-i zemâneye aldanmaz ise ger

Çam pişesinde bir kağan aslan durur gönül

Ey Hâyretî gönül ne durur hiç bilür misün

ÖIşka esir ü Öâleme sultân durur gönül

Ve lehu

fe'Öilätün mefä'Öilün fe'Öilün

Yine bir āfitāba düşdi gönül

Şeh-i Öālî-cenāba düşdi gönül

Zülfi sevdāsına dolaşdı yine

Uzun uzaq hisāba düşdi gönül

Aşdı bir serv ayağına şü gibi

Ne Öaceb ıztırāba düşdi gönül

ÖIşq ocağına atdı kendözünü

Gör ne nār-ı Öazāba düşdi gönül

Ĥayretî ĥāsılı ĥatā itdüm

Çok tariq-ı şavāba düşdi gönül

Ve lehu

mefä'Öilün mefä'Öilün fa'Öülün

72a Demidür ey şeb-i gam rüz-ı Öid ol

Zamānidur gel ey tali'Ö sepîd ol

Siyeh zülfi gibi yiter qararduñ

Cebîni gibi ey bahtum sa'Öid ol

Birāz bahtum yüzine āb sepdüñ

Mezîd ol ey gözüm yaşı mezîd ol

Dilerseñ iresin ey dil murāda

İriş bir pîr işigine mürîd ol

Şanemler şevqına deyr-i cihānda

Er iseñ Hâyetî gibi kadîd ol

Mürîd olmak dilerseñ pîr-i Őiřka

Gerek Őibli gerekse Bâyezîd ol

384

Ve lehu

fâöilâtün fâöilâtün fâöilâtün fâöilün

Ben senüñ sâdıķ kuluñum řāh hâķķıyçün begüm

İřigüñ terk itmezüm Allāh hâķķıyçün begüm

Āsitān-ı devletüñden sürme ben dervîřüñi

İtme mahrüm ol ulu dergāh hâķķıyçün begüm

Nev-cuvānsın alma āhın ben faķırüñ her seher

Ehl-i derd itdügi āh u vāh hâķķıyçün begüm

Zerrece yolsuzluğum yoķdur tariķ-ı Őiřka

Bāb-ı hâķka toğrı varan rāh hâķķıyçün begüm

Cevr eliyle yıķma gönlüñ Hâyetî bî-çārenüñ

Tekyedür va'llāhi Beytū'llāh hâķķıyçün begüm

385

Ve lehu

fâöilâtün fâöilâtün fâöilâtün fâöilün

ŐĀřıķ-ı didārunum didār hâķķıyçün begüm

Nūr-ı pāk-i Ahmed-i Muhtār hâķķıyçün begüm

Başımı kesseñ baña senden kesilmek yoķ durur

ZüŐl-fiķār-ı Hâyder-ı Kerrār hâķķıyçün begüm

Őiřkuña çün kim belî didüm belādan dönmezüm

şol ezelden itdügüm iķrār hâķķıyçün begüm

Yıkma gönüm hānesin lutf eyle Beytu'llāh'dur

Bu eve bünyād uran mi'Omār hāḳḳıyçün begüm

72b Hāyretī abdālī ḳılma h'ān-ı vaşluñdan ırāğ

Tekye-i hāḳda olan esrār hāḳḳıyçün begüm

386

Ve lehu

fā'Öilātün fā'Öilātün fā'Öilātün fā'Öilün

Foymadı hūsnuñ temāşāsına bu gönüm gözüm

Āfitābum gitme gel itme ḳarañu gündüzüm

Gitdüñ ey bed-mihr ḳılduñ gözlerüm yaşın revān

Āfitābum tāli'Öum düşdi dutuldu yılduzum

Sāḳiyā şimden girü şunma üzüm şuyın baña

Ben şarāb-ı Öişḳ-ı cānān ile mest itdüm özüm

Ḳadr ile başum irerdi āsumān-ı devlete

Āsitānuñda olaydı bir ḳadem cārū gözüm

Zülf-i sevdāsında güm oldu gönül ey Hāyretī

Bir levendüm güyiyā gitdi yanumdan devletüm

387

Ve lehu

mefā'Öilün fe'Öilātün mefā'Öilün fe'Öilün

Meded meded nic'idem n'eyleyem ne çāre ḳılam

Libās-ı şabrı diler dil ki pāre pāre ḳılam

Yüz üzre gözyaşu gibi revān olup bāğa

Meger ki serv boyuñ yādına kināre ḳılam

Yanuña varmağa efendi bende yoḳ ḳudret

Çomadı karşı ırakdan saña nežâre kılam

Sitâresüz dimesün kimse baña kûyuñda

Şirâr-ı âh ile bu çarhı pür-sitâre kılam

Bir âh idüp od uram şehre Ĥayretî ol kim

Biraz bu süz-ı dili yâra âşikâre kılam

388

Ve lehu

fâÖilâtün fâÖilâtün fâÖilâtün fâÖilün

Dilerüm cân oynayup Öışkuñda cânâ ten yaşam

Rağsa girem germ olup meclisde pîrâhen yaşam

Bâl ü per yirine bî-pervâ dil ü cân yandurup

İsterüm kim Öışk odın pervânenen rüşen yaşam

Çâk çâk olmak muğarrerdür Ĥayâtum câmesi

Dest-i hicrânuñdan olmazsa halâs erken yaşam

73a El uzatma hâr tek dâmânına bir kimsenüñ

El elinde olmasun dirseñ birâder sen yaşam

Sözlerümde Ĥayretî bir süz var kim umarum

Gün gibi bu Rüm'da Ĥüsrev çerâğın ben yaşam

389

Ve lehu

feÖilâtün feÖilâtün feÖilâtün feÖilün

Ben senüñ işigüñi mesned-i Öizzet bilürüm

Ayağüñ tozını ser-tâc-ı saÖâdet bilürüm

Başuña cânı nişâr itmege yolında senüñ

Dostum başum için cânuma minnet bilürüm

Şimdi bir hâlete irgürdi beni devrân kim
Ayda bir kez yüzüñi görmegi vuşlat bilürüm
Yârdan ben nice vuşlat umayın kim yañılup
Ger öpem işigi daşını hıyânet bilürüm
Ĥayretî görmedüm ammâ ki ferâsetle hele
Ben Óadem mülkini bir kûşe-i vahdet bilürüm

390

Ve lehu
mefâÓıñlün mefâÓıñlün feÓülün
Çapuñda ey perî ben bende olsam
Yüzümle işigüñ rübende olsam
İşigüñde senüñ biñ bende vardur
Benüm şâhum ne var bir bende olsam
Sürünüp sâyeveş yanuçca her gün
Bir ednâ bende-i efgende olsam
Ĝarîbüm sürme çahr ile çapuñdan
Ne var bir bülbüli gülşende olsam
Vişâlüñ meclisinde Ĥayretî var
Ĝazeller okusam güyende olsam

391

Ve lehu
fâÓilâtün fâÓilâtün fâÓilâtün fâÓilün
Ey lebi Şirîñ senüñ Óâlemde Ferhâd'uß benüm
Sen ki bir hürşid-i rahşânsın feraĥ-şâduñ benüm
73b Leblerüñ lutf ile eydür derdüñe em bendedür

Gözlerüñ hışm ile durmuş dir ki cellāduñ benüm
Dām-ı zülfine giriftār olduğum gördi didi
Ey fütāde ğamdan āzād ol ki śayyāduñ benüm
Gice gördüm düşde Mecnūn'ı didi ey Ħayretī
Sen benüm maŖñide śākirdümsin üstāduñ benüm

392

Ve lehu
mefāŖilün mefāŖilün mefāŖilün mefāŖilün
Lebūnden bendeñe bayrāmlık ihsān eyle sultānum
Sevindür ben yetimi śād u ħandān eyle sultānum
Niçe bir rūze-i fūrkat beni řimden girü lutf it
Yā vařluñ Ŗıdına irgür yā ħurbān eyle sultānum
Śunup laŖlūñ řarābından beni mest-i müdām eyle
Gedā isem n'ola himmetle sultān eyle sultānum
Açıl gül güller açılsun cemālūñ gül-sitānunda
Hezārı yine bülbül gibi nālān eyle sultānum
Çü irdi Ŗıd-i ekber Ħayretī bendeñ de öksüzdür
Viřālūñ ħ'ānına bir laħzā mihmān eyle sultānum

393

Ve lehu
müstefŖilün müstefŖilün müstefŖilün müstefŖilün
Bī-ġāne gibi kaçma gel ħardařuđumsın sen benüm
Ķo her ne dirse disün el ħardařuđumsın sen benüm
Ey şive-kār-ı pür-fiten ey nāz[ı] çok nāzük-beden
Ey Yūsuf-ı gül-pirehen ħardařuđumsın sen benüm

Ey gül-izâr u gonce-fem ey serv-i bostân-ı İrem

Hem cânumuñ cânânı hem ırardaşuğumsın sen benüm

N'ola şeh-i hûbân iseñ iklim-i hüsne hân iseñ

Ben bende sen sultân iseñ ırardaşuğumsın sen benüm

Bu Hâyretî-i bülbüli ağlatma ey cennet güli

Çağ cân gibi bir sevgili ırardaşuğumsın sen benüm

394

Ve lehu

fâzilâtün fâzilâtün fâzilâtün fâzilün

Olmadı şâbit-ıadem serv-i hırâmânum benüm

İtdi serkeşlik yine ol pâk dâmânum benüm

74a Tağıdup hâlün gibi hâlüm perişân eyledün

Âdemlik midür andan ey perişânum benüm

Yaka yıka Öasker-i miñnet vücüdüm kişverin

Hiç lâyığ midür ey devletlü sultânum benüm

Yol midür sen gül gibi her cây-ı rüşen idesin

Ben olam güm-râh ey alnı mâh-ı tabânum benüm

Hâyretî'yi eyle bu gird-âb-ı fırkatden halâs

Aña Hızr ol ey sözi ser-çeşme-i cânüm benüm

395

Ve lehu

fâzilâtün fâzilâtün fâzilâtün fâzilün

Her pelide baş koşar serv-i hırâmânum benüm

Yüz virür her hâra ol gül-berg-i handânum benüm

Her yağasuz oñmaduğ cimri levendün hücesin

Rüşen eyler her gice şemÖ-i şebistānum benüm
Ey dirigā it raqībūñ śāsına aldanup
Göz göre bir dilküye śayd oldı aslānum benüm
Her deni-tabÖ1 çeküp pāşā idünme kendüñe
Böyle Öālī-şān iken devletlü sultānum benüm
Ehrimenler sözine uydı meger ey Ĥayretī
İltifāt itmez bu ben mūra Süleymān'um benüm

396

Ve lehu
fāÖilātün fāÖilātün fāÖilātün fāÖilün
Bir nihāl-i tazedür serv-i hīrāmānum benüm
Goncedür açılmadıķ gül-berg-i ĥandānum benüm
Bī-güneh kıllaruñ öldürmek durur beñzer hemān
Ulu bildügün kiçi yaşında sultānum benüm
Tāze begdür kılluķ itmek aña müşkildür göñül
Ol güzeller şāhına yanaşma oğlānum benüm
ÖĀşık oynar eglenürken gonce dil-berler müdām
Şohbeti bozdı beni serkitdi cānānum benüm
Ĥayretī'nün gözine sensüz kırañudur cihān
Çeşmine sensin bebek ey yüzi raşşānum benüm

397

Ve lehu
fāÖilātün fāÖilātün fāÖilātün fāÖilün
74b Dir imişsin kıllarumçün Öizz ü nāzum var benüm
Serverā bir nāzuña yüz biñ niyāzum var benüm

Qaldı qılmadı eşer gönlüñe cânâ gerçi kim
Faşlara kâr eyledi âh-ı güdâzum var benüm
Şol Hümâ tal’atlu dil-berler ŝikârıyçün müdâm
Câm-ı mey gibi elümde şâh-bâzum var benüm
Baña küyum tolanursın diyü bühtân eyleme
İt raqîbüñden bilürsin ihtirâzum var benüm
Ĥayretî qaddi hayâli ile dil-dâruñ yine
Bâğ-ı dilde bir nihâl-i ser-firâzum var benüm

398

Ve lehu
fâ’îlâtün fâ’îlâtün fâ’îlâtün fâ’îlün
Ger ŝorarsañ künc-i miĥnetde nedür ĥâlüm benüm
Hasteyüm gâyet mükedder oldı aĥvâlüm benüm
Geldi ĥâlüm ŝordı lutf ile ĥayâl-i Őârızuñ
Şâdmânum kim güzel geldi yine fâlüm benüm
Yanayım ŝevq-ı rûĥuñla nâr-ı Öışka gâyetî
Diyesin Őıŝkuñla nûr oldı bir abdâlum benüm
Bir nazarda cân u dil mülkini virân eyledüñ
Göz göre yıqduñ vücûdum mülkin a žâlim benüm
Şâh-ı Őıŝkum bir benek altunlı qaftândur baña
Penbelerle zeyn olaldan Ĥayretî ŝâlüm benüm

399

Ve lehu
fâ’îlâtün fâ’îlâtün fâ’îlâtün fâ’îlün
Günde biñ yüzden toğar bir âfitâbum var benüm

Ol sebebden tende teb cānumda tābum var benüm

Hiç benüm şeydālīgum Óayb itmesün hüşyār olan

ÓIşķ-ı dil-ber gibi bir ķātil şarābum var benüm

Dem-be-dem ķan eyledükçe gel nihāl ol ey perı

Göñli ulu kimse bilmez bir ħarābum var benüm

Ķo ħuzūrum var olayın derd-i ÓIşķ-ı yār ile

Ey tabıb incitme ben miskın ħābum var benüm

Gözlerüm yaşı çeker ben ħāki durmaz Ĥayretı

Kūy-ı yāra anda śuyum yā türābum var benüm

400

Ve lehu

feÓilātün mefāÓilün feÓilün

75a Yine cān derdine devā buldum

Yine dil zahmına şifā buldum

Yine ey tıre-dil gözün aydın

Pertevis nūr-ı Muştafā buldum

İşigi KaÓbe'sine yüz sürdüm

Merve ħaķķıyıçün Śafā buldum

Bañā bı-gānelik iden güzeli

Ĥamdü li'llāh ki āşinā buldum

Āsitān-ı saÓādetine varup

Yine ey Ĥayretı ģinā buldum

Ve lehu

fā'Öilätün fā'Öilätün fā'Öilätün fā'Öilün

Bezm-i ğamda dostum ben bende ŗanma nāŗiyüm

Mihnet ü derd ü belānuñ ben de bir yoldaŗiyum

Can ile baŗ oynamağda yine ey Leyli-ħirām

Öiŗk meydānında Mecnün' uñ bugün pādāŗiyum

Öiŗk-ı dil-ber bir nefes benden nice olsun cüdā

Ğam beyābānında hem yoldaŗ u hem ħardaŗiyum

Zāhidā lutf it benüm ŗeydālığum ma'Özür dut

Mest-i Öiŗkum ŗanma kim mey-ħāneler ħallāŗiyum

ŗāh ħaħkıyçün bugün ey Ħayretı ħayrān u zār

Hānħāh-ı Öiŗk içinde baŗ açuğ Bekdāŗiyüm

Ve lehu

fā'Öilätün fā'Öilätün fā'Öilätün fā'Öilün

Gitdi oñulmadı bu bağrumdaki baŗum benüm

Derdden ħurtulmadı bu oñmaduğ baŗum benüm

Tekye-i Öiŗk içre abdāl itdi ben derviŗini

Nev-cuvāndur gerçi pırüm oldu Bekdāŗ'um benüm

Ğam yiyüp ben niçe ħan ağlamayayım dostum

Göz yaŗıyla ğuŗsa olmuŗdur ŗuyum aŗum benüm

Virmeyen evvel ħademde baŗını yoldaŗlar

Olmadı Öiŗk yolında ayağdaŗum benüm

Ğam beyābānında kimden ħorğum olsun Ħayretı

Var iken Øiřk adlu bir diyvāne yoldaşum benüm

403

Ve lehu

feØilātün mefāØilün feØilün

75b İçelüm içelüm müdām içelüm

Hiç ayılmayalum müdām içelüm

Niçe bir yiyelüm zamāne ğamın

Durmayalum Øaleöd-devām içelüm

Var müşelleş saña helāl olsun

Şüfi қо biz mey-i hārām içelüm

Baña çig bişmiş añmañuz Øaraқı

Puhteyüz biz řarāb-ı hām içelüm

Sözi ey Ğayreti uzatmayalum

İçelüm hāsıl-ı kelām içelüm

404

Ve lehu

mefāØilün mefāØilün faØülün

Çü düşdüm Øiřkuña diyvāne oldum

Cünün-ı hem-dem-i mey-hāne oldum

Çün itdüm Øiřkuñ ile āřinālıқ

Unutdum kendümi bı-gāne oldum

Yine düşdüm senüñ dām-ı ğamuña

Ki yaØni murĝ-ı Øiřқа dāne oldum

Bihamdi'llāh geçüp hüřyārlıқdan

Beқā cāmı çeküp mestāne oldum

Ħalil'üm gülşen oldı nār-1 Őıŝkuñ

Ruhuñ ŝemŐine çün pervāne oldum

Çü Yūnus Őıŝk deryāsına taldum

Bugün hem baħr u hem dūrdāne oldum

Degülüm çünki ferzın gibi keĵ-rev

Bisāt-1 Őıŝkda ferzāne oldum

ŝehā maönide genc-i bĵ-kerānum

Egerçi sūretā vĵrāne oldum

Harābāt içre derviş Ħayretĵ'yüm

ŝarāb-1 Őıŝkuña peymāne oldum

Ketebehüöl- faķır ŐAliyyu Ħaķır

SONUÇ

Klasik Türk edebiyatının önemli kaynakları arasında gösterilen mecmualar, devrin edebî yapısı hakkında araştırmacılara bilgiler aktarmaktadır. Millî Kütüphane, 06 Mil Yz B 799 numara ile kayıtlı, çalışmamıza konu olan Mecmua-i Gazeliyyat da bu eserlerden birini teşkil etmektedir.

Divanları Latin harflerle neşredilen şairlerin divanlarında yer almayıp bu mecmuada tespit edilen şiirler, çalışmanın en önemli sonuçlarındandır. İnceleme neticesinde Hayâlî'nin “Dil bugün düşdi o mäh-ı serv-i bālādan cüdā / Zerre gibi āfitāb-ı Őālem-ārādan cüdā” matla'lı gazeli, Ali Nihat Tarlan'ın hazırladığı Hayâlî divanında bulunmamaktadır. Bu gazel çalışmanın çevriyazı metninde 209 numaralı gazel olarak gösterilmiştir.

Yine Hayâlî'nin “Dağlarca ideyin minnet-i Ferhād'e yine / Vireyin tıfl-ı dili şanöat-ı üstāde yine” matla'lı gazeli, Ali Nihat Tarlan'ın hazırladığı Hayâlî divanında bulunmamaktadır. Bu gazel, çalışmanın çevriyazı metninde 229 numaralı gazel olarak gösterilmiştir.

Hayâlî divanında, 56.sayfada “Şikâyet-i bâ-kıssa-i Feganî” başlığıyla 19 numaralı kaside olarak verilen şiir, çevriyazı metni hazırlanan çalışmada “Ey seyl-i eşk hāne-i cismüm harāb kı1 / Őulmet-serāmı cilve-geh-i āfitāb kı1” matla'lı şiir, 211 numaralı gazel olarak verilmiştir.

M. A. Yekta Saraç'ın hazırladığı Emrî divanında “mukatta'lar” bölümünde

172 numaralı mukatta' olan "Hevā şanmañ saşınup ebr-i ħurşide niķāb eyler / Yüze yüz olmağa ħurşid-i yār ile ħicāb eyler" şiiri çevriyazı metinde mukatta' olarak değil, 278 numaralı gazel olarak gösterilmiştir.

Mecmuayı yazanın, Arap harfli "mihr" kelimesini, hemen ardından gelen "hançer" kelimesinin çağrışımıyla hançere benzeterek bir incelik yakaladığı mecmuanın 43a varağında bulunan 226 numaralı gazelde tespit edilmiştir.

Ulvî Çelebi'nin "gurbet" motifini işlediği "Geçdi ħurbet cāna yārān-ı şafādan kimse yok / Bir Öaceb gird-āba düşdüm āşinādan kimse yok" matla'lı gazel, hem dilinin sadeliği hem de manasındaki etkileyiciliğiyle dikkat çekmektedir. Bu şiir, 31b varakta geçen 168 numaralı gazeldir.

İncelenen bu eser her ne kadar Mecmua-i Gazeliyyat adını alsada içinde Âhî'nin 1adet murabbası (18a varakta bulunan 88 numaralı şiir), Misâli'nin de 1 adet muhammes-i mütekerriri (30b varakta 163 numaralı şiir) yer almaktadır. Bununla birlikte Revānî'nin müzeyyel gazeli (12b varak, 63 numaralı gazel) ve Hayretî gibi birkaç şaire ait nâ-tamam gazeller de tespit edilmiştir.

Revānî'nin neşredilmiş divanında 496 numara ile sadece matla' beyti yazılmışken çalışmanın çevriyazı metninde "Güne gösterme gönül key şaşın ol mähveşi / Kerem it sözüm işit odlara yakma güneşi" matla'lı gazel 7 beyitten oluşmakta ve mecmuanın 12b varağında 63 numaralı şiir olarak yer almaktadır.

Mecmua-i Gazeliyyat'ta Ahmed-i Rast adıyla kayıtlı şaire ait "Ey meh vişālũñ ħānına bir gice mihmān it beni / Göster cemālũñ şemöini şevķuñla ħandān it beni" matla'lı gazel, çalışmanın 10a varağında bulunan 51 numaralı gazel, Ali Nihat Tarlan'ın hazırladığı Ahmed Paşa divanında 317 numaralı gazel olarak geçmektedir. Bu bilgidenden hareketle Ahmed Paşa adının, çalışılan mecmuada "Ahmed-i Rast" olarak geçmesi dikkat çeken bir husustur.

Mecmuada yer alan 404 şiirin, 41 şaire göre sayısal dağılımı şu şekildedir: Âhî'nin 17, Ahmed Han-ı Geylânî'nin 1, Ahmed-i Rast'ın 1, Amrî'nin 1, Bahârî'nin 2, Ca'fer'in 1, Celal'in 1, Cem Sultan'ın 5, Derdî'nin 1, Dervîş'in 2, Emrî'nin 21 , Fazlî'nin 2, Fehmî'nin 1 , Gazâlî'nin 1 , Hayâlî'nin 33 , Hayretî'nin 44 , Hudâyî'nin 6, İshak Çelebi'nin 4, İzârî'nin 11, Kâdirî'nin 10, Kara Murad'ın 1, Lâmiî'nin 1, Makâlî'nin 1, Misâlî'nin 16, Nasîbî'nin 1, Necatî'nin 35 , Rahmî'nin 8 , Revânî'nin 10 , Re'yî'nin 1, Rûşenî'nin 1, Sabâyî'nin 7, Sâkî'nin 1, Sa'yî'nin 3, Sezâyî'nin 28, Sun'î'nin 33, Şâmî'nin 1, Şehdî'nin 1, Şeyhülislâm Yahya'nın 2, Ubeydî'nin 66, Ulvî'nin 17 ve Zâtî'nin 2 adet şiiri bulunmaktadır. Mecmuada Ubeydî mahlaslı şairin 66 adet şiirine yer verilmesi, mecmuayı yazanın bu şaire özel bir önem verdiğini düşündürmektedir.

Kaynaklarda adına rastlanmayan Kara Murad adlı ya da mahlaslı şaire ait şiirin çalışılan mecmuada yer alması, bu çalışmanın önemli bulgularındandır. Kara Murad'a ait bu şiir, mecmuanın 34b varağında kayıtlı 185. gazeldir.

Çalışılan bu mecmuanın neşredilmiş divanlarda yer almayan şiirlere yer vermesi, şairlere ait yeni bilgiler içermesi, kaynaklarda adına rastlanmayan Kara Murad adlı veya mahlaslı şaire ait şiire yer vermesi vb. bilgiler bu çalışmanın değerini ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

- Aksoy, Ö. A. (1978). *Deyimler ve atasözleri sözlüğü I-II*. Ankara: TDK Yayınları.
- Avşar, Ziya. (2013, 5 Şubat). Revani Divanı. *Kültür ve Turizm Bakanlığı* sitesinden alınmıştır. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/belge/1-75641/revani-divani.html>
- Aydemir, Y. (2001, Güz). Şiir mecmuaları ve metin teşkilinde mecmuaların rolü. *Bilig*, 19, 147-156.
- Aydemir, Y. (2001). Şairlerin edebî kişiliğinin tespitinde mecmuaların rolü. *Türk Kültürü*, 464, 731-744.
- Aydemir, Y. (2006, 10-12 Nisan). Metin neşrinde mecmuaların rolü ve karşılaşılan problemler. 2. *Kayseri ve Yöresi Kültür, Sanat ve Edebiyat Bilgi Şöleni*. Kayseri.
- Banarlı, N. S. (1338). *Resimli Türk edebiyatı tarihi* (Cilt 1). İstanbul: MEB.
- Canım, R. (2000). *Latîfî Tezkiretü 'ş-Şuarâ ve Tabsıratü 'n-Nuzamâ*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi.
- Canım, R. (1995). *Edirne Şairleri*. Ankara: Akçağ.
- Çavuşoğlu, M. (1977). *Yahya Bey divanı*. Tenkitli Basım. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.
- Çavuşoğlu, M. ve Tanyeri M.A. (1990). *Üsküplü İshak Çelebi divan tenkitli basım*. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi.
- Devellioğlu, F. (1995). *Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lugat*. 12. baskı. Ankara: Aydın Kitabevi.

- Dilçin, C. (1992). *Örneklerle Türk şiir bilgisi*. 2. baskı. Ankara: TTK.
- Dilçin, C. (1983). *Yeni tarama sözlüğü*. Ankara: TDK.
- Ersoylu, Halil (1981). *Cem Sultan 'ın Türkçe divanı*. Ankara: TDK.
- Hayretî. (1981). *Divan* (Haz. M. Çavuşoğlu ve M. A. Tanyeri). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.
- İsen, M. (1994). *Kühül'l-Ahbar'ın tezkire kısmı*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi.
- İsen, M. (2010). *Tezkireden biyografiye*. İstanbul: Kapı.
- İpekten, H., İsen, M., Toparlı R., vd. (1988). *Tezkirelere göre divan edebiyatı isimler sözlüğü*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Kılıç, F. (2010). *Meşairü'ş-şu'ara*. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü.
- Kurnaz, C. (2011, Haziran). Kanuni'nin En Çok Sevdiği Şairdi: Hayâlî Bey. *Türk Dil ve Edebiyat Dergisi*.
- Kut, G. (1986). *Mecmua* (Cilt 1). Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi. İstanbul: Dergâh.
- Kutluk, İ. (1989). *Kınalı-zâde Hasan Çelebi Tezkiretü'ş-Şuarâ* Ankara: Türk Tarih Kurumu
- Kutluk, İ. (1997). *Beyâni Mustafa Bin Carullah Tezkiretü'ş-Şuarâ* Ankara: Türk Tarih Kurumu
- Küçük, S. (1994). *Baki divanı*. Tenkitli Basım. Ankara: TDK.
- Levend, A. S. (1998). *Türk edebiyatı tarihi* (Cilt 1). Ankara: TTK.
- Naci, M. (1987). *Lugat-ı Naci*. İstanbul: Çağrı.
- Naci, M. (1995). *Osmanlı şairleri* (Haz. C. Kurnaz). İstanbul: MEB.
- Özön, M. N. (1987). *Büyük Osmanlıca-Türkçe sözlük*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Pakalın, M. Z. (1993). *Osmanlı tarih deyimleri ve terimleri sözlüğü* (Cilt I-III). İstanbul: MEB.

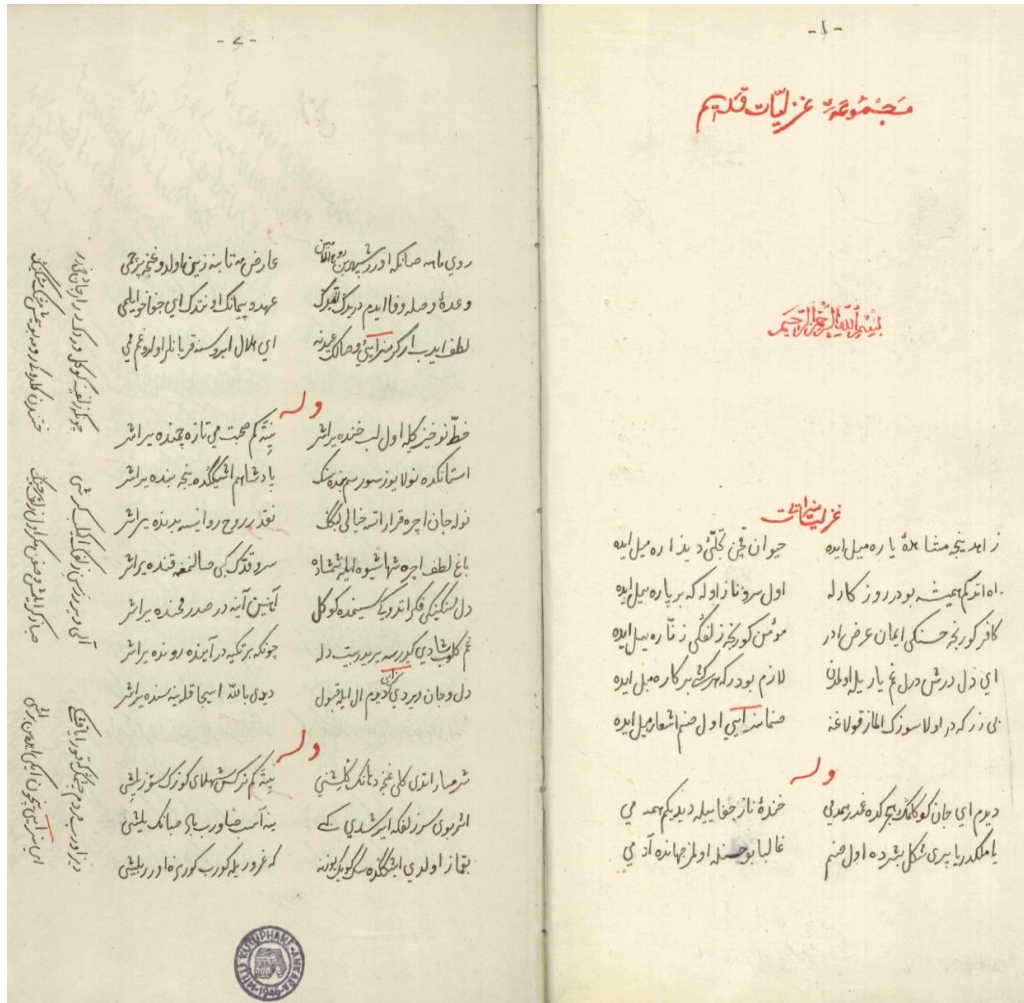
- Pala, İ. (1989). *Ansiklopedik divan şiiri sözlüğü*. Ankara: Akçağ.
- Saraç, Mehmet A. Yekta. (2013, 5 Şubat). Emri Divanı. *Kültür ve Turizm Bakanlığı* sitesinden alınmıştır. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/belge/1-75639/emri-divani.html>
- Steingass, F. (1970). *A Comprehensive Persian-English Dictionary*. Beyrut: Çağrı.
- Şemseddin Sami. (1989). *Kâmus-ı Türkî*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Sükun, Z. (1996). *Farsça-Türkçe lugat: Gencine-i güftar ferheng-i Ziya* (Cilt I-III). 2.baskı. İstanbul: MEB.
- Tarlan, A. N. (1992). *Ahmet Paşa divanı*. Ankara: Akçağ.
- Tarlan, A. N. (1992). *Hayâlî divanı*. Ankara: Akçağ.
- Tarlan, A. N. (2002). *Necatî Beg divanı*. Ankara: Akçağ.
- Tatçı, M. (2006). *Hayreti'nin dini tasavvufî dünyası*. İstanbul: Horasan.
- Timurtaş, F. K. (1994). *Eski Türkiye Türkçesi* (gramer-metin-sözlük). İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Türkçe Sözlük* (Cilt I-II). (1998). Ankara: TDK.
- Uzun, M. (2003). *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*. (Cilt 28). Ankara: Dergah.
- Ünver, İ. (1993). Çevriyazıda yazım birliği üzerine öneriler (Cilt 10). *Türkoloji Dergisi*, 53-89.
- Yılmaz, O. (2008, Güz) Metin tesisinde şiir mecmualarının katkısına bir örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi koleksiyonu 5214 Numarada Kayıtlı Mecmua ve Muhtevası, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 1, s. 256.

ŞAİRLER DİZİNİ

A	L
Âhî: 3, 15, 245, 246, 250	Lâmî: 10, 15, 246
Ahmed Paşa: 3, 15, 245	
Amrî: 4, 15, 246	M
	Misâlî: 10, 15, 245, 246
B	N
Bahârî: 4, 15, 246	Nasîbi: 10, 15, 246
	Nasîbî: 15, 246
C	Necatî: 11,12, 15, 246, 249
Celal Bey: 4, 14, 15, 246	
Cem: 4, 15, 5, 35, 39, 57, 77, 78, 79, 80, 119, 147, 204, 228, 246, 248	U
	Ulvî: 14, 15, 246
E	R
Emrî: 5, 14, 15, 246, 13, 244	Rahmî: 11, 15, 246
	Revânî: 12, 15, 245, 246
F	Rûşenî: 12, 14, 15, 246
Fazlî: 6, 15, 246	
Fehmî: 6, 15, 246	S
	Sa'yî: 12, 15, 246
G	Sâkî: 12, 15, 246
Gazâlî: 6, 15, 246	Sezâyî: 13, 15, 246
	Sun'î: 13, 15, 246
H	Ş
Hayâlî: 6, 7, 14, 15, 244, 246, 249	Şâmî, 13, 15, 246
Hayretî: 7, 8, 15, 245, 246, 248	Şeyhülislâm Yahya, 13, 15, 246
Hudayî: 9, 15, 246	
	U
İ	Ulvî, 15, 245, 246
İshak: 9, 13, 15, 246, 247	
İzârî: 9, 15, 246	Z
	Zâtî, 14, 15, 246
K	
Kâdirî: 9, 15, 246	

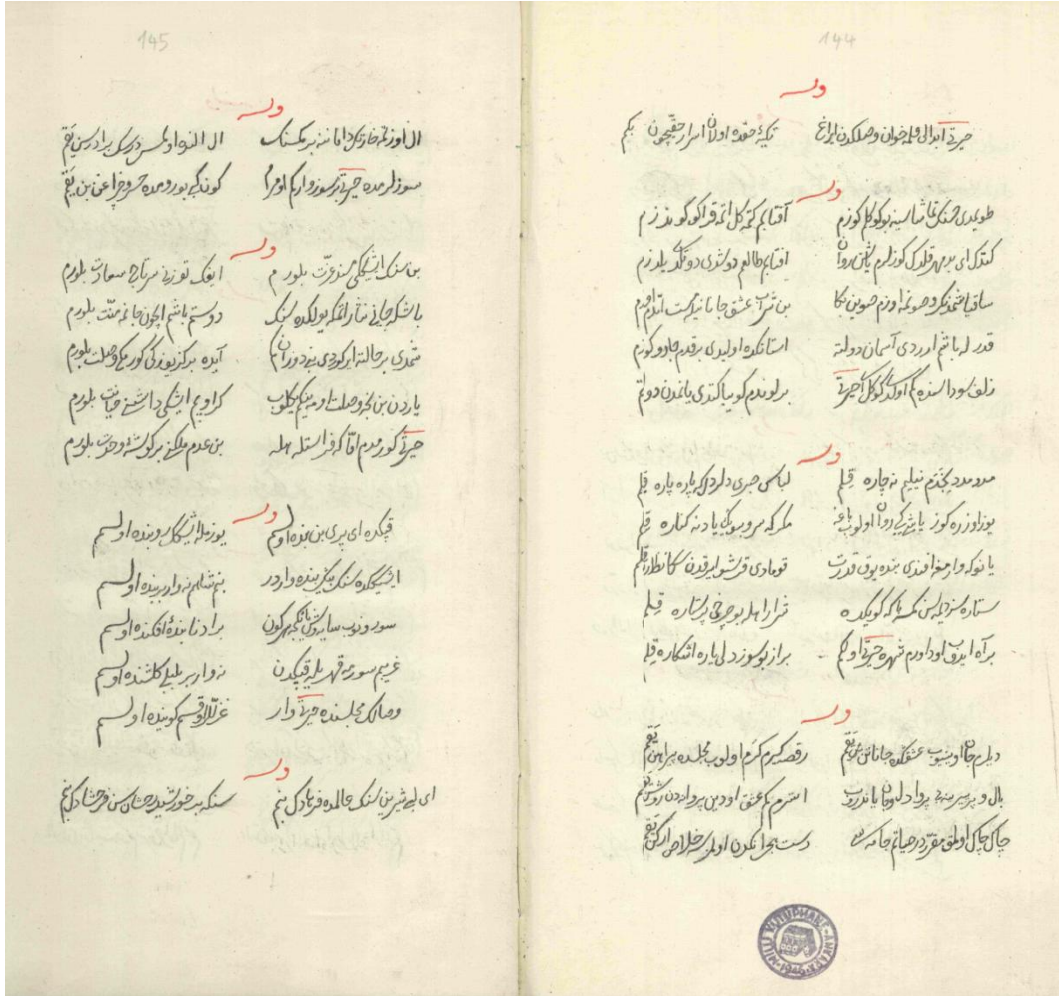
EK 1. MİLLİ KÜTÜPHANE, 06 MİL YZ B 799 NUMARADA

KAYITLI EL YAZMASINDAN ÖRNEK VARAK NO. 2b-3a

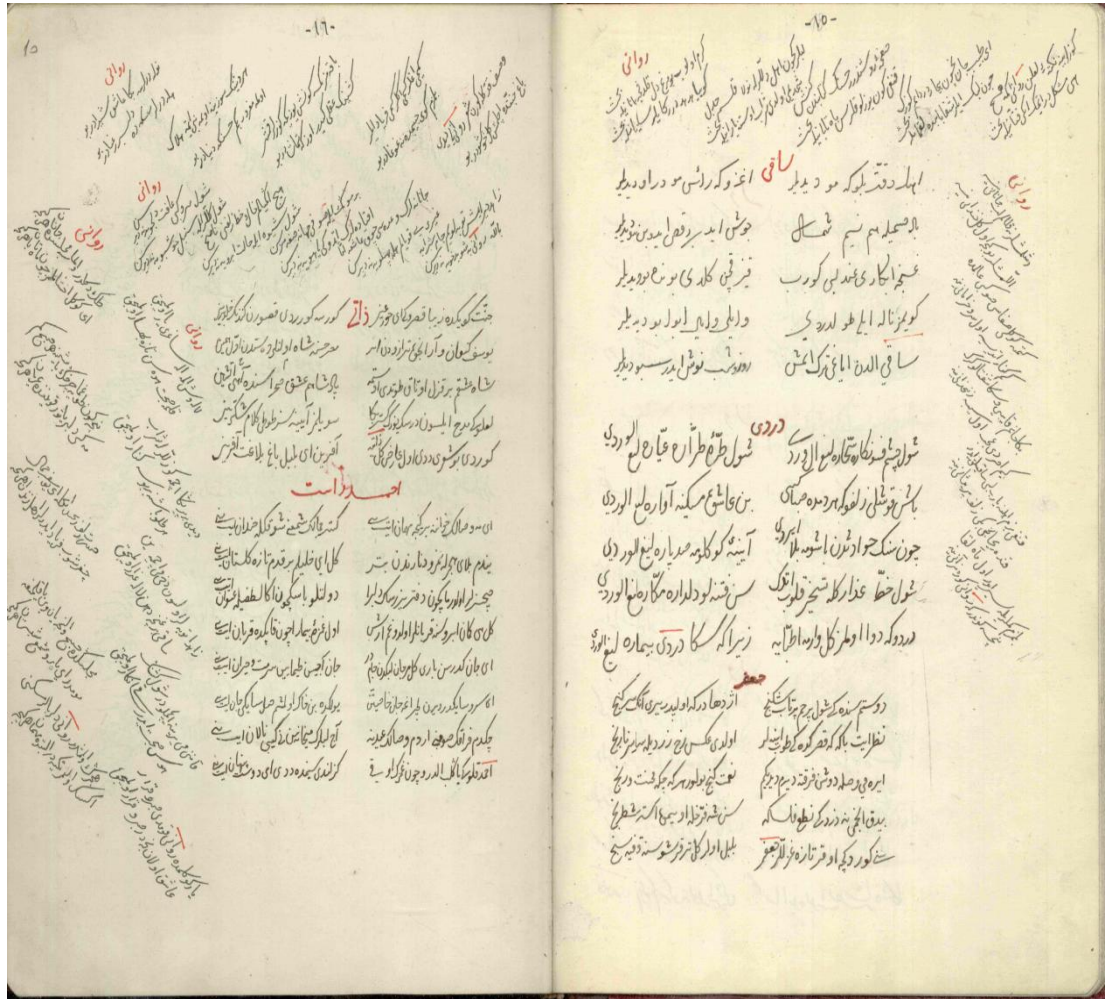
EK 2. MİLLİ KÜTÜPHANE, 06 MİL YZ B 799 NUMARADA

KAYITLI EL YAZMASINDAN ÖRNEK VARAK NO. 72b-73a

EK 3. MİLLİ KÜTÜPHANE, 06 MİL YZ B 799 NUMARADA

KAYITLI EL YAZMASINDAN ÖRNEK VARAK NO. 9b-10a

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, SOYADI: Battal EVREN

Doğum Tarihi ve Yeri: 15.03.1975-MALATYA

Eğitim Durumu

Derece Kurum Mezuniyet Yılı

[Yüksek Lisans] Nevşehir Ü. Türk Dili ve Edebiyatı ABD

[Lisans] Dokuz Eylül Ü. Buca Eğitim Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği 1996

[Lise] Malatya İmam-Hatip Lisesi 1992

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar:

Özel Dershane Türkçe Öğretmeni 1996-2011

Özel Okul Türkçe Öğretmeni 2011-...

İletişim

Cevher Dudayev Mh. Şh. Mustafa Ceylan Sk. Örnekevler Sit. 3. Bl. D:8 NEVŞEHİR

E-Posta: bevren44@hotmail.com